

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

VELÜNK AZ ISTEN,
ÉRTSÉTEK MEG, NEMZETEK,
ÉS TÉRJETEK MEG,
MERT VELÜNK AZ ISTEN!

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉGE
VII. ÉVFOLYAM 4. szám
2020. TÉL
Ára: 600 Ft

Szabad napok

JANUÁR

1. P ✦ **Az Úr körülmetélése – Nagy Szent Bazil fp.** – *Polgári újév*
 2. Szo Vízkereszt e. szombat – Eü. – Szilveszter fp.

3. V **Vízkereszt előtti és pünkösd u. 31. vasárnap – Eü.**
 – **Malakiás pr.** – (Gordiusz vt.) – **6. hang**

4. H Eü. – A 70 apostol, Teoktisztoz szé.
 5. K Vízkereszt előestje – Teopemptosz és Teonász vtk., Szinklétika sza. – *Királyi imaórák – Böjti nap*

6. Sz ⊕ **Istenjelenés (Vízkereszt)**

7. Cs ☉ Uü. – Keresztelő János pr.
 8. P Uü. – György szé., Domnika sza.
 9. Szo Vízkereszt u. szombat – Uü. – Polieuktosz vt. – (Eusztrátiosz szé.)

10. V **Vízkereszt u. vasárnap – Uü.** – **Nísszai Gergely fp.**
 – (Markiánosz szé., Dometiánosz fp.) – **7. hang**

11. H ✦ Uü. – Teodóziosz szé.
 12. K Uü. – Tatjana vtnő – (Eupraxia sza.)
 13. Sz Uü. – Hermilosz és Sztratonikosz vtk., A sínai és raithi vtk.
 14. Cs ☉ Az Istenjelenés ünz.
 15. P Pál rem., János rem.
 16. Szo ☉ Péter ap. bilincsei

17. V ✦ **Pünkösd u. 32. (Zakeus) vasárnap – Antal rem.** – **8. hang**

18. H ✦ Atanáz és Cirill fpk.
 19. K Makáriosz rem., Arzéniosz fp. – (Eufrozina sza.)
 20. Sz ✦ Eutim szé.
 21. Cs Hitvalló Maximosz szé., Neofitosz vt.
 22. P Timóteus ap., Anasztáziosz vt. – (Mánuel fszvt.)
 23. Szo Kelemen fszvt., Agatangelosz vt.

24. V **Vámos és farizeus vasárnapja** – (Xénia sza.) – **1. hang**
 – „Isten igéje” vasárnap

25. H ✦ Nazianzi Gergely fp.
 26. K Xenofon szé. és tsai.
 27. Sz ✦ Aranyszájú János fp. ereklyéinek átvitele
 28. Cs Efrém szé.
 29. P Ignác fszvt. ereklyéinek átvitele
30. Szo ✦ **A három főpap** – (Ipoly fszvt.)

31. V **Tékozló fiú vasárnapja**
 – (Cirusz és János ingy. orv. vtk.) – **2. hang**

FEBRUÁR

1. H Találkozás eü. – Trifón vt.
2. K ⊕ **Az Úr találkozása Simeonnal**
 3. Sz Uü. – Simeon és Anna prk.
 4. Cs Uü. – Izidor szé.
 5. P ☉ Találkozás ünz. – (Ágota vtnő)
 6. Szo Halottak emlékezete – (Bukolosz fp.)

7. V **Húshagyó vasárnap** – (Partheniosz fp., Lukács szé.)
 – **3. hang**

8. H Tivadar nvt., Zakariás pr.
 9. K Nikéforosz vt.
 10. Sz Karalamposz fszvt.
 11. Cs Balázs fszvt.
 12. P Meletiosz fp.
 13. Szo ☉ A vezeklő atyák – (Martiniánosz szé.)

14. V **Vajhagyó vasárnap** – (Auxentiosz szé.) – **4. hang**

15. H Onezimusz ap. – **A nagyböjt kezdete** – Szigorú böjt

16. K Pamfilosz és tsai. vtk.
 17. Sz Tivadar nvt. – *Böjt*
 18. Cs Leó fp.
 19. P Arkhipposz ap. – *Böjt*
 20. Szo ☉ Tivadar nagyvértanú – (Leó fp.)

21. V **Nagyböjt 1. vasárnapja – Az igazhitéség (ortodoxia) vasárnapja** – (Timóteus szé., Eusztáthiosz fp.) – **5. hang**

22. H Az eugénioszi vtk. ereklyéinek megtalálása
 23. K Polikárp fszvt.
 24. Sz ✦ Keresztelő János pr. fejének I. és II. megtalálása – *Böjt*
 25. Cs Taráziosz fp.
 26. P Porfiriosz fp. – *Böjt*
 27. Szo *Halottak emlékezete* – (Prokópiosz szé.)

28. V **Nagyböjt 2. vasárnapja – Palamasz Gergely főpap**
 – (Bazil rem., Kasszián szé.) – **6. hang**

MÁRCIUS

1. H Eudokia sza.
 2. K Teodótosz fszvt.
 3. Sz Eutrópiosz, Kleonikosz és Baziliskosz vtk. – *Böjt*
 4. Cs Gerázimosz rem.
 5. P Konón vt. – *Böjt*
 6. Szo *Halottak emlékezete* – (Az amóroni 42 vt.)

7. V **Nagyböjt 3. vasárnapja – Kereszthódolás**
 – (A kerszoni fszvtk.) – **7. hang**

8. H Teofilaktosz hv. fp.
 9. K ✦ A szevasztei 40 vt.
 10. Sz Kodrátosz és tsai. vtk. – *Böjt*
 11. Cs Szofróniosz fp.
 12. P Teofán szé. – (Dialógus Gergely fp.) – *Böjt*
 13. Szo *Halottak emlékezete* – (Nikéforosz fp. ereklyéi)

14. V **Nagyböjt 4. vasárnapja – Klimakosz (Létrás) János szé.**
 – (Benedek szé., Sándor fszvt.) – **8. hang**

15. H Agápiosz és tsai. vtk. – *Nemzeti ünnep*
 16. K Szabin fszvt.
 17. Sz Elek szé. – **NAGY HÓDOLÁS** – *Böjt*
 18. Cs Cirill fp.
 19. P Krizánt és Dária vtk. – *Böjt*
 20. Szo ☉ Akathisztosz-szombat – (A szávamostori 20 vt.)

21. V **Nagyböjt 5. vasárnapja – Egyiptomi Mária sza.**
 – (Jakab hv. fp.) – **1. hang**

22. H Bazil fszvt.
 23. K Győző és tsai. vtk.
 24. Sz Az örömhírvétel eü., Zakariás szé. – (Artemón fszvt.) – *Böjt*
 25. Cs ⊕ Az Istenszülő örömhírvetele
 26. P Az örömhírvétel ünz., Gábor főangyal – *Böjt*
 27. Szo ☉ Lázár feltámasztása – (Matróna vtnő)

28. V ⊕ **Az Úr bevonulása Jeruzsálembe (Virágvasárnap)**

29. H Nagyhétfő
 30. K Nagykedd
 31. Sz Nagyszerda

Szabad hét

ÁBEL PÜSPÖK

Mit jelent számunkra az ünnep?

„S lám, a csillag, amelyet napkeleten láttak, vezette őket, míg végre meg nem állt a hely fölött, ahol a gyermek volt. A csillagot megpillantva nagyon megörültek. Bementek a házba, és meglátták a gyermeket anyjával, Máriával. Leborultak és hódoltak neki, majd elővették kincseiket, s ajándékot adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát. Mivel álmodtukban utasítást kaptak, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, más úton tértek vissza hazájukba.” (Mt 2b. 9–12)

TESTVÉREIM!

Ahogy a napkeleti bölcsek hosszú és fárasztó úton jutottak el a megszületett Megváltóhoz, úgy mi is hosszú és fárasztó utat tetünk meg ebben az évben Jézus születésének a szent ünnepéhez. Mit jelent számunkra az ünnep?

Ebben az évben, mint annyi mindent, ezt is át kellett értékelnünk. A karácsony csak akkor ünnep, ha bennünket is Jézushoz vezet az út, amit megtettünk. Mindannyian vártuk már Jézus születésének az ünnepét, ahogyan napjainkban sokan fogalmazzak: a szeretet ünnepét. Egy nehézségekkel terhelt év vége felé mindannyian arra vágyunk, hogy az ünnep, mint puha takaró a hűvös napokon, egyfajta meghitt melegséget, megnyugvást adjon, hogy miközben a Jóisten beteríti vele életünket, érezzük, hogy mennyire szeret minket.

Nem a külsőségek, hanem elsősorban Isten gondoskodó szeretetének a felismerése az ünnep. Ez teszi meghitté, széppé még a legegyszerűbb körülmények között is az ünnepet. A Jézussal való találkozás teszi teljessé a bölcsek egyszerű körülmények közötti ünnepét, megerősíti őket, hogy nem volt hiábavaló a fáradozásuk, az áldozatvállalásuk, mert megláthatták a megszületett vigasztalót. Most már nyugodtan hazaindulhatnak.

Mi is arra vágyunk, hogy a Jézussal való találkozás mindnyájunkat megvigasztaljon, hogy mi is boldogan tudjunk továbbhaladni a „hazavezető” úton. Mindannyiunk élete hazafelé tart az örök haza felé, és talán nekünk is át kell gondolnunk, hogy milyen úton haladjunk tovább. A megfáradt, de örömteli szívű bölcsek, akik új erőre kaptak a Jézussal való találkozás alkalmával, a megerősítésen túl figyelmeztést is kaptak, hogy más úton induljanak tovább. Talán nekünk is szól ez az üzenet, hogy gondolkozzunk el, vajon jó úton járunk-e. Nem kellene nekünk is más úton továbbhaladnunk?

És a változtatást nem nehézségként, hanem Isten iránti hálával a szívünkben megélni.

Milyen jó, hogy ilyen gondoskodó Istenünk van, aki velünk ünnepel, és közben szeretettel tereli életünket az örök haza felé, ha kell, megerősít, ha kell, figyelmeztet. Betegségek, nehézségek, gyász és fáradtság közepette is mindig vigasztalni akar, mert az Istennel való találkozás mindig megvigasztalódás, olyan vigasztalás, amilyenre éppen szükségünk van. Nézd a mindenség Teremtőjét, mint gyermek egy szegény jászolban, aki már akkor kimondatlanul is vigasztal:

„Boldogok a lélekben szegények,
mert övék a mennyek országa.

Boldogok, akik szomorúak,
mert majd megvigasztalják őket.

Boldogok a szelídek,
mert övék lesz a föld.

Boldogok, akik éheznek és szomjaznak
az igazságot, mert majd eltelnek vele.

Boldogok az irgalmasok,
mert majd nekik is irgalmaznak.

Boldogok a tiszta szívűek,
mert meglátták az Istent.

Boldogok a békekészségekben élők,
mert Isten fiainak hívják majd őket.

Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért,
mert övék a mennyek országa.

Boldogok vagytok, ha miattam gyaláznak
és üldöznek benneteket, és hazudozva
minden rosszat rátok fognak énmiattam.

Örüljete és ujjongjatok, mert nagy lesz
a mennyben a jutalmatok! Így üldözték
előttek a prófétákat is.”

(Mt 5,3–12)

Én is csak most értettem meg, hogy a boldogságok valójában ünnepi szavak, a vigasztalás szavai. A megszületett Jézus az, aki

minket is vigasztalni akar és a mi ünnepünket is széppé tenni:

„Gyertek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok, s akik terhet hordoztok – én megkönnyítlek titeket. Vegyétek magatokra igámat, és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, s megtaláljátok lelketek nyugalmát. Az én igám édes, és az én terhem könnyű.” (Mt 11.28–30)

Pásztorok és bölcsek, szegények és gazdagok, öregek és fiatalok, betegek és egészségesek, fáradtak és erősek, gyászolók és örvendezők számára egyaránt van vigasztalódás, az ünnep. **Az Istennel való találkozás az ünnep, és nem a körülményeké.** Ezt felismerve és magunkévá téve lesz az ünnep „ünnep,” ahogy azt Márai Sándor költőien kifejezi:

„Ha az ünnep elérkezik életedben, akkor ünnepelj egészen (...) Tisztáldokjál belülről és kívülről. Felejs el mindent, ami a köznapok szertartása és feladata. Az ünnepet nemcsak a naptárban írják piros betűvel. Nézd a régiéket, milyen áhitatosan, milyen feltétlenül, milyen körülményesen, mennyi vad örömmel ünnepeltek! Az ünnep a különbözőség. Az ünnep a mély és varázsos rendhagyás. Az ünnep legyen ünnepies. (...) S mindenekelőtt legyen benne valami a régi rendtartásból, a hetedik napból, a megszakításból, a teljes kikapcsolásból, legyen benne áhitat és föltétlenség. Az ünnep az élet rangja, felsőbb értelme. Készülj föl rá, testben és lélekben. S nemcsak a naptárnak van piros betűs napja. Az élet elhoz másféle, láthatatlan ünnepeket is. Ilyenkor felejs el mindent, figyelj az ünnepre.”

Áldott ünnepet kívánok!

- 1 Ábel püspök: Mit jelent számunkra az ünnep?
- 4 Atanáz püspök: Gondolj utolsó órádra!

LÉLEK

- 6 Ivancsó Bazil: Jézus Krisztus születésének két története
- 8 Buda Attila: Le kell vetni az álarcot, és felöltözni Krisztus ruhájába
- 9 Magányos vagy?
- 10 Márton Áron püspök karácsonyi szentbeszéde
- 12 Nagy Szent Leó karácsonyi beszéde
- 14 Ferenc pápa üzenete a szegények világnapján
- 17 Id. Orosz Árpád: Övéi közé jött, de övéi nem fogadták be őt
- 18 Ferenc pápa üzenete a 2020. évi missziós világnapon
- 20 Papp Szabolcs: Szent Cirusz (Kyrosz) és János
- 21 Velünk az Isten!
- 22 Márai Sándor: Ajándék

EMBER

- 24 Kocsis Fülöp: Hol vannak a görögkatolikusok?
- 25 Dobos Klára: Az evangélium hirdetése nem tiszavirág-életű
- 27 Kopt keresztényként a miskolci görögkatolikus diákokthozban
- 28 Biczó Henriett: Szolgálni és jelen lenni az emberek életében – Beszélgetés Fülöp atyával
- 30 P. Tóth Nóra: A pap akkor is pap, amikor nincs az oltárnál – Interjú Zolcsák István atyával
- 36 P. Tóth Nóra: Maradj mozgásban – nem csak karantén idején!
- 37 Zakor Ivett: Szent Miklós ajándéka
- 38 Ivancsó Bazil: Magyar görögkatolikusok a perui szegényegyedben
- 40 Obbágy Lacus: A futballszezon margójára, avagy akik nem csak a vírussal koronázták meg az évet... (2. rész)

ÉRTÉK

- 44 Hekler Melinda: Templomszentelés Dunaújvárosban
- 46 A Magyar Értéktárba került Máriapócs Nemzeti Kegyhely és a pócsi búcsúk
- 48 Fraknoi Vilmos-díjjal jutalmazták dr. Végheő Tamás rektor atyát
- 49 A Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetésben részesült Ivancsó István atya
- 49 Lendvai István: Könyörgés Betlehembe
- 50 Terdik Szilveszter: „Kegyelemnek Anyja” – Egy alig ismert bécsi kegykép másolata Nagylétán
- 54 Csokonai-díjas lett a Lautitia kóruscsalád
- 55 Máriapócs – Búcsúk és zarándoklatok rendje, 2021
- 55 Sajópálfalvai búcsúrend – 2021
- 56 Legeza József: Könyvespolc mellett
- 58 Legeza Kata: Mozivászon előtt
- 61 Megjelent Terdik Szilveszter legújabb könyve
- 62 Cselényi István: Az oktoéch és a magyar nyolcas
- 64 Marosi Anita: A hit megmaradásának záloga – A beregszászi Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ
- 67 Szemán-Tóth Teodóra: A munkahelyi bántalmazásról
- 68 Stan Zsolt: Magyar görögkatolikus templomot szenteltek Szatmárnémetiben
- 69 Megjelent Puskás Bernadett legújabb monográfiája
- 70 Kanyó Árpád: A sztaszidion – Gondolatok a bizánci templom üléskialakításáról
- 73 Negyven éve szentelte föl Szent II. János Pál pápa a vatikáni magyar kápolnát
- 76 Ez történt – 2020. ősz
- 78 Gajdos Pál: Görögkatolikus karácsonyi énekünk eszperantó nyelven
- 79 P. Tóth Nóra: Hat új bölcsődét épít a Nyíregyházi Egyházmegye

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS
HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA
FELELŐS KIADÓ: DR. VÉGHSEŐ TAMÁS REKTOR

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:
4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13–19.
TEL: +36/42-597-600

TERJESZTÉSSEL ÉS MEGRENDELÉSSEL KAPCSOLATOS
INFORMÁCIÓ: KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU
TARTALOMMAL KAPCSOLATBAN:

SZEMLELET@GOROGKATOLIKUS.HU
SZÁMLASZÁM: 10702071-19204893-52300002
(SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS
FŐMUNKATÁRS: SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA
FOTÓK: BAKOS ZOLTÁN, DOBOS KLÁRA, GERNER ATTILA,
KIRÁLY ANDRÁS, SZILÁGYI ICUS,
ZADUBENSZKI NORBERT, POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA,
SZABÓ SÁNDOR, VARGA B. BERNADETT,
TRESTYÁNSZKY CSABA

CÍMLAPPOTÓ: TRESTYÁNSZKY CSABA
ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ
NYOMDAI MUNKÁK: IMI PRINT KFT., NYÍREGYHÁZA
ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ MEGRENDELHETŐ POSTÁN
A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN
A KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU CÍMÉN.
RENDELÉSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ
A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2020

ATANÁZ PÜSPÖK

Gondolj utolsó órádra!

Zsolozsmánkban egyik hétköznapi reggeli tropárunk hangzik így:

**„Hagyj fel mindennel, lelkem, gondolj utolsó órádra,
készülj elő a halálra, jól ügyelj magadra,
hogy a halál váratlanul ne találjon,
s hívó szava készületlenül ne érjen,
irányítsd mindig magadra az Úr figyelmét
imádkozással és könnyekkel!”**

Ezekben a vészterhes napokban végiggondoltam e sorok üzenetét, és tudom tanácsolni ezt hittestvéreimnek is. Ügyeljünk magunkra, hogy a halál váratlanul ne találjon, s hívó szava készületlenül ne érjen! Régen ezért sokszor és állhatatosan imádkoztak őseink.

A „Létrásnak” is nevezett Klimakosz Szent János szerint „a szerzetes olyan kesergő lélek, aki akár ébren, akár álomban van, mindig a halál gondolatával foglalkozik”. A Sínai-hegy monostorának lelkiatyja nem a beteges halálfélelmet érti ez alatt, hanem azt, hogy az Istennek szentelt élet egyik legfontosabb célkitűzése a jó halál küszöbének átlépése, vagyis az üdvösségre jutás. Ugyanő *a mennyekbe vezető 6. létrafoknál* Jézus agóniáját is megemlíti reánk vonatkoztatva: „Krisztus félt, nem pedig rettegett a haláltól, mégpedig azért, hogy két természete tulajdonságait világosan kimutassa.” Vagyis az Olajfák-hegyi halálküzdelem érettségünk és üdvösségünkért valósult meg véres verejtékkel, de a megváltottak esetében „a halál teljes átérzése mentes (lehet) a félelemtől”. „A közösségben élőknek a halál gondolata igyekezetet szül, megédesíti az elmélkedést s még inkább a megaláztatások elviselését” – következtet János atya a krisztusi példából azok életmódjára, akik Krisztus követésére vállalkoztak. „Akadnak vallásos emberek, akik nehezen értik meg, hogy ha a halál emléke annyira hasznos nekünk, akkor Isten ugyan miért titkolta el előlünk annak előzetes ismeretét” – teszi hozzá. „Nem tudják ugyanis, hogy Isten ezzel csodálatos módon üdvösségünket tette megvalósíthatóvá” – vallja. Hiszen véleménye szerint, ha mindenki „előre tudná a halála idejét, az ember minden napját törvénytelen tettek elkövetésével töltené, és éppen csak kimúlása előtt igyekezne megkeresztelkedni, illetve folyamodna a bűnbánathoz. De minthogy akkorra már szokásból is megrogzódna benne a rossz, teljesen javíthatatlan maradna.”

Klimakosz Szent János nyugati kortársa, Nursziai Szent Benedek ugyanígy a helyes életmód motivációi között ezeket fogalmazta meg Itália szerzeteseinek: „Teljes lelki vágygal kívánd az örök életet; a halál napoként ott álljon szemed előtt!” (RB 4,46–47) S ezzel ő sem a halálfélelmet javasolta, hanem a felelősségteljes cselekvést Isten színe előtt.

A szerzetesek élettapasztalata a világi híveket is útba igazítja: „Aki világosan szem előtt tartja a halált, az mértéket szab az evésnek; az evés alázatos mérséklésével pedig együtt mérséklődnek a szenvedélyek.” Aki eszerint él, annak jut még ideje „Isten iránti szeretetét mérlegelni, Istent, az országot, a szent vértanúk buzgóságát, magának Istennek a jelenlétét észben tartani,” és persze gondol „a kimúlásra, a bíró előtti megjelenésre, ítéletre, büntetésre”.

A járvány veszélyhelyzetében sok kereszténynek eszébe jutott, hogy még földi életében kell kibékülnie esetleges haragosaival, ismerőseivel vagy ellenségeivel. Mert ha „eszedbe jut, hogy testvérednek valami panasza van ellened: hagyd ott az adományodat az oltár előtt, és először menj, békülj ki testvéreddel, s csak akkor menj és ajánld föl adományodat. Egyezz meg ellenfeleddel gyorsan, amíg vele vagy az úton.” (Mt 23–25) Sokak életveszélyes állapota rádöbent bennünket, hogy nincs mire várni: itt és most kell kiengesztelődni, megbocsátani.

Létrás Szent János könyve Jézus, Sirák fia ószövetségi könyvét (7,36) idézve így foglalja össze mondanivalónkat:

Aki erre (a lépcsőfokra) rálép, már soha többé nem vétkezik, amennyiben igaz a mondás: „Gondolj halálodra, akkor soha-fogsz bünt elkövetni!”

LELEK

HALLD MEG ÉG, ÉS TE FÖLD, VEDD FÜLEDBE,
RENDÜLJENEK MEG A FÖLD ALAPJAI, FÉLELEMMEL
TELJÉK EL AZ ALVILÁG, MERT A TEREMTŐ ISTEN
TESTI ALAKOT VETT MAGÁRA, S KI A TERMÉSZETET
HATALMAS KÉZZEL MEGALKOTTA, TESTI ALKOTASKÉNT
JELENIK MEG. Ó, MILY MELYSEGE AZ ISTEN
GAZDAGSÁGÁNAK, BÖLCSESSÉGÉNEK ÉS
TUDÁSÁNAK, MILY KIFŰRKESZHETETLENEK AZ Ő UTAI,
ÉS KINYOMOZHATATLANOK ÍTELETEI!

IVANCSÓ BAZIL

Jézus Krisztus születésének két története

Aki ismeri és olvassa a Szentírást – vagy legalább az Újszövetséget –, az tudhatja, hogy Jézus Krisztus születését és a további eseményeket csak két evangélista írja le: Szent Máté és Szent Lukács. Azonban egymástól teljesen különböző eseményeket beszélnek el: míg Lukácsnál szinte idealizált születést olvashatunk (az egyetlen nehézség, hogy Jézusnak istállóban kell születnie, mert senki nem fogadja be őket), semmi erőszak nincs benne; addig Máté véres eseményekről, megrázkódtatásról, üldözésről is beszámol.

Az embert már régóta érdekli, hogyan lehet mindezen eseményeket összhangba hozni. Jó hír az, hogy lehet. Egymást kizáró ellentét tehát nincs e két evangélium között. De először lássuk, mit is ír a két evangélista!

Máté először Szent József vívódására fókuszál a várandós Mária láttán. Ezután a napkeleti bölcsek látogatását olvashatjuk, az Egyiptomba való menekülést, a Heródes király által elrendelt gyermekgyilkosságot és az Egyiptomból való visszatérést. Ami érdekes, hogy egy szó sincs arról, hogy Názáretben lagnának. Máté evangéliuma mintha azt sugallná, hogy Betlehem a lakóhelyük, és Názáretet új lakóhelynek választják, mert az új király, Heródes Arkhelaosz miatt félnek Betlehembe visszatérni (vö. Mt 2,22–23).

Lukács evangéliuma szerint Józsefnek és Máriának Augustus császár népszámlálási rendelete miatt kellett lakóhelyükről, Názáretből Betlehembe mennie, Jézus megszületése után pásztorok jönnek megnézni az újszülött Megváltót. Nyolcnaposan a zsidótörvények szerint körülmetélik, negyvennaposan pedig bemutatják a templomban, ezután hazatérnek Názáretbe.

Hogyan rakható össze a teljes történet a két evangélium mozaikdarabjaiból, hogy ne legyen ellentmondás Jézus úgynevezett gyermekségtörténetében?

Az egyik megoldásnak a „sola Scriptura” elv („csak a Szentírás”) tűnhet. Ha feltételezzük, hogy a bemutatás után már valóban Názáretbe térnek vissza – ahogyan Szent Lukács írja –, akkor az egyiptomi menekülést mindez elé kell tenni: Názáretből Betlehembe mennek, megszületik Jézus, már ott is teremnek a közelben legeltető pásztorokon kívül az igen messziről érkezett bölcsek is. Még az éjjel Egyiptom felé veszik az irányt az angyal intésére. Ez ugyan többnapos járóföld, de elég feltételeznünk, hogy nem a messzi Nilusig mentek el, csak a határvidékre. Ez így is több mint egyhetes út lehetett. Még szerencse, hogy Szent Lukács nem írja, hol történt a körülmetélés... Mális meghal Heródes király, így mehetnek vissza, de a hazafelé vezető úton bemutatják a negyvennapos kis Jézust a templomban, és így irány Názáret.

Bár a szűkös idővel zsonglörködve meg lehet alkotni ezt az elméletet is, azonban a kor adottságaival és egy újszülöttel ez a verzió nem túl valószínű. Ha pedig a Biblián kívüli történeti forrásokat is figyelembe vesszük, akkor biztosan nem így történt.

A másik, jóval helytállóbbnak tűnő feltételezés a következő. Abból kell kiindulni, hogy sem Szent Máté, sem Szent Lukács nem volt jelen Jézus születésénél, ezért nekik is utána kellett járniuk a történetnek. Lukács ezt meg is írja a teljes evangéliumáról (vö. Lk 1,3), de mindez Mátéra is igaz. Bár Jézus beszélhetett a saját születéséről Máté apostolnak, ma sokan elvitatják a Máté-evangélium szerzőségét Szent Mátétól, mivel egy 3. századi alexandriai tudós pap, Órigenész, és Szent Jeromos egyházatyja is azt állítják, hogy Szent Máté csak héber nyelven írt evangéliumot. Kaiszareiai Eusebiosz, az egyháztörténet-írási első igazi megalkotója is ugyanezt mondja, a 2. századi apologéta Papiászra hivatkozva. A ma ismert Máté-evangélium pedig biztosan nem egy héber szöveg görög fordítása, hiszen megállapítható, hogy eredetileg is görög nyelven íródott. Nyitott kérdés marad tehát, hogy ki írhatta a Máté-evangéliumot, jelen írás azonban nem ebben kíván állást foglalni.

A kiindulási alaphoz még hozzá kell vennünk, hogy Szent Lukács nem tudott a véres borzalmakról, ezért írta a bemutatás után: „Elvégezték mindent az Úr törvénye szerint, aztán visszatértek városukba, a galileai Názáretbe. A gyermek ott növekedett és erősödött. Bölcsesség töltötte el, és Istennek kedve telt benne.” (Lk 2,39–40) Pedig ide, a bemutatás és a hazatérés közé kell beillesztenünk a Máté által leírt véres megrázkódtatásokat.

Seres Tamás ikonjai
a nyíregyházi székesegyház ikonosztázióján,
Áment Gellért fényképe

Jézus Krisztus születése

Jézus Krisztus bemutatása a templomban

Érdekes a betlehemi csillag háttere is. A Jupiter és a Szaturnusz az éjszakai égbolt két legfényesebb „csillaga” – noha valójában bolygók. (Az igen erős fényű Vénusz évszaktól függően csak alkonyatkor vagy hajnalban látható, ezért a szép magyar elnevezése esthajnalcillag.) A babiloni csillagászati naptár szerint, ha ez a két bolygó együtt áll a Halak csillagképben, azt jelenti, hogy Palesztinában megszületett a végidő uralkodója. El lehet képzelni, mennyire fényes volt a betlehemi csillag, ha ez a két gázóriás elfedte egymást, és így a fényességük összeadódott.

Körülbelül húsz évente kerül közel egymáshoz a Jupiter és a Szaturnusz, ám Jézus születése óta olyan még nem történt, hogy tökéletesen elfedték volna egymást. Idén azonban, 2020. december 21-én, (talán isteni ajándékként?) karácsonyhoz közeledve olyan közel voltak egymáshoz, amire majdnem 800 éve nem volt példa (legutóbb 1226. március 4-én). Ez az együttállás azonban nem a Halak csillagképben volt.

Elméletünk szerint a templomban való bemutatás után következtek a borzalmak. Szent Lukácsot pontosítanunk kell – aki nem tud a megrázkódtatásokról –, tehát a bemutatás után a Szent Család nem Názáretbe tért vissza, hanem még Betlehembe. Ezután jöhettek a napkeleti bölcsek Heródes palotájába, ahol keresték az újszülöttet, majd Heródes tanácsára Betlehembe mentek. Nem valószínű, hogy Heródes sokáig várta volna vissza őket. Kettő vagy legfeljebb három napig kellett várnia ahhoz, hogy rájölessen: kijátszották a bölcsek, és más úton tértek haza. Ezek után küldhette a katonáit Betlehembe, hogy megöljenek minden két év alatti fiúgyermeket. A születés, körülmetélés és a bemutatás napjai tehát még teljes békében és nyugalomban telhettek a Szent Család számára.

Szent Józsefet az Úr angyala figyelmeztette álmában, hogy azonnal meneküljenek Egyiptomba. József így is tett. Az előző, nem túl helytálló elmélettel szemben itt meg kell állapítanunk, hogy nem csupán a határvidékre költöztek átmenetileg – ami sivatagos, nem élhető környezet –, hanem Kairóba, a Nílus mellé, ahol ma is látogatható az a templom,

amely a Szent Család átmeneti otthona fölé épült. Ide pedig az út legalább két hét volt gyalog, de inkább több.

Hogy meddig maradtak ott? Egészen biztosan évekig. A Jupiter és Szaturnusz együttállása ugyanis Kr. e. 7-ben történt, ekkor születhetett Jézus, Nagy Heródes király pedig Kr. e. 4-ben halt meg. Az említett Kaiszareiai Eusebiosz egyháztörténet-író részletesen leírja, milyen borzalmas betegségeket kapott Istentől a gyermekgyilkosságért és minden más gonoszságáért (Eusebiosz egyháztörténete I. könyv, 8. fejezet). A hazatérés csak ezután volt lehetséges, tehát Jézus már hároméves gyermek volt a hazatéréskor.

És itt figyeljünk fel egy utolsó mozzanatra. Máté azt feltételezi, hogy új otthonuknak választották Názáretet, mivel féltek Júdeába, Heródes Arkhelaosz országa hazamenni (vö. Mt 2,22–23). De miért nem említi Máté korábban Názáretet? A válaszhoz bátorságot kell vennünk az evangélista pontosításához. Szent Máté sem lehetett jelen Jézus születésénél, azaz nem tudhatott mindenről. A születés történetének tehát jobbára utána kellett járnia – még ha feltételezzük is, hogy valóban Szent Máté írta a nevéhez kötődő evangéliumot, és látta Jézus csodáit, hallotta példabeszédeit. Ezért szinte biztos, hogy Egyiptomból Názáretbe tértek vissza, amely a korábbi otthonuk is volt.

Látható tehát, hogy nincs komoly ellentmondás vagy kizáró ellentét a két evangélium között. Jézus születésének két különböző arculatát mutatják be az evangéliumok, ami csak növeli az értéküket.

Eszerint tehát a történet: Názáretből Augustus császár rendelete alapján kell Betlehembe menni, ahol megszületett Jézus. A pásztorok közel voltak, így hamar meg tudtak érkezni az újszülöthöz. A napkeleti bölcseknek azonban több hétre (akár több mint egy hónapra) is telhetett az útjuk. A fejlett babiloni csillagászati számítások alapján ki tudták ugyan előre számolni a Jupiter és Szaturnusz együttállásának várható idejét (helytállóknak tűnő feltételezések szerint akár ez is lehetett a betlehemi „csillag”), és bár e két bolygó együttállása csak néhány napig tartott, ekkorra megérkeztek Jeruzsálembe – ahol először Heródesnél, a királyi palotában keresték a kis Jézust –, majd Betlehembe, ahol meg is találták. Itt érdemes egy nehézségre felfigyelnünk! „A házba lépve, ott találták a gyermeket anyjával, Máriával, és leborulva hódoltak neki” – írja Szent Máté (Mt 2,11). Miért házban találták meg, ha istállóban született és jászolban feküdt, mivel senki nem fogadta be őket (vö. Lk 2,7)? Itt azt kell feltételeznünk, hogy valóban istállóban született, de lehetséges, hogy a betlehemi lakosok közül másnap vagy néhány nap után mégis megszánta és befogadta őket valaki. A bölcsek csak azután érkeztek meg, és már házban, rendezett körülmények között találták meg a kisded Jézust. Így feloldhatjuk ezt a látszólagos ellentmondást is. Fel kell tételeznünk, hogy mind a körülmetélés, mind a templomban való bemutatás még a bölcsek látogatása előtt történt. A babiloni tudósok ez alapján tehát már nem egy újszülöttet, hanem egy negyven napon túl lévő csecsemőt találtak meg Betlehemben. És igen, Betlehemben, mivel a távolság Jeruzsálemtől csak 12 kilométer, onnan tehát könnyű volt eljutni az Úr templomába – ellentétben egy Galileából induló hosszú úttal. Nagy lehetett tehát valamely betlehemi lakos vendégszeretete.

BUDA ATTILA

Le kell vetni az álarcot, és felöltözni Krisztus ruhájába

Azt mondjuk, jogállamban élünk, vagyis a nép által választott képviselők hozzák a törvényeket, melyekkel irányítják az ország életét, gazdaságát. De azt is látnunk kell, hogy minél több a jogszabály, annál több a kiskapu is, a lehetőség a kijátszásra és a visszaélésre. Így van ez ma is, és így volt ez Jézus idejében a választott nép életében is. Az Úr Jézus nem véletlenül bírálta oly sokat a farizeusokat és az írástudókat a szórászhasogató szabályozásaik miatt. Jézus azonban nem megszüntetni jött a törvényt, hanem beteljesíteni.

Egy törvénytudó feláll, és megkérdezi Jézust: „Ki az én felebarátom?” A kérdésben már részben benne is van a válasz: vagyis nem mindenki. De akkor ki az ember, akit segítenem kell? Hol a határ, ameddig elmehetek? Krisztus korában nem volt ez egyszerű kérdés, mert csak az számított felebarátnak, aki a saját népéhez tartozott. Jézus a kérdést először a törvény felől közelíti meg. Hogyan olvasod? Szeresd Uradat, Istenedet, és szeresd felebarátodat. Majd egy történettel szépen becsalogatja az írástudót a saját csapdjába. A történet így kezdődik: „Egy ember Jeruzsálemből Jerikóba ment.” Nem azt mondja, hogy zsidó – pogány – szamaritánus stb., egy általános alanyt használ, értsék úgy, ahogyan akarják. A hely kiválasztása találó, ugyanakkor valóságos. A Jeruzsálemből Jerikóba vivő út elhagyott és veszélyes volt, ahol gyakoriak voltak a rajtaütések. Így is nevezték: „véres út”. Jézus így is használja a példabeszédben: „...kifosztották, véresre verték.” Mivel Jerikó a papok városa volt, a történetből nem hagyta ki a papot és a templom szolgálattevőit, a levitákat.

Egy ember megy az úton, s ez az ember bárki lehet: rablók kezébe kerül, kirabolják és félholtan otthagynak. Arra megy egy zsidó pap, meglátja, és elmegy mellette. Mi közöm hozzá, nem ismerem, nem rokonom, nem zsidó ember. Azért mert erre vezet az utam, nem állhatok meg minden kiraboló mellett. Hogy milyenek is a törvények? Érdemes idézni a Kiv 23,5-ből: „...ha ellenséged számará az úton összerogy a teher alatt, ne menj el mellette.” Majd jön egy levita, aki szintén továbbáll. A következő arra járó leszáll szamaráról, és bekötözi a sérült ember sebeit. Jézus itt élesíti a történetet, mert nem egy zsidó embert említ, hanem egy szamaritánust. Nekünk, kései olvasóknak ez semmit nem mond, de akkor egy igaz hitű zsidó embernek sokat jelentett: a szamaritánusok idegenekkel keveredett zsidók voltak, akiket teljes szívvel és lélekkel gyűöltek (vö. Sir 50,25). Jézus így fogalmaz: „megesett rajta a szive.” A görög fordítás ezt még érzéklete-

sebben úgy fejezi ki, hogy a vesék és a belső szervek is beleremegnek. Ugyanezzel a szóval mondja a Szentírás: „Aki gyermeket dajkál, sebeit is fogja majd kötni. Minden kiáltásra megremegnek a belső részei.” (Sir 30,7) Ha kisgyermek kiált, az édesanya minden testrésze megremeg. Valami ilyesmi történt a szamaritánussal, anyai szíve volt.

A példabeszéd végén Jézus megfordítja az írástudó kérdését. Az igazi kérdés nem az, hogy ki az én felebarátom. Az ugyanis nyilvánvaló: az, aki bajba jutott. Kiből lesz igazi felebarát? Abból, aki le tud hajolni az elesett emberhez. A történet nagyon jól rámutat arra, amit Jézus egy másik helyen a farizeusokkal

szemben megfogalmaz: „Tanításuk csak emberi parancs.” Lehet hozni törvényeket, törvények sokaságát, ha ez csak arra szolgál, hogy keressük a kiskapukat, és megmagyarázzuk, hogy mi miért nem tudjuk megtartani, akkor semmit nem ér az egész. A megoldás kulcsa bennünk van: „Szeresd Uradat, Istenedet, és szeresd embertársadat.” Úgy tűnik, hogy két különböző irány, a lényege szerint mégis szorosán összetartozik. Csak a kettő együtt tudja szolgálni az embert a maga teljességében. A mi életünkben is a tetteink igazolják hitelesen keresztény mivoltunkat.

Jézus, amikor bírálja a farizeusokat, azért teszi, mert látja a mély szakadékot szavaik és tetteik között. Sőt! Még a tetteiket is bírálja: színleg nagyokat imádkoznak. Le kell vetni az álarcot, és felöltözni Krisztus ruhájába!

A Nyíregyházi Egyházmegye honlapján
(nyirgorkat.hu)
minden vasár- és ünnepnapon hasonló,
rövid elmélkedést olvashatunk
Lelki táplálék minden időben címmel.

Magányos vagy?

Süss egy tepsi süteményt! A recept egyszerű. Ilonka nénitől tanultam.

ISMEREM, AMIÓTA IDEKÖLTÖZTÜNK A MI KIS VÁROSUNKBA. ÚJONNAN SZERVEZŐDŐ KÖZÖSSÉGÜNK ELSŐ TAGJAI KÖZÉ TARTOZIK. NEMCSAK VASÁRNPAP ÉS ÜNNEPNAPOKON TALÁLKOZUNK, HANEM A KÖZÖSSÉGI ALKALMAKON IS MINDIG OTT VAN, ÉS MINDIG HOZ SÜTEMÉNYT.

Egyedül él. Nyugdíj közeledtével hagyta ott férjével együtt a nagyvárosi gyártelep munkáslakását, és a vasmunkás életet felcserélték a kertés kisvárosi élet csendjére. Férje néhány év múlva meghalt. Több mint húsz éve özvegyen él. Lánya családjával a nagyvárosi lakótelepen maradt. Ilonka néni a munkás nyugdíjából és a kert terményeiből támogatja őket. Ünnepeken és az unokák iskolai szünetében szívesen látogatják a nagymamát.

Évekig reménykedett, hogy szenvedélyeinek élő fia is hazajön egyszer, hiszen a takaros kis házban jutna neki elég hely, és főzni sem tud egy embernek. De a fiú nem jött, és az elmúlt évben már hírt sem adott magáról. Ilonka néni mégis tartja vele a kapcsolatot. Minden vasárnap már mise előtt elkészül az ebéddel. Becsomagol egy adagot, és a templomba jövet egy bizonyos ház kerítésére odaakasztja: „Olyan ez nekem, mintha a fiamnak adnám.”

A városban közismert jelenség a kerítés mögött lakó vézna, mindig piszkos, megállapíthatatlan korú férfi.

Ilonka nénit néhány éve megműtötték. Azóta bottal jár, és kevesebbet mozdul ki. Különösen télen nehéz ez, amikor a kertben nincs mit csinálni. A házban rend van, a tévé sokszor unalmas, az imádság még, ha hosszúra nyúlik is, véget ér. Rátelepszik az emberre az egyedüllét csendje. Észre sem veszi, és egyszer csak zárat szorít szívére a magány fájdalma, a gondok szapora szívverése. De Ilonka néni észreveszi, mielőtt közel jönne hozzá. Ösztönösen jó stratégia. A szíve mondja meg neki, mit tegyen.

Süt egy tepsi süteményt. Három-négy részre osztja. Egyet megtart magának, ha bárki bekopog, legyen mivel kínálni. Aztán kitalálja, kié legyen a többi. Adni mindig van ok: „A szomszédba nemrég költözött egy fiatal pár. Azoknak nincs ideje. Azok egész nap dolgoznak. Annak a fiatalasszonynak hol lenne még ideje este sütni?” Aztán a harmadik szomszéd, az meg olyan öreg, hogy ereje nincs az ilyesmihez. Benéz hozzá egy kis csomaggal. A másik utcában lakó ismerősének a férje most jött haza a kórházból: „Elmegyek, megnézem, hogy van.” „A nővérem itt lakik az öregotthonban. Az egész szoba várja, mikor jön a sütemény!” Az ajándékozás követségében járva a napok értelmet nyernek. Be kell vásárolni. Szerényen, okosan, megtervezve. El kell készíteni a süteményt, és közben nyitott szívvel és füllel megtalálni, akinek ad. Nem a magányát és a problémáit viszi bekopogtatva az ismerősök ajtaján, és mégis megoldódnak azok is.

Adni jó. Adni jobb, mint kapni. Sokat halljuk ezt. De Ilonka néni receptje azért is sikeres, mert megajándékozottak lenni jó. Egy nem várt ajándék olyan, mintha valaki igent mondana az életünkre. Valaki igent mondott az életre! Magányos vagy?

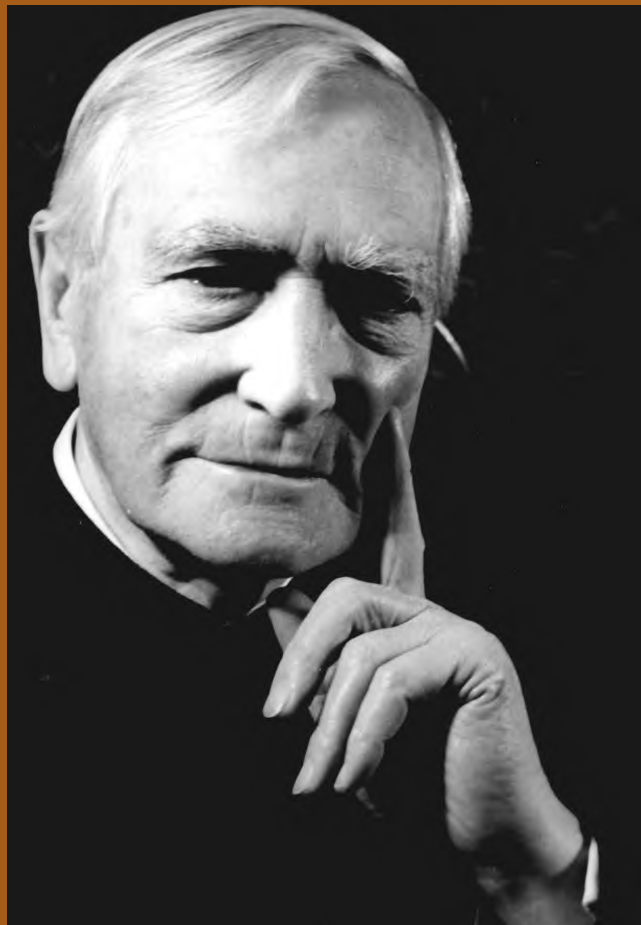
Szírén

Márton Áron püspök karácsonyi szentbeszéde

(Elhangzott 1936-ban Kolozsváron)

A nagy orosz író, Dosztojevszkij a „Démonok” című munkájának előszavában írja, hogy a hitre vonatkozó kérdéseknek és kétkedéseknek lényege tulajdonképpen az, hogy a mai civilizált, európai ember tud-e hinni Jézus Krisztusnak, az Istenembernek istenségében, vagy nem.

A hitnek vagy hitetlenségnek kérdése tehát az orosz író szerint a Jézus istenségében való hitnél csúcsonyul ki, s korunk gyöttrő vallási problémája tulajdonképpen abban áll, hogy vajon a mai ember egyáltalában képes-e erre a hitre.

Ha valamikor jogos ennek a kérdésnek feltevése, úgy karácsony ünnepén az. Karácsony Isten emberré levését hirdeti. Liturgiájával, jámbor szokásaival, hagyományaival azt a meglepő híradást ismétli, azt a legnagyobb történelmi tényt idézi emlékezetünkbe, hogy egyszer, az idők teljében Isten leszállott a Földre, és olyan lett, mint egy az emberek közül.

Éppen ezért kísérti meg a kételkedés az embert. Karácsony ünnepe költőien szép, hangulatos ünnep. Szó van jászolról, barlangról, csendesen kérődző barmokról, zizegő szalmáról, mosolygó gyermekről, gyereket gondozó anyáról, a kis család fölött aggódva örködő férfiről, éneklő angyali seregekről, alázatos hitű pásztorokról. Minden olyan szép, olyan megható. Szívesen foglalkozik velük a képzelet. Megértik a gyermekek is. De szívesen átadják magukat az ezekből kiáradó szép hangulatnak a felnőttek is. Eszükbe jut gyermekkoruk első karácsonya, s jólesik megint gyermeknek lenni, az angyalvárás lázát, türelmetlenségét, naiv izgalmait visszaidézni, a gyermekek repeső örömein, felkacagó, tapsoló meglepődésén, csillogó szemein, kipirult arcán felderülni. A karácsonyfával járó gondok és gondoskodás ellenére jólesik a karácsonyi gyertyák csillogásában ülni. Hiszen annyi békesség, emberi jóság, annyi költői vonás sugárzik belőle, hogy a hajszás napok sűrű sorában pihentető, kedves színt, megnyugvást, felüdítő feledést jelent.

De a hit dolgaiban kételkedésre nevelődött mai ember hajlamos arra, hogy ezeket csak hangulateltőnek, gyerekek és hiszékeny emberek ünnepeinek vegye, a hitet és a hit tartalmát azonban – éppen a költői, hangulatos külsőségek miatt – elvesse. Úgy hiszi, túl sokat tud ahhoz, hogy a barlangról, jászolról, pásztorokról, angyali énekről szóló mesével Isten emberré levését elhitessék vele. Túl okosnak gondolja magát, semhogy ezt a jámbor előadást komolyan vegye. Sőt, éppen ezek a körülmények teszik előtte valószínűtlenné a hit tanítását. Istent barlangban, szalmán, barmok és pásztorok között nem tudja elképzelni. Szerinte Isten, ha valóban a földre szándékozott jönni, nem ezen a módon, hanem Istenhez méltó és illő körülmények között jelent volna meg.

S tényleg úgy van. Isten itt meglepő ellentétekkel dolgozik. Azonban ha a barlang előtt elmélkedő lélekkel borulunk térdre, az ellentétek feloldódnak. A barlang és a jászol nem csak a gyermek szemének való, nem csak gyerekes elmerengésre alkalmas külsőség, hanem ha mögéjük tudunk kerülni értelemmel, ha Isten gondolataiba bele tudunk hatolni gondolkodó ésszel, ha képesek vagyunk arra, hogy felszabaduljunk éppen a külsőségekhez tapadó képzelet szuggesztíója alól, rájövünk a karácsony lenyűgöző igazságára, a hit megdöbbentő valóságára, arra, hogy Isten csak így, csak ezek között a meséhez találó primitív körülmények között jöhetett a földre.

Első ellentét, amin megütközik és fennakad a felszínen mozgó elme, a végtelen, a tovább nem fokozható, kiáltó szegénység, ami a földre érkező Istent körülveszi. Elhagyott barlang, melyben rideg barmok keresnek védelmet a fagyos szél ellen, bárdolatlan jászol, melyet egy két fejszecsapással rótt össze a puszták valamelyik pásztorja, nyirkos szalma, melybe felszívódott a barlang és istálló dohossága. S az emberek képviselőiben anyja, az ismeretlen názáreti szűz, egy közönséges falusi iparos, József, az ács, és írástudatlan pásztorok, akik mások juhaival, barmaival vesződnek bérért. Nagyobb szegénységet, egyszerűbb körülményeket el sem lehet képzelni. A szalma szúr, a já-

szol oldala szállás, mintha tövisekkel volna kiverve, a barlang száján szabadon jár be a decemberi szél, a fal gödreiből csepeg az izzadság, a padló hepehupás és nyers földszagú. Itt mesteremberek nem jártak, nem... (olvashatatlan szó), nem fúrtak-faragtak, nem kárpitóztak. A művészetnek, csinosító kéznek nyomára sem akadunk. A természet alakítóereje is fukarul dolgozott. Itt minden csupasz és érdes és hideg.

Nem lehet csodálkozni, ha az ember megborzong, s a barlangtól és a vele összefüggő hittétel elfogadása elől menekülni akar. Ha nem tudja felfogni, hogyan lehetett Istennek ilyen kitervelt, kikészített, ilyen tovább nem fokozható szegénységben világra jönnie. Ha éppen ezek miatt nem akar hinni a karácsony valóságában. Ha ezért tartja mesének, gyermekeknek való gyerekes ünnepnek. Hiszen Istenhez mégis más keret, más fogadás illetett volna – mondja!

Pedig Istenhez egyedül ez, ez a kitervelt, kigondolt, kikészített szegénység illetett. Próbáljuk meg másképpen csinálni! Gondoljunk el más Betlehemet! Milyen házat, milyen palotát akarunk építeni, hogy méltó legyen az Isten Fiához? És hogyan akarjuk berendezni, milyen bútorokkal, függönyökkel, kályhával, képekkel, milyen kényelemmel és szépségekkel, hogy hozzá méltó környezet legyen? Vajon melyik bankárnak a háza vagy melyik királyi palota volna hozzá illő? Mennyi betétje, aranya, gyöngye legyen, hogy gazdagnak mondjuk? Mennyi föld, melyik ország legyen a birtoka, mekkora legyen a hadserege, testőrsége, hogy hatalmasnak hívják?

S anyja és nevelőatyja és a cserzett arcú pásztorok helyett kik jöjjenek fogadására? Augustus, a császár, aki mézszárlások árán s barátainak elárulásával ragadta magához a birodalmat, s most a szelíd uralkodót játszotta, és éppen azt számítgatta, hogy vajon mi lesz az elrendelt népszámlálás eredménye, hány millió ember tartozik uralma alá? Heródes, ez a feltolakodott beduin, aki, miután a trónt a törvényes utódoktól elorozta, megölette anyját, feleségét, sógorait, unokáit és egy csomó más főembert, akiktől a gazul szerzett hatalmát féltette, s most újabb gonoszságon törte a fejét? A pogányok, akik éppen a nap megújulásának ünnepére készülődtek, melyet a legkicsapongóbb tivornyázással ültek meg? A zsidók, akik most a népszámlálással voltak elfoglalva, fojtott keserőséggel engedelmességek a császári parancsnak, s az járt az eszükben, vajon erre milyen újabb adóterhek következnek?

Nem! Az Isten fiához ez a környezet, ez a kiszámított, kitervelt szegénység illetett, melyen megütözik a nyárspolgári észjárás! Így mutatta meg, hogy végtelenül gazdag, nincs szüksége semmire, a föld neki nem is tud adni semmit. S csak így, ennek a radikális szegénységnek a hangsúlyával adhatta legmesszebb hangzóan a figyelmeztetést, hogy a kultúra, a haladás, a nemesedés elsősorban a lélek műveltsége, ereje és fejlődése, s nem a technika, nem a gépek, nem a civilizáció fejlettsége.

Lehetetlen a betlehemi barlangnak ezt a tanítását a mai embernek meg nem értenie. Külsőségekben, technikában milyen szédítő kultúrának van! Az utcák éjjel fényesebbek, mint nappal, a házak tetején elektromos szivárványok szikráznak, gépek száguldanak az utakon, szárnyas emberek szegik a levegőget, könyvek ezrei ömlenek a piacra hetek alatt. Gyárilag állítják elő a kényelmet és műveltséget. És soha annyi loccsanás nem volt a hidak alatt, soha annyi összetört, elégedetlen lelkű, feldúlt és eltorzult arcú ember nem járt a nap alatt, annyi kiégett agyvelő, annyi megkínzott, láthatatlan töviskoronával szorított szív nem vergődött, mint manapság. Mert az anyag és az anyagiak megölték a lelket. A külső gazdagodással és haladással nem járt együtt a lélek gyarapodása. Leszegényedtünk, mert a betlehemi barlang tanítását nem értettük meg.

Krisztus nem helyezkedett szembe a haladással, nem akarta visszafordítani az előre törtető embert a trogloditák barlangja felé. De beállította barlangját a civilizált világ közepébe, hogy figyelmeztessen, hogy a puhaság érzéketlenné tesz, elkábit és megkeményít, s csak a lélek az, ami a földi gyötrelmek szorításából ki tud emelni; a földi élet leselkedő gyötrelmeit győzelmesen el tudja háritani.

Az ismeretlen názareti szűz, az egyszerű falusi ács és a darabos, hívő lelkű pásztorok illettek melléje. Csak ezek voltak méltók, hogy körülvegyék, amikor a földre érkezett. A hatalmasokra és bölcselkedő, fontoskodó emberekre nem volt szüksége. Mit szólhattak volna azok? Nem, nem! Ezek szívét más, az Istentől idegen gondolatok, törekvések és vágyak kötötték le. A pénz, a hatalom izgatta, s élvezetek után szaladtak. És kegyetlenek voltak, kicsinyek és nagyok egyaránt marakodtak. Istennek azok kellettek, akik minden gondolatukkal feléje hajolnak, s egész lelküket belevésik az ő tágra nyitott, isteni mélységeket rejtő szívébe. S most is ezeket keresi, bölcsője körül ezeket látja szívesen. A jóakarató, alázatos lelkeket, akik nem hitetlenkednek, nem sokat okoskodnak, hanem beismerik, hogy szenvedő, az élet durvaságai alatt meg-megvonagló szívű emberek, s gyarlóságokkal megrakott szívüket gondjaikkal együtt bizalommal teszik le a Gyermekek mindenható kezébe.

Nagy Szent Leó karácsonyi beszéde

Ujjongjunk az Úrban, kedveseim, és a lélek gyönyörködésével vigadozunk. Mert felragyogott nekünk az új váltság napja, mely helyreállítja a régi üdvöt, s megszerzi az örök boldogságot. Az év körforgásával megújul számunkra üdvösségünk misztériuma, mely kezdettől fogva megígértetett, a végső időben megadott, s vég nélkül maradandó. Ezen az ünnepen méltó, hogy fölemelt szívekkel az isteni titkot imádjuk, hogy ami Isten felséges ajándéka képpen megtörténik, azt az Egyház nagy örömei között kultuszában ünnepelje. Mert a mindenható és kegyelmező Isten, kinek természete a jóság, akarata a hatóerő, és kinek művelkedése tiszta irgalmasság – mindjárt azután, hogy a sátán rosszakarata irigységének mérgével minket halálra adott, atyai jóságának előre elhatározott orvosszereit a halandók megújítására már a világ kezdetén előre megígérte. Kijelentette ugyanis a kígyónak, hogy el fog jönni az, ki az ártó fejnek fennhéjzását a maga erejével megtöri, az asszonyt magát, vagyis Krisztus, aki testben érkezik. Egy emberről beszél, aki a szüztől születik, s az emberi nemnek megrontóját a maga romlatlan születésével megítéli. Mert a sátán azzal dicsekedett, hogy cselével rászedve az embert isteni adományaitól megfosztotta, a halhatatlanság ruhájától lemeztelenítette, a halál kemény ítéletének alárendelte, s hogy maga magának vigasztalást talál a kárhozát kínjai közt abban, hogy bukásának társakat talált. Sőt azzal dicsekedett, hogy Isten igazságosságát, az emberrel szemben hozott szigorú ítéletét kihasználva őt eredeti elhatározásának

megváltoztatására tudta kényszeríteni. Ezért Isten elrejtett döntésének elrendezése folytán szükséges volt, kedveseim, hogy a megváltozhatatlan Isten – kinek akaratát nem lehet jóindulatától megfosztani – atyai jóságának első elhatározását egy titokzatosabb misztériummal valósítsa meg, nehogy az ember, akit a sátán gonosz ravaszsága a bűnbe hajtott, Isten terve ellenére végleg elveszzen.

Mikor eljött tehát az idő, kedveseim, mely az ember megváltására előre kijelöltetett, belép e földi mélységekbe Urunk, Jézus Krisztus. Alászáll a mennyei székéből, de el nem hagyva az Atya dicsőségét, s új renddel, újfajta születéssel megszületik. Új renddel, minthogy aki a maga természetében láthatatlan, a mi természetünk szerint láthatóvá vált. A megfoghatatlan megfoghatóvá akart lenni. Aki minden idők előtt létezik, elkezdett időben létezni. A világ-mindenség ura felséges méltóságát mintegy elburkolva, fölvette a szolgáló alakot. A szenvedésre képtelen Isten nem tartotta magához méltatlannak, hogy szenvedésre és halálra képes ember legyen, s magát a halál törvényének alávesse. És újfajta születéssel születik a világra: szűz méhében fogant, szüztől született, atyai testnek érzéki vágya nélkül, az anyai test érintetlenségének megsértése nélkül. Mert ilyen származás illetett ahhoz, aki majd az embert üdvözíti: aki az emberi nemhez illő természetet birtokolja, de nem ismeri az emberi test szennyezettségét. Mert a testben megszülető alkotó maga Isten, amint az arkangyal a boldogságos szűz Máriához szólván tanúsítja: „A Szentlélek száll le rád, és a Magasságbelinek ereje megárnnyékoz téged, azért a Szent, aki téled születik, Isten Fiának hivatattik.” A származás módjában tehát nem hasonlít a többi emberhez, de hasonlít emberi természetében. Hitünk szerint e származás nem az emberi szokások szerint történt, hanem az isteni hatalom tette lehetővé, hogy a szűz foganjon, hogy szűzen szüljön és szűzen megmaradjon. Nem annak képességére kell tehát gondolnunk, aki szül, hanem annak döntésére, aki születik, s aki úgy születik meg emberként, ahogy ő akarja és végrehajtja. Ha az emberi természet valóságát keresed, ismerd meg testének anyagát. De ha származásának mikéntjét vizsgálod, valljad meg isteni erejét. Azért jött Urunk Jézus Krisztus, hogy a mi betegségünket elvegye, nem pedig azért, hogy maga is beteg legyen.

Nem azért jött, hogy vétkeinkben részt vegyen, hanem hogy azokat orvosolja. Azért jött, hogy a romlottság mindenféle betegségét és a fertőzött lelkeknek mindenfajta sebeit kezelje, s emiatt szükséges volt, hogy újfajta születéssel szülessen az, aki a szennyezetlen ártatlanság új kegyelmét hozta meg az emberi testeknek.

Illet, hogy a szülőanya kezdeti sértetlenségét a megszülető romlatlanság megőrizze, a tisztaság zárját, a szentség Istennek tetsző szálláshelyét – a Szentlélek erejének beárasztása folytán – épségben megtartsa az, aki az eseteket felemelni akarta, a megtörtéket megszilárdítani, a testi gyönyörök fölött győzni képes tisztaság erényét jött adományozni. Hogy a szüzesség, mely másokban nem maradhat épen a nemzés során, nekik is utánozható legyen a hitvallás és újjászületés által.

És ebben, kedveseim, hogy Krisztus szüztől akart születni, vajon nem egy magasabb okosság működése tűnik-e elénk? Az ugyanis, hogy a sátán előtt rejtve maradjon, hogy az emberi nem szabadítója születik meg, s midőn a Lélek által való fogantatásról nem tud, s nem lát mást, mint amit bármely más születésnél, azt hisse, nem másfajta ez a születés, mint a többieké. Akinek természetét ugyanis mindenki máshoz hasonlónak látja, annak születése okát is mindenki máséhoz hasonlónak vélheti. Nem érti meg, hogy szabad a kihágás által okozott kötelektől az újszülött, hiszen látja, hogy érvényes reá a halandóság gyöngesége.

Igaz ugyanis az Isten irgalmassága, amikor bár az emberi nem helyreállítására kimondhatatlanul sokféle eszköz állna rendelkezésére, elhatározása azt az utat választja, hogy az ördögi mű lerombolására nem hatalmának erejét használja, hanem igazságosságának logikáját. Mert nem volt az indokolatlan, hogy az ősi ellenség kevelysége magának minden ember fölött zsarnoki jogokat követelt. Nem volt az jogtalan, hogy uraskodásával elnyomta azokat, akiket Isten parancsától úgy elédesgett, hogy az ő saját akarata előtt önként meghódoljanak. Nem lehetett a neki meghódolt emberi nem eredeti szolgaságát másképpen megszüntetni, csak ha az győzi le őt, aki neki alá van vetve, az ember. S hogy ez megtörténhessen, a szüztől férfi magva nélkül születvén lép föl Krisztus, a szüztől, kit nem férfival való

együttlét tett termékkennyé, hanem maga a Szentlélek. És bár egyetlen anya sem foganhat az (eredeti) bűn megjelenése nélkül, Mária éppen attól nyer mentesítést, aki megtermékenyítette őt. Ahol ugyanis nem történik meg az atyai mag átömlése, ott az (eredeti) bűn foltja sem keveredhet be. A sértetlen szüzesség nem ismer testi kívánságot, de megadja az emberi természethez az anyagot. Az anyától az emberi természetet veszi a szülött, de nem veszi az (eredeti) bűnt. A „szolgai alak” férfi hozzájárulása nélkül teremtetik meg, hogy az új ember úgy viszonyuljon a régihez, hogy az emberi nem valóságát magára vegye, de kizárja a régi ember alaphibáját.

Minthogy az irgalmazó és mindenható Üdvözítő az ember fölvételének kezdő eseményeit úgy rendezte el, hogy az ő emberségétől elválaszthatatlan istenségének erejét a mi gyöngeségünk fátyla alatt elrejtse, akkor megcsalott a magabiztos ellenség ravaszsága: mert az egész emberi nem üdvösségére világra jött gyermek születéséről azt hitte, éppúgy le van az kötelezve neki, mint minden más emberi szülött. Láta, mint sírdogál, mint könnyezik, látta őt pólyákba takarva, látta őt a körülmelésnek alávetve, látta őt, amint a törvény szabta áldozat felajánlását teljesíti. Aztán látta őt, amint a gyermekkor rendje szerint felszedül, s amíg férfikorba nem jutott, nem kételkedhetett benne, hogy a természet rendje szerint növekedik. A sátán kellemetlenségeket hozott reá, sokféle átkos dolgot, sértést, gyalázatot, szitkot halmozott reá, végül pedig dühének egész erejét reá zúdította. Kísértéseinek egész fegyvertárát kipróbálta rajta, és mivel tudta, milyen méreggel van megmérgezve az emberi természet, azt hitte, sohasem tud az első kihágás következményeiből fölkelni az, akinek halandóságára oly sok bizonyítékot tapasztalhatott. Kitartóan támadt a szemtelen ragadozó, a mohó végrehajtó az ellen, akinél pedig semmije sem volt, s mert az eredeti bűnről szóló ítélet általános adóslevelet és felhatalmazást adott arra, amire törekedett, behajtani törekedett a gonoszság büntetését azon is, akiben pedig semmi bűn nem találtatott. Ezért azután a gonosz sugalmazásra létrejött halált hozó paktum-szerződés felbontatik, s amikor a jogosnál többet követel, attól is egészen megfosztatik, ami járna neki. Az erős saját bilincseivel kötik meg, és minden kiagyalt gonosz terve saját fejére fordul vissza. Amikor láncra verik az Urat, a szolgaságban tartottak is kiszabadulnak. Az ősi folttól megtisztított természet visszatér méltóságába, a halált lerombolja a halál, a születést helyreállítja a születés, mert a megváltás is elveszi a szolgaságot, az újjászületés is megváltoztatja a rossz származást, a hit pedig megigazulttá teszi a bűnöst.

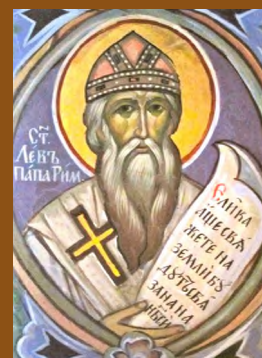
Aki tehát a krisztusi névvel igazulsz és hűségeen élvén dicsekszel, ennek a kiengesztelődésnek kegyelmét igaz ítélettel vedd fontolóra. Neked, aki egykor elvetett voltál, neked, aki a paradicsomból kiűzetél, neked, aki hosszas számkivetésben haldokoltál, neked, aki porrá és hamuvá foszlottál, akinek már reménye sem volt arra, hogy éljél: az Ige megtestesülése által hatalom adatott, hogy a nagy távolságból visszatérjél alkotódhoz, hogy felismerjed igazi szülődöt, hogy szolgából szabaddá válj, hogy idegenből fiúvá lépj elő, hogy aki romlandó testben születél, az Isten lelkének erejéből újjászülessél, hogy elnyerd a kegyelem által azt, amit nem nyerhettél el a természet által, s ha a gyermekké fogadás lelke által az Isten Fiát megismerheted, az Istent Atyádnak merjed szólítani! A rossz lelkiismeret vádló súlyától megszabadultan a mennyei országra áhítozzál; isteni segítséggel ellátva az Isten akaratát cselekedj; az angyalokat utánozzad a földön; a halhatatlan természet erejével táplálkozzál; az ellenség kísértései ellen az atyai gondviselésben biztosan viaskodjál; s ha a mennyei hadsereg hűségjelét megőrzöd, ne kételkedjél abban, hogy az örök király győzedelmes táborában a győzelemért koronában részesülsz, amikor az igazaknak előkészített feltámadás a mennyek országának sorsközösségébe majd felvesz téged.

Mivel pedig ily nagy reménységből ered a mi bizalmunk, kedveseim, azért a hitben, melyre alapozva vagytok, szilárdan megmaradjatok, nehogy ugyanaz a kísértő, kinek uralma alól titeket kiszabadított immár Krisztus, valami csellel újra rászedjen titeket. Nehogy még ennek a napnak örömeit is megrontsa családságának művészetével bemesélve némely egyszerűbb lelkeknek pestises sugallatával, hogy ünnepünknek ezen napja nem annyira

Krisztus születése miatt, hanem mint mondják, az új nap születése miatt tiszteletre méltó. Kiknek szíve sűrű sötétségbe van takarva, s az igazi fénynek növekedésétől igencsak távol áll, hiszen pogányság legostobább tévedései vonzzák őket. S mivel nem tudják elméjüket a fölé, amit testi szemlélettel meglátnak, fölemelni, a világ világító szolgáltevőit Istennek kijáró tisztelettel tisztelik. Távol legyen a krisztusi lelkektől az efféle istentelen babonáság és csodaleső hazudozás. Az Örökkévalótól mérhetetlen távolságban van az időbeli, a szellemitől a testi, az uralkodótól a neki alávetett. Mert habár csodálatra méltó e dolgok szépsége, de nincs bennük semmi imádatra méltó isteni. Azt az erőt, azt a bölcsességet, azt a fenséget kell tisztelnünk, mely a világ egyetemét a semmiből teremtette, és meghatározván mindennek formáját és mértékét, minden földi és a mennyei létezőt mindenható értelmével a létbe hozott. A nap, a hold és a csillagok hasznosak azoknak, akik belőlük hasznot merítenek, és ékesek azoknak, akik nézik őket. De úgy, hogy miattuk az alkotónak adnak hálát, s Istent imádják, aki alkot, nem pedig a teremtményt, mely szolgál.

Dicsérjétek tehát az Istent, kedveseim, minden művében és minden ítéletében. Legyen meg bennetek nem kételkedő hit a szüzi születésben. Az ember helyreállításának szentséges, isteni misztériumát szent és szennyeztelen istenszolgálat tiszteljétek. Öleljétek át Krisztust, amikor a mi testünk valóságában megszületik, hogy majdan ugyanőt, a dicsőség Istenét, amikor fenségében uralkodik, meglátni méltók legyetek. Ki az Atyával és a Szentlélekkel együtt megmarad az istenség egységében mindörökkön örökké. Amen.

Nagy Szent Leó az egyik legjelentősebb kora középkori pápa, akit mind a keleti, mind a nyugati egyház szentként tisztel. Toszkánában született 390 körül. Iskoláit kitűnő eredménnyel végezte, már ekkor kitűnt kiemelkedő retorikai készsége és teológiai tudása. I. Celesztin és III. Szixtusz pápák fődiakónusa volt, s mind a római császár, mind az alexandriai pátriárka kereste bizalmát. Úgy választották pápává 440-ben, hogy még püspök sem volt, így előbb püspökké szentelték. Mindent megtett a keleti egyházzal való egység megőrzéséért, föllépett a személyi kultusz, a túlkapasok és az eretnységek ellen. Nevéhez fűződik a monofizitizmus elítélése és a hűposztatikus egység (Krisztus isteni és emberi személyének egyesülése) dogmájának elfogadása a 451-es khalkedóni zsinaton. 452-ben személyesen vonult Attila elé, és bírta rá a visszafordulásra. 455-ben a Rómát elfoglaló vandáloknál elérte, hogy ne öljk meg a lakosokat és ne gyűjtsák föl a várost. 21 éves pápasága alatt az egyház egysége, a püspökökkel való együttműködés, az igaz hit és a keresztény értékek védelme, politikai éleslátás, magas szintű retorikai készség, mély teológiai tudás és imádságos élet jellemezte.

FERENC PÁPA ÜZENETE A SZEGÉNYEK VILÁGNAPJÁN

Az Egyház november 15-én tartotta a szegények világnapját. Az alábbiakban Ferenc pápának a világnapra írt üzenetét olvashatják, amely

**„A szegény felé is nyújtsd ki a kezedet”
(vö. Sir 7,32) címmel jelent meg.**

A régi bölcsesség e szavakat mint követendő, szent életszabályt állítja eléink. Ezek a szavak ma is ugyanolyan időszerűek, mint bármikor, és segítenek abban, hogy tekintetünket a lényegre irányítsuk és áttörjük a közöny válaszfalait. A szegénység számos különféle módon jelenik meg, és minden egyes sajátos helyzet figyelmet követel: mindegyikben lehetőségünk nyílik arra, hogy az Úr Jézussal találkozzunk, aki kijelentette, hogy a legkisebb testvéreiben jelen van (vö. Mt 25,40).

1. Vegyük kézbe Jézus, Sirák fia könyvét az Ószövetségből, amelyben megtaláljuk a Krisztus előtt kb. kétszáz évvel élt bölcs szavait, aki azt az igazságot kereste, ami az embereket jobbá teszi, illetve képessé az élet eseményeinek mélyebb megértésére. Tette ezt akkor, amikor Izrael népét idegen hatalmak uralma következtében súlyos próbatételek érték, a szenvedés, a gyász és a szomorúság idején. Mint nagy hitű és elődeinek hagyományaira építő embernek, első gondolata az volt, hogy Istenhez fordul, és a bölcsesség ajándékát kéri tőle. És az Úr nem tagadta meg tőle segítségét.

A könyv első soraitól kezdve Jézus, Sirák fia számos tanácsot ad az élet konkrét helyzeteire vonatkozóan, közöttük a szegénységre is. Ragaszkodik ahhoz, hogy a nehézségek közepette is bízunk kell Istenben: „Keményítsd meg szíved, és légy állhatatos, a kísértés napján ne kapkodj el semmit. Ragaszkodj az Úrhoz, és ne tágíts tőle, hogy életed végén majd felmagasztaljon. Mindent, ami rád szakad, tűrj el békeséggel, maradj hűséges a megaláztatásban. Mert az aranyat tűzben próbálják, a kiválasztottakat meg a balsors kohójában. Bízzál az Istenben: gondodat viseli, járj egyenes úton, és reménykedj benne. Akik Istent félitek, várjátok kegyelmét, ne hagyjátok el, nehogy elvessetek.” (Sir 2,2–7)

2. Oldalról oldalra értékes tanácsokat találunk arra nézve, hogyan kell viselkednünk Istennel, a Teremtővel szemben, aki szereti a teremtést, minden gyermeke iránt igazságos, és gondoskodik róluk. Ez az állandó Istenre tekintés azonban nem távolíthat el attól, hogy az emberekre is figyeljünk, éppen ellenkezőleg, e kettő szorosan kapcsolódik egymáshoz.

Egyértelműen mutatja ezt a jelen üzenet motója (vö. 7,29–36). Az Istenhez forduló ima, valamint a szegények és a szenvedők iránti szolidaritás elválaszthatatlan egymástól. Ahhoz, hogy az Úrnak tetsző istentiszteletet mutassunk be, fel kell ismernünk, hogy minden egyes ember, legyen az a legszegényebb és leginkább megvetett is, Isten képmását hordozza. Ebből a felismerésből fakad Isten áldásának ajándéka, amelyet a szegények iránt tanúsított nagylelkűség jellemez. Az imádságra fordított idő ezért soha nem lehet indoka rászoruló embertársaink elhanyagolásának. Valójában éppen az ellenkezője igaz: az Úr áldása száll reánk, és az ima akkor ér célba, ha a szegények szolgálata kíséri.

3. Mennyire időszerű ez a régi tanítás a mi számunkra is! Isten Igéje túlmutat téren, időn, vallásokon és kultúrákon. A nagylelkűség, amely támogatja a szegényt, vigasztalja a szenvedőt, enyhíti a szenvedést, visszaadja méltóságát a kifosztottnak, feltétele a teljesen emberi életnek. A döntés, hogy figyelmet fordítunk a szegényekre és számos szükségletükre, nem függhet a rendelkezésre álló időtől, az egyéni érdekektől, sem személytelen társadalmi vagy lelkipásztori tervektől. Nem szabad, hogy a narcisztikus tendencia, amely mindig saját énünket tolja előtérbe, elfojtsa Isten kegyelmének erejét.

Nehéz feladat figyelmünket a szegényeken tartani, de annál fontosabb ahhoz, hogy személyes és társadalmi életünket a megfelelő irányba fordítsuk. Nem szép szavakkal kell ezt tennünk, hanem sokkal inkább az isteni szeretet által vezérelve, saját életünket odaajándékozva. A szegények világnapjával minden évben hangsúlyozom azt az Egyház számára alapvető igazságot, hogy a szegények mindig velünk vannak (vö. Jn 12,8), azért, hogy segítsenek a mindennapokban felfedezni Krisztus jelenlétét.

4. A szegénységben élő emberrel való találkozás mindig kihívást jelent és kérdéseket vet fel. Hogyan segíthetjük elő kirekesztettségének és szenvedésének megszűnését vagy legalább enyhülését? Hogyan tudunk segíteni neki a szellemi szegénységében? A keresztény közösség arra kapott meghívást, hogy részese legyen a megosztás tapasztalatának, tudva, hogy ezt a feladatot nem szabad másokra áthárítani. Annak érdekében, hogy támogatást nyújtsunk a szegényeknek, elengedhetetlen, hogy személyesen is megéljük az evangéliumi szegénységet. Nem érezhetjük „helyünkön magunkat” akkor, amikor az emberi család bármely tagja kirekesztett és háttérbe szorul. A sok szegény csendes kiáltása mindig és mindenütt elsősorban az Isten embereit kell, hogy megérintse, hogy hangot adhassanak nekik,

megvédjék őket, és szolidaritást vállaljanak velük a képmutatás és a be nem tartott ígéretek számos tapasztalatával szemben, illetve lehetővé tegyék számukra, hogy részesei legyenek a közösség életének.

Igaz, hogy az Egyház nem tud tökéletes megoldást javasolni, de Krisztus kegyelmével felkínálja a tanúságtételt és a megosztás gesztusait. Kötelességének érzi azt is, hogy felkarolja azok panaszát, akik a legszükségesebbeknek is híján vannak. A keresztény közösség számára az, hogy mindenkit a közjó nagy értékére emlékeztessen, életfeladat, ami abban valósul meg, hogy nem feledkezünk meg senkiről, akinek az emberi mivoltát érintő alapvető szükségleteit semmibe veszik.

5. A kéz kinyújtása mindenekelőtt az ezt cselekvőknek segít felfedezni, hogy képesek vagyunk olyan dolgokra, amelyek az életnek értelmet adnak. Hány és hány kinyújtott kezét láthatunk mindennap! Sajnos egyre gyakoribb, hogy a rohanás a közömbösség örvényébe torkollik, így azt a sok jót, amit nap mint nap csendben és nagylelkűséggel tesznek, az ember már észre sem veszi. Így történik meg, hogy csak az életünk folyását megzavaró eseményekben nyílik meg a szemünk arra, hogy észrevegye a „közöttünk élő szentek” jóságát, „azokét, akik a közelünkben laknak, és akik Isten jelenlétének visszatükröződései” (Gaudete et exsultate apostoli buzdítás 7.), de akiről senki sem beszél. A rossz hírek elárasztják a címlapokat, a weboldalakat és a televíziót, azt sugallva, hogy a gonosz teljes mértékben győzedelmeskedik. De ez nem így van. Természetesen nincs hiány rosszindulatból és erőszakból, visszaélésből és a korrupcióból, de az életet a tisztelet és nagylelkűség hálója tartja meg, amely nemcsak ellensúlyozza a rosszat, hanem ösztönzést is ad az embernek, hogy túléljen rajta és reménnyel teljen el.

6. A kéz kinyújtása egy jel: olyan jel, amely közvetlenül a közelségre, a szolidaritásra, a szeretetre utal. Hány és hány kinyújtott kezét láthatunk ezekben a hónapokban, amikor az egész világon végigsöpört egy vírus, fájdalmat és halált, kétségbeesést és zavart okozva. Az orvos kinyújtott kezét, aki minden beteggel törődik, és keresi a megfelelő gyógymódot. A nővér és ápoló kinyújtott kezét, aki jóval a munkaidején túl is ápolja a betegeket. A közgazdász dolgozó kinyújtott kezét, aki eszközökről gondoskodik a lehető legtöbb élet megmentése érdekében. A gyógyszerész kinyújtott kezét, aki számtalan kérésnek van kitéve az emberekkel való kockázatos találkozások folyamán. A pap kinyújtott kezét, aki gyötrelmes szívvel oszt áldást. Az önkéntes kinyújtott kezét, aki segíti az utcán élőket és azokat, akiknek ugyan van otthonuk, de nincs mit enniük. Az emberek egymás felé kinyújtott kezét, akik az alapvető szolgáltatások biztosítása és a biztonság fenntartása érdekében dolgoznak. És más kinyújtott kezeket is fel tudnánk sorolni, egész litániát állíthatnánk össze a jó cselekedetekből. Mindezek a kezek szembeszegültek a fertőzéssel és a félelemmel, hogy támogatást és vigaszt nyújtsanak.

7. Ez a világvárvány váratlanul érkezett, meglepve, felkészületlenül érve minket, nagyfokú bizonytalanságot és tehetetlenséget okozva. A szegények felé kinyújtott kezek mégsem mondhatók váratlanoknak. Inkább tanúskodnak a felkészülésről arra, hogy felismerjük a szegényeket, hogy segítsük őket a szükség idején. Az irgalom eszközei nem improvizálhatók. Napi gyakorlásra van szükség, ami azzal a felismeréssel kezdődik, hogy először nekünk van szükségünk egy felénk nyújtott kézre.

Ez a most átélt időszak sok biztosnak gondolt dolgot válságba juttatott. Szegényebbnek és gyengébbnek érezzük magunkat, mert meg-

Hány és hány kinyújtott kezét láthatunk ezekben a hónapokban...

tapasztaltuk a határainkat és a szabadságunk korlátozását. A munkánktól és a legmélyebb érzelmektől való megfosztottság, valamint a megszokott emberi kapcsolatok hiánya hirtelen olyan horizontot nyitott meg előttünk, amelyet általában nem szoktunk észrevenni. Szellemi és anyagi gazdagságunk megkérdőjeleződött, és felfedeztük magunkban a félelmet is. Bezárkóztunk otthonunk csendjébe, és újra felfedeztük, hogy mennyire fontos az egyszerűség és az, hogy figyelmünket az alapvető dolgokra irányítsuk. Elmélyítettük az igényünket egy új testvériség iránt, amely képes a kölcsönös segítségre és tiszteletre. Alkalmas idő ez arra, hogy „átérezzük, hogy szükségünk van egymásra, felelősséggel tartozunk másokért és a világot. (...) Már hosszú időt töltöttünk erkölcsi hanyatlásban, gúnyt űzve az etikából, a jóságból, a hitből, a tisztességből. (...) A társadalmi élet egész alapjának ez a lerombolása azt eredményezi, hogy egymásnak esünk saját érdekeink védelmében, az erőszak és a kegyetlenség új formái látnak napvilágot, és lehetetlenné válik, hogy kialakítsuk a környezet gondozásának valódi kultúráját.” (Laudato si’ enciklika, 229.) Összefoglalva: a nagy gazdasági, pénzügyi és politikai válságok nem szűnnek meg addig, amíg hagyjuk, hogy a felelősség, amelyet mindenkinek éreznie kell felebarátai és minden ember iránt, valamiféle tehetetlenségbe süppedjen.

8. „A szegény felé is nyújtsd ki a kezdet” felszólítás tehát felelősségvállalásra és konkrét cselekvésre szóló meghívást jelent azok számára, akik sorsközösséget éreznek a többi emberrel. Felhívás arra, hogy a gyengébbek terheit hordozzuk, amint Szent Pál emlékeztet minket: „szertartással szolgáljatok egymásnak. Mert az egész törvény ebben a mondatban teljessé válik: Szeresd felebarátodat, mint saját magadat. (...) Hordozzátok egymás terhét.” (Gal 5,13–14; 6,2) Az apostol azt tanítja nekünk, hogy a Jézus Krisztus halála és feltámadása által nekünk ajándékozott szabadság mindannyiunk számára felelősséget jelent, hogy szolgáljunk egymásnak, különös tekintettel a leggyengébbekre. Ez nem csupán egy választható lehetőség, hanem az általunk vallott hit hitelességének feltétele.

Jézus, Sirák fia könyve ismét segítségünkre siet: a leggyengébbek támogatására konkrét tetteket javasol, szuggesztív képeket használva. Először a gyász miatti gyengeségről ír: „Azoktól, akik sírnak, ne húzódjál félre” (7,34). A világvégvárás idősza mindannyiunkat bezárkózásra kényszerített; még azt is megakadályozta, hogy vigasztalást nyújtsunk és társaul szegődjünk olyan barátoknak és ismerősöknek, akik elvesztett szeretteiket gyászolják. A bibliai szerző így folytatja: „Ne légy rest, hanem látogasd meg a beteget” (7,35). Meg kellett tapasztalunk, hogy nem tudunk ott állni a szenvedők mellett, ugyanakkor létezésünk törekvése is tudatossá vált számunkra. Isten Igéje tehát soha nem hagy nyugodni, és továbbra is a jóra ösztönöz bennünket.

9. „A szegény felé is nyújtsd ki a kezdet” – hangsúlyos ellentétben azoknak a viselkedésével, akik zsebre dugják a kezüket, és nem engedik, hogy megérintse őket a szegénység, amelyért pedig gyakran maguk is felelősek. Mindennapi kenyerük a közömbösség és a cinizmus. Mekkora különbség azokkal a kezekkel szemben, amelyekről korábban írtunk! Mert vannak kinyújtott kezek, amelyek a számítógép billentyűzetén száguldanak és pénzeket mozgatnak a világ egyik pontjából a másikba, növelve ezáltal egyes oligarchák gazdagságát, valamint tömegek nyomorát vagy egész nemzetek összeomlását okozva. Vannak kinyújtott kezek, amelyek pénzt halmoznak fel fegyverek eladásával, amelyeket más (köztük gyermek)kezek arra használnak, hogy halált és szegénységet vessenek. Vannak kinyújtott kezek, amelyek titokban halálos szereket adnak át, hogy gazdagodjanak, luxusban és pillanatnyi élvezetekben éljenek. Vannak kinyújtott kezek, amelyek illegális előnyöket nyújtanak a gyors és korrupt nyereség érdekében. És vannak, nem is kevesen, kinyújtott kezek, amelyek tiszteletreméltóságot színlelve olyan törvényeket írnak, amelyeket maguk nem tartanak be.

Ebben a környezetben „a kirekesztettek továbbra is várakoznak. Annak érdekében, hogy fenntartható legyen a másokat kirekesztő életstílus, vagy hogy ezzel az önző eszménnyel lehessen fellelkesíteni magunkat, kialakult a közömbösség globalizációja. Mintha észre se vettük volna, részvéttelenné válunk mások fájdalomkiáltása hallatán; már nem sírunk mások drámája miatt, és nem is érdekel bennünket, hogy segítsünk rajtuk: mintha semmi közünk nem volna hozzájuk, és nem tartozna rájuk.” (Evangelii gaudium apostoli buzdítás, 54.) Nem lehetünk elégedettek mindaddig, amíg a kezek, amelyek a halált vetik, nem változnak át az igazságosság és a béke eszközzé az egész világ számára.

10. „Bármit teszel, gondold halálodra” (Sir 7,36) – ezzel zárja gondolatait Jézus, Sirák fia. A szöveg két értelmezést tesz lehetővé. Az első azt hangsúlyozza, hogy mindig szem előtt kell tartanunk életünk végét. A közös sorsunkon való elgondolkodás elősegítheti a tudatos viselkedést azokkal szemben, akik szegényebbek és akik nem rendelkeznek ugyanazokkal a lehetőségekkel, mint mi. Van egy másik értelmezés is, ami sokkal inkább a célt hangsúlyozza, amely felé mindannyian tartunk. Az életünk céljáról van szó, amely egy terv megvalósítását és egy út fáradhatatlan végigjárását kívánja meg. Minden munkálkodásunk célja csak a szeretet lehet. Ez az a cél, ami felé útnak indulunk, és semmi sem téríthet el tőle. Ez a szeretet megosztást, odaadást és szolgálatot jelent, de azzal a felfedezéssel kezdődik, hogy előbb szerettek minket, és a szeretetre kaptunk meghívást. Ez valósul meg akkor, amikor a gyermek édesanyja mosolyát látva felismeri, hogy szeretik, csak azért, mert létezik. Az a mosoly is, amelyet egy szegény embernek adunk, a szeretet forrása, és lehetőséget nyit arra, hogy örömben éljünk. Ezért a kinyújtott kezek mindig gazdagodhatnak azok mosolyától, akik nem hangoztatják jelenlétüket és segítségüket, hanem egyszerűen csak boldogok attól, hogy Krisztus tanítványainak módján élnek.

Kísérjen minket Isten anyja azon az úton, amelyen a szegényekkel naponta találkozunk, aki mindenki másnál inkább a szegények édesanyja. Szűz Mária közvetlen közelről ismeri a kirekesztettek nehézségeit és szenvedéseit, hiszen neki egy istállóban kellett Isten Fiát megszülnie. Heródes fenyegetése miatt menekült egy idegen országba jegyesével, Józseffel és a kisded Jézussal – a Szent Család évekig menekültként élte életét. A szegények anyjához szóló ima egyesítse szeretett gyermekeit és mindazokat, akik Krisztus nevében szolgálják őket, és alakítsa ki a kinyújtott kezekből a felismert testvériség közös ölelését.

*Kelt Rómában, a Lateráni Szent Jánosnál,
2020. június 13-án, Pádai Szent Antal emléknapiján*

ID. OROSZ ÁRPÁD

Övéi közé jött, de övéi nem fogadták be őt

Egy gyermek születését várták Párizsban 1810. augusztus 13-án. A fél világ tekintete leste ezt az eseményt. Magas rangú fejedelmek, hercegek, generálisok siettek a Versailles-ben lévő francia királyi palota felé. A különben kényelmes úriasszonyok kimozdultak otthonaikból, s még csak ők siettek igazán! Az újságírók számára is ez volt a legnagyobb szenzáció: fiú lesz vagy lány? Külön terembe gyűjtötték az ajándékokat. Az egyik terem közepére tették a legértékesebbet: egy aranybölcsőt, Párizs városának ajándékát. Kétféle babakelengyét készítettek: kék színűt, arra az esetre, ha fiú lesz, a kislányt pedig rózsaszínűvel várták.

Azt hiszem, mind tudjuk, hogy nem az Isten Fiára vártak. Napóleon császárnak született gyermeke. Azelőtt két évtizeddel alig ismerte valaki a jövődöbéli császárt, s bár néhány évtizeden át ő volt a fél világ ura, egyszer csak – úgy, ahogy jött – letűnt a csillaga, s lett a világ egyik legelhagyatottabb embere. Száműzetésben halt meg.

*

Karácsony szent éjjelén az örök király megszületett. Jézus Krisztus övéi közé jött. Vajon hogyan fogadták és fogadják az emberek őt, ha már egy császári ivadéknak akkora fogadtatást rendeztek?

Mert valóban övéihez jött Jézus. Teremtőnyeihez, akiket a semmiből alkotott. Képmásaihoz, kiket saját képére és hasonlatosságára teremtett. A halhatatlan lelkű, értelmes és szabad akarátú emberekhez. Gondviseltjeihez, kiknek gyönyörűsége paradicsomot készített, kiknek mennyországot kínált és kínál, s akiket nem ejtett ki a kezéből a bűnbeesés után sem, hanem új paradicsomot tervezett számukra: Betlehemet.

Embértársaihoz jött. Mert – hogy még inkább övéinek tarthassa őket – emberi testet vett föl. A bűnt kivéve teljesen hasonult az emberekhez. Övéihez jött tehát minden szempontból: elsősorban szerető, utánuk vágyó szívvel.

A múlt században Hess Henrik, egy híres német festő feledhetetlenül szép képet alkotott. Karácsonyt ábrázolta. Titokzatos sötétségbe

burkolózott az éj. Mélyen, a föld felett koromfekete felhők úsztak, csak itt-ott szűrődött át rajtuk a hold halvány fénye. Bár itt, a felhőn innen ilyen ijesztő a hangulat az alvó világ felett, felülről már erősen világosodik az ég, s angyalok közelednek. Közülük az egyik kékbe öltözött, a hit színébe. Nagy könyvet visel magával. A szenvedések tengere lehet benne feljegyezve, mert töviskoronával van átfonva. Kebléhez szorítja a szűrős kincset, mintha nem akarná kiadni kezéből, nehogy valakit megsértsen. Társa zöld ruhát visel. Ő a remény angyala. Nehéz, faragott fát cipel. Nem királyi pálcá ez, hanem a szégyen, a gyalázat fája: egy kereszt. Ilyenen végzik ki a gonosztevőket. A harmadik angyal már egészen más kinézetű: Arca fénylik, szeme csillog, mint a szeretet angyalához illik, szép, piros kabátot visel fehér inge fölött. Kezében a karácsonyi éj nagy ajándéka: egy kedves gyermek. Olyan ez, mint a mi gyerekeink közül egy: mezítelen, gyenge emberpalánta. Mégis van benne valami különleges, mert az angyal nem mer a szeme közé nézni, s nagy óvatossággal viszi őt. Figyelmeztetik a gyermeket az angyalok: „Nézd, te isteni Fiú! A megváltás nemcsak szívdobogásból áll, nemcsak együttérzés, szeretet, hanem kemény keresztviselés.” Így várta az emberiség a megváltó Gyermeket. Nem aranybölcsővel.

Az ő keze mégis telve van most ajándékokkal. A legnagyobb kincset hozza nekünk: saját magát adja, s mikor eljön, „velünk az Isten!” Mi is ezért énekeljük kitörő lelkesedéssel: „velünk az Isten, értsétek meg nemzetek!”

Aztán nézz oda: tenyerén hordozza megváltásunkat. Ki akar ragadni bennünket a pogányság sötétségéből, az istentelenségéből, boldogtalanságából. Vissza akarja adni nekünk saját magunkat, jobbik énünket, istenfűségünket, örök életünk lehetőségét.

Úgy jön el hozzánk, mint övéihez! Igaz, van a jászol mellett valaki, aki fogadja. Nem csak az értelmetlen állatvilág hódol neki. A jászolon, a kérődző állatokon kívül melegsívű emberek is várják őt, köztük édesanyja, Mária. Milyen boldog volt, mikor megpillantotta, mikor szemébe tekinthetett, s keblére szoríthatta! Szent József is képviselte az igaz életű, Istenhez hűséges embereket. Aztán az egyszerű

pásztorok, akiket nem tévesztett meg a világ „okossága,” akik megérezték, milyen közel van hozzájuk az Isten. Érzékenységükre tekintettel meghívta őket Isten Fia bölcsőjéhez, és ők siettek is Megváltójukhoz.

De mi ez a pár ember a milliókhoz képest?! Pontosan megüzente az Úr a Biblián keresztül, hogy mikor, hol születik. Az udvari bölcsék meg is tudták mondani Heródesnek, hogy Betlehemben kell születnie a Megváltónak, s azokban a napokban. Mégsem sietett senki a születendő Gyermek fogadására.

A pogányok még kevésbé fogadták őt, pedig világosságul jött a pogányok megvilágosítására, hogy „megvilágítsa a halál árnyékában ülőket”. Azok pedig csak aludtak tovább, s almodták sötét álmukat.

Talán most más a helyzet? Tagadhatatlan, hogy évről évre nőtt az ünneplők száma. Odaálltak mellé a tanítványai. Majd a megtérők sokasága és százmilliók örvendeznek születése ünnepén. Ám azt is vedd észre, hogy hányan hiányoznak a templomokból vasárnapról vasárnapra! Akiknek nincs se karácsonyuk, se húsvétjuk, se pünkösdjük. Úgy tűnik, számukra hiába jött el Jézus! A Jelenések könyvének szavai szerint: „Az ajtó előtt állok és kopogok, s aki beenged, ahhoz betérek.” De mily sokan keményítik meg szívüket, akik felől kopoghat Jézus, nem hallják meg azt. Vajon mennyire érvényes korunkban Izaiás próféta szava: „Ez a nép csak ajkával tisztel engem, de szíve távol van tőlem?” (Mt 15,8)

A 13. században élt Bölcs Alfonz, Kasztília és León királya egyszer meglátogatta egyik hitében közömbös nemesét. Kellemesen töltötték az időt, majd elmenőben így szólt a király:

„Ön, mint illik, tisztelettel fogadott, s igen vendégszerető volt. Köszönöm önnek. De most a királyok királyának napja jön, s önnél szeretné megünnepelni a karácsonyt. Legalább olyan szeretettel fogadja, mint engem!”

Ezek a szavak nekünk is szólnak. A királyok királya szeretne nálunk ünnepelni! Nyissuk ki hát szívünk kapuját, és méltó módon fogadjuk őt!

Itt vagyok, engem küldj!

Ferenc pápa üzenete a 2020. évi missziós világnapon

Kedves testvérek!

Szeretnék hálát adni Istennek azért az elköteleződésért, amellyel az elmúlt év októberében megéltétek az Egyházban a rendkívüli missziós hónapot. Meggyőződésem, hogy ez sok közösségben elősegítette a missziós megtérést a „Megkeresztelve és küldve: Krisztus Egyháza misszióban a világban” mottó szerint kijelölt módon.

Még ha az idei évet a Covid-19 világjárvány okozta szenvedések és kihívások jellemzik is, az egész Egyház missziós útja folytatódik azon szavak fényében, amelyeket Izajás próféta meghívásának elbeszélésében olvasunk: „Itt vagyok, engem küldj” (Iz 6,8). Ez mindig új válasz az Úr kérdésére: „Kit küldjek el?” (Uo.) Isten szívéből, irgalmából fakad ez a hívás, amely a jelenlegi globális válságban mind az Egyházhoz, mind pedig az egész emberiséghez szól. „Akárcsak az evangéliumi szakaszban szereplő tanítványok, felkészületlenül miránk is ránk tört a váratlan és vad vihar. Ráébredtünk, hogy mindannyian ugyanabban a bárkában vagyunk, mind törekenyek és irányt veszettek, ugyanakkor mégis fontosak és szükségesek vagyunk, mindannyian arra nyertünk meghívást, hogy evezzünk együtt, hisz mindannyiunknak szüksége van a kölcsönös támasznyújtásra. Ebben a bárkában... itt vagyunk mindannyian. Akárcsak azok a tanítványok, akik egy hangon szólalnak meg, és szorongásukban ezt mondják: »Elveszünk« (4,38), mi is ugyanígy rájöttünk, hogy nem tudunk külön-külön, a magunk erejéből előre jutni, hanem csakis együttesen.” (Szentbeszéd a Szent Péter téren 2020. március 27-én) Nagyon megijedtünk, összezavarodtunk és félünk. A fájdalom és a halál nyilvánvalóvá teszi emberi törekenységünket; ugyanakkor mindannyiunkban erős az életösztön és a rossztól való megszabadulás vágya. Ebben az összefüggésben a misszióra való meghívás – az önmagunkból való kilépésre, az Isten és a felebarát iránti szeretetre szóló meghívás – lehetőséget nyújt arra, hogy megosszunk, szolgáljunk és közbenjárjunk. A küldetés, amelyet Isten reánk bíz, az, hogy a rettegő és zárkózott énkől kilépjünk az újrafelfedezett és az önmaga ajándékozása által megújult énk felé.

A kereszt áldozatában, amelyben Jézus küldetése beteljesedik (vö. Jn 19,28–30), Isten feltárja számunkra mindenre és mindenkire irányuló szeretetét (vö. Jn 19,26–27). Együttal személyes elköteleződésünket is

kéri küldésének elfogadására, mert ő maga a szeretet, amely szüntelen missziós mozgásban van, mindig készen arra, hogy kilépjen önmagából azért, hogy életet adjon. Az emberek iránti szeretetből az Atyaisten elküldte saját Fiát, Jézust (vö. Jn 3,16). Jézus az Atya misszionáriusa: személye és műve teljes mértékben engedelmes az Atya akaratának (vö. Jn 4,34; 6,38; 8,12–30; Zsid 10,5–10). Az értünk keresztre feszített és feltámadott Jézus bevon minket szeretetmozgásába Szentlelkével, aki az Egyházat élteni, aki minket Krisztus tanítványává tesz, és misszióba küld a világ és a népek felé.

„A misszió és a »mozgásban lévő Egyház« nem egy program, egy szándék, amelyet el lehet érni az akarat megfeszítésével. Krisztus az, aki küldi az Egyházat. Az evangélium hirdetésének küldetésében jársz, mert a Szentlélek indít és vezet téged.” (Senza di Lui non possiamo far nulla, Città del Vaticano 2019, 16–17.) Isten mindig előbb szeret minket, és ezzel a szeretettel lép hozzánk és szólít meg minket. Személyes meghívásunk abból a tényből fakad, hogy az Egyházban Isten gyermekei vagyunk, az ő családja és testvérei abban a szeretetben, amelyről Jézus tanúságot tett számunkra. Mindenki rendelkezik azzal az emberi méltósággal, amelynek alapja az isteni meghívás alapján Isten gyermeke, és hogy olyanná váljon a keresztség szentségében és a hit szabadságában, amilyenek Isten szívében mindig is voltunk.

Maga a tény, hogy az életet ajándékba kaptuk, hallgatólagos meghívás, hogy belépünk az önátadás dinamikájába: egy mag, amely a megkereszteltekben mint a szeretet válasza ölt érett formát a házasságban vagy az Isten országáért vállalt tisztaságban. Az emberi élet Isten szeretetéből fakad, szeretetben növekedik, és a szeretet felé törekszik. Senki sincs kizárva Isten szeretetéből, és Fiának, Jézusnak a kereszten bemutatott szent áldozatában Isten legyőzte a bűnt és a halált (vö. Róm 8,31–39). Isten számára a rossz, sőt még a bűn is az egyre nagyobb, a mindvégig tartó szeretet kihívásává válik (vö. Mt 5,38–48; Lk 23,33–34). Ezért a húsvéti misztériumban az isteni irgalom meggyógyítja az emberiség ősi sebeit, és kiárad az egész világmindenségre. Az Egyház, mint Isten világ iránti szeretetének egyetemes szentsége, folytatja Jézus küldetését a történelemben, és elküld minket mindenhová azért, hogy tanúságtételünk és az evangélium hirdetése által Isten újra nyilvánvalóvá tegye szeretetét, mindenütt és mindenkor megérinthesse és átformálhassa a szíveket, az elméket, a társadalmakat és a kultúrákat.

„Menjetek, tegyetek tanítványommá minden népet!” – mondta Jézus tanítványainak. E felhívást követik a világ számos országában tevékenykedő misszionáriusok, akiknek célja Krisztus tanításának továbbadása az egész földkerekségen. Az Egyház 1926 óta minden év október harmadik vasárnapján tartja a világmiszió napját. Október 18-án a magyar templomokban is a misszióért és a hithirdetőkért imádkoznak, és a perselyéért az evangelizáció javára fordítják. A missziós világnapra Ferenc pápa „Itt vagyok, engem küldj” (Iz 6,8) című üzenetével fordult a hívekhez, melyet az alábbiakban adunk közre.

A misszió a szabad és tudatos válasz Isten hívására. De csak akkor hallhatjuk meg ezt a hívást, ha személyes szeretetkapcsolatot ápolunk az Egyházban élő Jézussal. Tegyük fel magunknak a kérdést: készen állunk-e elfogadni a Szentlélek jelenlétét az életünkben? Készen állunk-e meghallani a misszióra való felhívást, akár a házasság, akár a megszentelt élet vagy a felszentelt papság útján, illetve általában a hétköznapi életünkben? Készen állunk-e elfogadni a küldetést bárhová, hogy tanúságot tegyünk az irgalmas Atyaistenbe vetett hitünkről, hogy Jézus Krisztus megváltásának evangéliumát hirdessük, hogy megosszuk a Szentlélek isteni életét, így építve az Egyházat? Készen állunk-e, ahogyan Szűz Mária, Jézus édesanyja, hogy fenntartás nélkül szolgáljuk Isten akaratát? (vö. Lk 1,38) Ez a belső készség nagyon fontos ahhoz, hogy Istennek válaszolni tudjunk: „Itt vagyok, Uram, engem küldj” (vö. Iz 6,8). És mindezt nem elvont módon, hanem az Egyház és a történelem „itt és most”-jában cselekedve.

Az Egyház küldetésében aktuális kihívás, hogy megértsük, mit akar Isten most, a világvárvány idején mondani nekünk. A betegség, a szenvedés, a félelem, az elszigeteltség kérdéseket vet fel bennünk. Kérdőre von minket azok szegénysége, akik magányosan halnak meg, akiket magukra hagynak, akik elveszítik a munkájukat és a megélhetésüket, akiknek nincs otthonuk és nincs mit enniük. Az, hogy kötelesek vagyunk fizikai távolságot tartani és otthon maradni, meghívás annak újrafelfedezésére, hogy társadalmi kapcsolatokra és közösségekben megélt istenkapcsolatra is szükségünk van. A jelenlegi helyzet növeli a bizalmatlanságot és a közömbösséget, de közben figyelmesebbé is kell tennie minket a másokkal való viszonyunkra. És az imádság, amelyben Isten megérinti és

megmozdítja a szívünket, megnyit minket a szeretet, a méltóság, testvéreink szabadsága, valamint az egész teremtés iránti gondviselés vágya felé. Az, hogy lehetetlen mint Egyház összegyűlnünk az Eucharisztia megünneplésére, annak a számos keresztény közösségnek a helyzetét tapasztaltatja meg velünk, amelynek nincs lehetősége minden vasárnap szentmisét ünnepelni. Ebben az összefüggésben hangzik el Istentől a kérdés, hogy „Kit küldjek el?” Ismét nekünk szegezi a kérdést, nagylelkű és meggyőződéssel kimondott választ várva tőlünk: „Itt vagyok, engem küldj” (Iz 6,8). Isten továbbra is keresi azokat, akiket elküldhet a világra és a népekhez, hogy tanúságot tegyenek a szeretetéről, a bűntől és a haláltól való megváltásáról, a gonosztól való megszabadításáról (vö. Mt 9,35–38; Lk 10,1–12).

A missziós világnap ünneplése alkalmat ad annak megerősítésére is, hogy az imádság, az elmélkedés és az anyagi segítség eszközei mindannyiótok számára lehetőséget nyújtanak, hogy az Egyházban aktívan részt vegyetek Jézus missziójában. Az október harmadik vasárnapjának liturgikus alkalmain tartott gyűjtések célja az, hogy támogassuk a Pápai Missziós Művek nevében folytatott missziós munkáját, hogy az az egész világon kielégítse a népek és az Egyházak szellemi és anyagi szükségleteit, minden ember üdvösségére.

A Boldogságos Szűz Mária, az evangelizáció csillaga, a szomorúak vigasztalója, Fiának, Jézusnak misszionárius tanítványa járjon közben továbbra is értünk, és segítsen minket.

+ Ferenc

Tropár, 5. hang:

Szent vértanúid csodáit * megvívhatatlan erődként ajándékoztad nekünk, * Krisztus Istenünk. * Az ő imáik által * szórd szét a pogányok cselvetéseit, * és erősítsd meg a királyság hatalmát, * mint jóságos és emberszerető!

Nem szeretnék közhelyeket írni a koronavírus miatt radikálisan megváltozott, nem „normális” életünkről. Egy „köszönöm”-öt viszont mindenképpen, mindazoknak, akik ma különösen is sokat fáradoznak értünk. Tiszteletül és megbecsülésül a hősi munkát, sőt inkább harcot végző orvosok és ápolók iránt választottam Szent Cirusz és János csodatevő ingyenes orvos vértanúk példáját, akik szintén nem tudtak „normális” világban élni. A 3. századi kezdetleges orvosi ismereteknél nagyobb teherként nehezedett rájuk a Római Birodalom keresztényüldözése.

Mindketten a 3. század közepe táján születtek. Cirusz Alexandriában, keresztény családban, és orvos lett. Megkapta Istentől a csodákkal való gyógyítás adományát, de nemcsak ezzel szolgálta az embereket, hanem minden alkalmat felhasználta az evangélium hirdetésére is, hirt pedig messzire eljutott.

Valószínűleg ma is több ember részesül ebben a karizmában, de ritka, hogy konkrét esetről tudunk. Miért? A válasz a csodatevő ingyenesek szentírási szakaszaiban található. Az apostoli szakasz Szent Páltól az úgynevezett szeretethimnusz (1Kor 12,27–13,8). Egyrészt hatékonyan gyógyítani szeretetből lehet. Másrészt az evangéliumi szakaszokban (Mt 10,1–2,5–8) Jézus szavait olvassuk: „*ingyen kaptátok, ingyen adjátok.*” Vagyis csak alázattal lehet szolgálni, tudva, hogy a gyógyítás és a dicsőség Istené, nem az enyém. Hallottam egy katolikus papról, aki megkapta Istentől a gyógyítás ajándékát, és gyakorolta is. Egy alkalommal egy rákos beteget gyógyított meg. Amikor az illető kiment a szobából, magában elégedetten gondolta: „Azért nem akar ki vagyok, aki egy rákos betegnek is vissza tudta adni az egészségét.” Soha többé nem tudott gyógyítani senkit.

Szent Cirusz (Kyrosz) és János

csodatevő ingyenes orvos vértanúk

(Január 31.)

Ugyanakkor a gyógyulásban szintén fontos tényező az orvos-beteg kapcsolat, vagyis a betegnek is tenni kell a gyógyulásért. Egyrészt legyen meg benne a szándék. Az inaszakadttól ezt kérdezi Krisztus: „*Akarsz-e meggyógyulni?*” (Jn 5,6) Másrészt legyen benne hit. Megdöbbenő olvasni az evangéliumban, hogy Jézus Názáretben alig tudott csodát tenni a hitetlenség miatt (Mk 6,5). Cirusz ehhez hozzáteszi a lelki egészség fontosságát: „Ha valaki mentes akar lenni a betegségtől, tartózkodnia kell a bűntől, mivel gyakran a bűn a testi betegség okozója.”

Cirusz a helyi és időszakos keresztényüldözések elől Arábia tengerparti részére menekült. Szerzetes lett, és folytatta gyógyító hivatását. János a mezopotámiai Edesszában volt ke-

resztény orvos. Egy alkalommal Jeruzsálembé zarándokolt, és ott hallott Ciruszról. Találkozni akart vele, ezért elment Alexandriába. Egyes források szerint ott találkoztak és együtt mentek Arábiába, útközben mindenütt hirdetve a hitet, de valószínűbb, hogy János már nem találta ott Ciruszt, ezért tovább zarándokolt és felkutatta őt Arábiában. Ő maga is a szerzetesi életet választotta, Cirusz pedig lelki mestere, barátja és a gyógyításban munkatársa lett, minthogy Isten Jánosnak is megadta a csodatevő ajándékát.

Idővel azon a vidéken is fellángolt a keresztényüldözés. A szent ingyenesek megtudták, hogy hite miatt börtönbe vetettek egy Athanaszia nevű özvegyet és három, 15, 13 és 11 éves lányát: Theokisztit, Theodotit és Evdoxiát. A szentek hozzájuk siettek, hogy megerősítsék őket, nehogy a kínzások hatására megtagadják a hitüket, egyben magukat is felkészítették a vértanúságra. És valóban, a szenteket elfogták, és kínzások után mindnyájan elnyerték a vértanúság koszorúját 292-ben. Végül is, aki a gyógyulások során tapasztalta, hogy Istennek minden lehetséges, az megérti az Úr szavait is: „*Ne azoktól féljete, akik megölik a testet, de a lelket nem tudják megölni*” (Mt 10,28).

A szentek holttestét istenfélő keresztények Kanopiszban, Szent Márk templomában temették el. Az 5. században az ereklyéket Manufinbe vitték (ünnepe jún. 28-án), ami igazi búcsújáró helyé alakult. A 7. században Szent Szofróniosz, a későbbi jeruzsálemi pátriárka is itt nyert gyógyulást szembetegségére. Hálából mintegy hetven, a szentek közbenjárására történt csoda történetét gyűjtötte össze egy könyvben.

Érdekes, hogy túlnyomó többségében egyházunk a szent ingyeneseket párosával tiszteli – a Kozma és Damján nevű testvérpár, Cirusz és János, Hermolaosz és Pantaleimón –, ahogyan Krisztus is első alkalommal kettesével küldte az apostolokat az igehirdetésre (vö. Lk 10,1). A gyógyítás hatékonyságához most is elengedhetetlen a szolidaritás, az együttműködés, egymás támogatása, hogy ilyen légkörben dolgozzanak a hősi orvosok és ápolók, és ilyen támogató környezet fogadja őket otthon is, családjuk körében. És hogy mi, az Egyház, ahogyan csak tudjuk, támogassuk őket. Legfőképpen imával, kérve rájuk Cirusz és János csodatevő ingyenes orvos vértanúk közbenjárására a mi Istenünk áldását.

Énekeink hűséges kísérőink e szent ünnepen, és ráhangolnak bennünket a karácsonyi történetre, élményekre. „Isten Fia született ma, a magasból hozzánk szálla. Tiszta szűz anyától, szeplőtlen arától megtestesült” – ebben a kis énekben egyszerű szavakkal elmondva benne van az egész karácsonyi örömhír lényege. Évről évre átéljük ezt, s ilyenkor Egyházunk rámutat arra, hogy a nagy Isten az ég magasságából leszállt közénk, emberekhez. Lejött a földre: szeplőtlen arától megtestesült, majd közénk született.

Tudatosítjuk magunkban ezt a nagy titkot most: Isten emberré lett. Valóságos ember, mint te meg én. Nem úgy intézkedett, mint a hatalmasok szoktak, hogy felülről a mutatójával megfenyegített bennünket, mondván: „megálljatok, ráfizettek ti még erre!” – hanem közénk jött a földre, hogy testközelből irányítson bennünket. Átélt emberi létünket, örömeinket és bánatainkat, szokásainkat és csalódásainkat: ember lett. Igazi ember.

Ebből az következik, hogy én is lehetek igazi ember, nemcsak behúzott nyakkal és lopakodva, mert nem kell szégyellnem emberségemet. Ha ő nem szégyellte, miért szégyelljem én?

És még valamit: Isten gyermekként jött el hozzánk, hiszen „ma született” parányi gyermek. A gyermek biztonságból és bizalomból él, mert érzi anyja ölelő karjának biztonságát, óvó tekintetét, szeretetét. Te pedig úgy érzed, hogy nem vagy biztonságban, mert körülvesz az élet bizonytalansága, mint egy rém? Betegség, öregség szorongat? Nincs, amiben bizzál? Dehogynem! Nézz csak a betlehemi jászolra! Nézz csak a Krisztus gyermekre. Jézus névvel jött e világra, s a Jézus szó azt jelenti: szabadító, megváltó. Azt jelenti: „Isten megment,” hogy rábízhatod magad, mert téged is megszabadít.

A Krisztus cím arra is utal, hogy ő a Fölkent, fölkent papunk, az egyetlen igazi főpapja a világnak, akiről énekeljük: pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint. Főpapunk, aki felajánlja értünk szeplőtelen áldozatát, és így ment meg bennünket. Főpapi szava pedig bevilágít életünk sötét éjszakájába, csak figyeljünk oda rá, hogy merre mutat a fény nekünk irányt. A Krisztus cím arra is utal, hogy ő nem marad mindig kicsiny gyermek-Jézus, hanem Krisztussá lesz, aki felnőve döntés elé állít bennünket is: akarod-e velem formálni az életed, vagy kizárólag a magad útját akarod járni, a saját fejed szerint? Szomorú tapasztalat, már Ádámmal és Évával is az történik a paradicsomkertben, hogy amikor az ember a maga erejéből a maga útját akarja járni, a saját feje szerint, akkor végül nagyon elhagyatottá és nagyon szerencsétlenné válik. Cáfoljatok meg, ha nem így van! Nincs szomorúbb látvány, mint a magára maradt, saját emberi gyengeségeire hagyatkozó, szenvedélyeinek sodrában égő, akarátában meggyengült ember, aki csak árnyéka önmagának, és egy remegő, emberi torzkép, aki a végzete felé halad rohamosan. Krisztussal sokkal könnyebb! Ezért ajánlja fel segítségét.

Feléd nyújtja ma kezét, és azt kérdezi: elfogadod-e a segítséget?

Az ősi ének szavaival örvendezünk ma: Velünk az Isten... Velünk, mindnyájunkkal. Isten ugyanis nem a legderekabb embereket választja ki csupán, mint mi szoktuk, hogy csakis a legjobbakkal váltunk szót, a többiekén egyszerűen átnézünk, elkerüljük őket. Ő az áldását minden

házhöz el szeretné vinni ma! Áldásával mindnyájunk felé kinyúl, csak az a kérdés, hogy elfogadjuk-e ezt az áldást.

Elmegy azokba a házakba, ahol a házaspároknak már semmi mondani-valójuk nincs egymás számára, csak élnek egymás mellett, saját útjukat járva. Jókedvet, hangulatot, békességet akar nekik adni. Áldása abban áll, hogy újra keressék egymást és találkozzanak egymással a szeretet mezején.

Velünk az Isten!

Elmegy a családokhoz áldásával, ahol a szülők és a gyermekek között konfliktusok vannak, mert nagyon különböző az életről való felfogásuk. Áldása itt egy kérdésben nyilvánul meg, hogy szívük ajtaját kölcsönösen újra nyissák ki egymás felé, mert a szeretet mindent megold.

Betér a rokonok házaiba, ahol a testvérek és hozzátartozók között anyagi dolgok miatt olyan viták támadtak, hogy már-már

elfelejték a rokoni összetartozást. Áldásával emlékeztetni kívánja őket arra, hogy a jó barátság és a testvérség sohasem múlhat a pénzen, és amúgy is: egy fillért sem viszünk el magunkkal a síron túlra.

Betér a fiatalokhoz, ifjakhoz is, akik az igazi szeretetre, megértésre és tartós kapcsolatra vágnak, és azt tanácsolja nekik, hogy az ő segítségével és áldásával, tanítása alapján bizonyosabban rátalálhatnak az igazi szeretet útjára, mint a könnyelmű élettel.

És persze elmegy az öregekhez, azokhoz is, akik nehezen tudnak belenyugodni sorsukba, mert fiatalságuk és az elmúlt idők emlékeit nem tudják elfeledni. Áldásával emlékeztet arra, hogy az öregkornak is megvannak a maga szolid örömei, és hogy milyen örömeiben gazdag jövő állhat még előttük is, főként, ha rátalálnak a legboldogítóbbra: Isten jóságára és szeretetére.

De áldása nemcsak erre a napra vonatkozik, velünk van egész évben és életünk minden napján, és ez kimondhatatlan öröm forrása lehet. S ez egészen személyes ajándék is! Mellettem van csendben és észrevétlen. Mellettem, aki ma örömmel ünnepelem ezt a napot, amíg kedves emberek sokasága vesz körül, akikkel összetartozunk hitünkben. Melletted, akinek talán nincs is igazán jókedved az ünneplésre, mert esetleg beteg vagy és sokat szenvedsz. Melletted, aki sokat sírdogálsz ezen az ünnepen is, mert elvesztetted azt, aki olyan kedves volt számodra, és nélküle az ünneplés is olyan felemás. És melletted is, aki magányos vagy, és elhagyatottnak érzed magad. Melletted is, aki már régen nem voltál templomban, ma azonban egy mély vágyakozás megszólított és ide vonzott. Ő kézen fog téged, gyengéden, nem kényszerítve, hanem csak szelíden irányít szerető ölelésével.

Nyisd meg hát a szívedet előtte!

A karácsonyi ünnep középpontjában állunk, s ez az ünnep elbűvöl bennünket, mert Jézus születése nemcsak az értelmünket mozgatja meg, hanem szívünkbe is behatol ez az öröm. Aki szívét nem nyitja meg, az a szeretetet sohasem tapasztalhatja meg, különösen Isten szeretetét nem.

A Krisztus gyermek Isten szeretetébe kíván emelni bennünket. Hagyjuk, hogy vezessen, hogy így a karácsony bennünk is valósággá váljék, Jézus bennünk is megszülethessék, és bennünk éljen lelki gazdagságunkra.

Ajándék

Kedves Jézuska, ezen a karácsonyon hadd mondjak én is egy vágyat. Nyakkendő nem kell. Meleg nyakbavaló kendő sem kell. S akármilyen különösen hangzik, könyv sem kell, mert annyi van már, hogy öt élet is kevés lenne, míg elolvasom valamennyit. Nem kell semmiféle emberi megoldás, mert valamennyit ismerem már, s még csak azt sem mondom, hogy teljesen reménytelenek az emberi megoldások: éppen csak olyan emberiek. És nem kell pénztárca, sem ezüst cigarettaszipka, nem kell semmi, ami hasznos, sem ami tündöklő és fölösleges. Megvizsgáltam magam, mielőtt ezt a cédulát írni kezdtem. Nem kérek ajándékba semmit, kedves Jézuska, semmit, amit föl lehet venni vagy nyakba lehet kötni, vagy az asztalra lehet állítani. Állólámpa színes ernyővel, egészen különlegesen nem kell, s még sokkal kevésbé mindaz, ami márványból van vagy kristályból, vagy ezüsből. Nem kell nekem semmi hasonló, lemondok az összes krisztkindliról.

De ahogy elmentem az utcán, a fényes kirakatok között, egyszerre mégis eszembe jutott néhány vágy ezen a karácsonyon. Hát ezt most felírom. Szeretném még egyszer látni a tengert. Már nem is kérem, mint régen szerettem volna, a vad féelmes Csendes-óceánt, már beérem azzal is, ha még egyszer végig-mehetek azon a banális sétaúton Lovrana és Medea között. Szeretnék még egyszer fürödni a tengerben, este hatkor, a medeai öbölben. De ha ez sok és szerénytelen kérés, beérem azzal is, kedves Jézuska, ha még egyszer meg-

állhatok Raguzában a virágzó mimózafa alatt, amely az Argentína-panzió kertjében illatozik. De ha ez is teljesíthetetlen vágy, akkor segíts meg, kedves Jézuska, hogy még egyszer fekete kávé ihassak Vicenzában, abban a kis cukrászdában, a téren, melyet Palladio épített tele házakkal. S nagyon hálás lennék, ha még egyszer az életben a párizsi eső áztatná arcomat, délután négykor, télen, mikor az esőtől síkos utcák sejtelmesen kezdenek Párizsban világítani, az üzletek ablakai mögött fények égnek, s még egyszer beléphessek a Nemzeti Könyvtár nagy olvasótermébe, ahol már ismert az altiszt. Lehetetlen ez?... Ha lehetetlen, természetesen lemondok róla. Csak felírtam, mert ilyenkor, karácsony előestéjén, általános szokás kívánni valamit.

Akkor talán mást kívánok, Jézuska: add, hogy még egyszer az életben büntudat nélkül tudjam élvezni a nagy, tiszta zenét, a nagy művészek alkotásait, s ne kelljen közben arra gondolnom, hogy emberek milliói és milliói szenvednek. Add vissza a művészetet: a zenét, a tiszta irodalmat, a nemes gondolatokat, a tökéletes képeket és szobrokat, add vissza, büntudat nélkül, az embereknek mindazt, ami emelkedettebb és tisztább, mint az élet. Nagyon sok ez?... Azt hiszem, nagyon sok. De látod, a tenger, az utazás, a nagy művek, ez volt a legszebb az életben, s titokban minden ember erre vágyott, akkor is, ha élete oly szomorú és reménytelen volt, hogy nem merte és tudta szavakba foglalni a vágyakat. Most még egyszer elmondom ezt, mert karácsony van. S mert mindez, a tenger, a

remekművek, a városok, mindez messze van, reménytelenül messze. Mit kívánjak?... Ezüst cigarettatárcát? Kell a fenének. Add vissza nekem az Uffizit, egy délelőttre, s azt a kis szállodát Berchtesgadenben, ahol egy hétig olyan nyugodt és jókedvű voltam, hogy az már több, mint amit a moziban boldogságnak neveznek. De ha ez is egészen lehetetlen – ne haragudj, hogy alkuszom, karácsony van –, akkor szerénytelen leszek, és többet kérek. Add, kedves Jézuska, városok, utazás, művészet és tenger helyett, hogy ne szenvedjenek fölöslegesen az emberek: mindazok, akikhez közöm van, akik azt a nyelvet beszélik, melyen ez óhajokat elmondom s mind a többiek, akik az érthetetlen és vad nyelveket beszélik, izgatottan. Nem kell semmi más, kedves Jézuska, csak kevesebb legyen a szenvedés. Lehetetlen ez? Azt mondják, Neked csak egy szavadba kerül. Nagy baj, ha lehetetlen, mert akkor értelmetlen minden más, amit adhatsz, a meleg harisnya éppen olyan fölösleges, mint Vicenza vagy az utazás. Mert az emberélet legnagyobb ajándéka és legfőbb értelme mégiscsak az, hogy ártatlan emberek ne szenvedjenek fölöslegesen. Nézz körül a földön, száz- és százmillióan kérik, némán, ezen a karácsonyon: add a békét.

*Ezt kéri, nagyon szerényen,
minden más helyett, s mert karácsony van:*

MÁRAI SÁNDOR

EMBER

SZÜLETÉSED TITKA ELŐTT, URUNK, FÉLVE ÉS REMEGVE ÁLMÉLKODNAK
A SZELLEMI SEREGEK, MERT TE, KI AZ EGEKET CSILLAGOKKAL
ÉKESÍTED FEL, MINT GYERMEK MÉLTÓZTATTÁL TÁPLÁLTATNI, ÉS
AZ OKTALAN BARMOK JÁSZLÁBA HELYEZKEDTÉL, KI KEZEIDEN TARTOD
AZ EGÉSZ FÖLDET. E GONDOSKODÁSODBÓL ISMERTÜK MEG
KÖNYÖRÜLETEDET ÉS NAGY IRGALMAT, KRISZTUSOM, DICSŐSÉG NÉKED!

HOL VANNAK A GÖRÖGKATOLIKUSOK?

Egy lépéssel előrébb?

Kocsis Fülöp METROPOLITA

Sokszor megkérdek tőlem, hol élnek a görögkatolikusok. Erre legszívesebben azt válaszolom, hogy két lábbal a földön, de két szemüket az égre függesztve – jelezve ezzel, hogy a mi keleti rítusú egyházunk nagyon földközeli, emberközeli, életszagú vallás, ugyanakkor csodálatos lelki magasságokba is képes fölemelni.

Szívesen feszegetem ezt a kérdést a lelki élet szempontjából is: hol állnak, hol tartanak hittestvéreink a lelki életben? Persze, mindegyikük máshol, hisz az indulás is különböző, a menetesség sem azonos, s mi magunk sem vagyunk egyformák. Mégis, lehet-e a görögkatolikus egyházra általános jellemzőt mondani: hol tartanak? Szívem vágya, hogy azt mondhassam, előrébb, mint tegnap, s hátrébb, mint holnap fognak. Azaz folyamatos fejlődésben. Hiszen a keresztény hit csak fejlődő lehet, állandóan mozgásban, változásban, az állandó alapokra épülő folyamatos növekedésben van. Nap nap után föl kell tennünk magunknak is a kérdést: Hol tartok ebben a fejlődésben?

De egyúttal 2021-ben azt is kérdezem, hogy fizikailag hol vannak a görögkatolikusok: Hol laknak? Hol élnek? Vajon elérjük-e őket? S ők elérnek-e minket, papokat, közösségeinket, templomainkat, szertartásainkat? Keresem, kérdezem, mert erre a kérdésre – ha valóban állandó fejlődésben vagyunk – már nem lehet úgy felelni, mint tíz vagy húsz évvel ezelőtt.

A 2021. esztendő a népszámlálás éve is lesz. Talán most rátalálunk azokra a görögkatolikusokra, akiket az Úr meghívott ebbe a nagy családba, de vagy elfelejtették azt, vagy eddig nem is tartották olyan fontosnak. A májusban szervezett adatgyűjtés nagy megerősítés is lehet, a közösségi és egyéni élet-

ben egyaránt. Érzük el testvéreinket! Érzük el, hogy ne legyen görögkatolikus, aki ne keresné meg azt a rubrikát, ahová magát bejelölve egyfajta hitvallást is tehet: igen, én ide tartozom, nekem ez fontos, támogatom, amit egyházam hisz, hirdet és tesz. Bár erről nyilatkozni nem kötelező, ezen a ponton tegyük meg ezt az egyszerű hitvallást: **görögkatolikus vagyok**.

A következő esztendőt arra szeretnénk szánni, hogy mindenkiket elérjünk. Ne legyen hazánkban olyan testvérünk, akihez ne érne el a szavunk. Mindenki számára van személyre szabott üzenetünk. Éppen azért, mert Isten neki szóló személyes üzenetét közvetítjük. Sokféle módon jelenünk majd meg, rövidebb és hosszabb híradásokkal, elmélkedésekkel, képes vagy képtelennél képtelenebb bejelentkezésekkel.

Hogy ez az álom, ez a nagy görögkatolikus összefogás megvalósuljon, mindenkire szükségünk van. A naponta templomba járókra éppúgy, mint a hetente vagy havonta Szent Liturgián résztvevőkre, s szintűgy azokra is, akiket csak sátoros ünnepeken látunk, vagy akár akkor sem. Aki sorsánál fogva görögkatolikusnak lett keresztelve, az mind ebbe a különleges családba tartozik. Azt is szeretnénk bemutatni, sokakkal megértetni, hogy miért is különleges ez a nagy család, miért jó ide tartozni, mire lehetünk büszkéek mi, görögkatolikusok, vagy inkább miért lehetünk hálásak, milyen értékeink vannak. Ezekből nem érdemes kimaradni. Sem pedig e nagyszabású görögkatolikus megmozdulásunkból. Mindenki csak egyet lépjen előre onnan, ahol van, oda, ahova Isten hívja. Hívásunk az ő vágyának közvetítője: hogy gyermekei ne távol legyenek, hanem közel, egyre közelebb hozzá. Ha mindez sikerül, már tettünk egy lépést görögkatolikus egyházunkban, s ki-ki a maga életében.

DOBOS KLÁRA

Az evangélium hirdetése nem tiszavirág-életű

A sikeres színészek, zenészek, a celebvilág különböző szereplői szinte előttünk élnek életüket: minden lépésüket követi a média – amiből természetesen anyagi hasznot is húznak. De a népszerűség, a rivaldafény hamar el tudja venni az ember eszét, amit aztán gyakran annál nagyobb kiüresedés, zuhanás követ. A ma emberét oly könnyen utolérő kiégés komoly probléma lehet a segítő hivatásban tevékenykedők életében is. Vajon a papok is áteshetnek a ló túloldalára, őket is elvakíthatja a népszerűség? Makkai László görögkatolikus lelképásztornal, pasztorálpszichológiai lelki gondozóval az Új Misszió és a Görögkatolikus Szemlélet magazin munkatársa beszélgetett.

Milyen veszélyeket rejt a rivaldafény, népszerűség, „celeblét”?

Könnyen utoléri a kiégés azokat, akiknek az életét irigylésre méltónak gondoljuk: színészek, énekesek, zenészek, valóságshow-szereplők, akiket hirtelen felkap a média, különféle műsorokba hívják őket, pörög körülöttük a világ. Itt interjút adnak, ott címlapokon szerepelnek, szóval a két végén égetik a gyertyát. A nézőnek, a hallgatónak ez azt sugallja, mennyire sikeres ez a személy, milyen sokra vitte, milyen jó lenne a bőrébe bújni, belekóstolni a fénybe, csillogásba. Azt hinné az ember, hogy ez a sok pörgés aztán igazán töltetet ad, dinamizmust az életének. Ám a kifelé működő siker csak egy szelet, csak egy epizód az életükből, mondhatjuk, a kirakat. A celebek is lehetnek belülről kiégett, öröm nélküli emberek, akik érzik annak a terhét és súlyát, hogy kevés igaz barátot találnak maguk körül, kevés őszinte mosolyt kapnak másoktól, mert az nem szívből jön, hanem a csillogásnak szól, ami körülveszi őket. Hány hírességet, színészt látunk pár év elteltével kiégve, betegségekbe sodródva, alkoholizmusról, anorexiáról, pánikbetegségről, drogfüggőségről, párkapcsolati konfliktusról panaszkodva. Ilyenkor csalódnak azok, akik valamilyen formában követték a sztárokat, akik most emberi roncsként ülnek egy kibeszélőshowban. Akire felnéztem, akinek megvettem a poszterét, letöltöttem a zenéjét, megnéztem a filmjét. A siker nem véd meg a kiégéstől, nem véd meg attól, hogy összetörjön akár a sikeres ember is. De kiterjeszteném mindezt ránk, papokra is.

Úgy érti, hogy esetleg a papoknak is lehetnek előadói ambícióik?

Mindenképpen. A lelkési hivatásban a sikertelenség éppen olyan veszélyes faktor, mint a nem várt sikeresség. Manapság pedig számos lehetőség van arra, hogy egy-egy lelkész üzenete a médián keresztül jusson el az emberekhez. A Szentszéknek is több dokumentuma született arról, hogy használni kell a mai világ hírközlő eszközeit az evangélium örömhírének terjesztésére. Valljuk be őszintén, hogy bennünket, papokat, lelkészeket is egyfajta önkiteljesedésre csábít ez a fajta szereplési vágy. Némely esetben ez szereplési kényszerré alakulhat, amikor már elveszhet a lényeg: kit is hirdetek, kinek a képviselőjében állok egy kamera elé, kihez akarom eljuttatni a gondolataimat. Effelejthető, amit Benedek pápa olyan szépen megfogalmazott, hogy

a „pap nem saját ideológiáját, elképzeléseit, véleményét közvetíti, hanem Isten evangéliumának a hirdetésére szentelődött fel”. Ferenc pápa is hasonló gondolatokat fogalmazott meg, amikor picit óva inti a mai papokat attól, hogy túlzásba essenek a világi dolgok tekintetében, és figyelmeztetett, hogy az evangélium tisztaságára találjunk rá. A papi „celebség” is vezethet kiégéshez. Hiszen álsiker az, amit az ember esetleg lájkok, kommentek, hozzászólások alapján magának tulajdonít. Nagy probléma, ha az önkiteljesedésem nem a közösségekben, a személyekben élem meg, hanem különféle blogokban, videóknban, ahol az emberek számomra személytelenek. Papságom lelki életminőségét ez megsínyli. Az evangélium, Krisztus tanítása soha nem a személytelenségről szólt, hanem mindig a személyességről. Ilyen értelemben nagy veszélye a papi életnek is, ha nem a saját közösségem építem, hanem azt mutogatom, hogy egy-egy prédikációm, hozzászólásomat hány ember látta, lájkolta, véleményezte. Ez hamis képet adhat hivatásomról, küldetésemről is. A legfontosabb az, hogy a közösségemben hogyan tudok megnyilvánulni, hogyan tudom az evangéliumot hitelesen tanítani, és hogyan tudom a reábitottakat Isten országa felé vezetni. Fontosak, de másodlagosak az evangélium hirdetésében az informatikai eszközök.

Pedig a COVID-19 koronavírus-járvány néhány hónapja alatt szinte ez volt az egyetlen lehetőség. Tapasztalt ezzel kapcsolatban valami negatívát?

Az nagyon jó, hogy a járvány idején az egyházközségek gyorsan tudtak lépni, hamar beindultak az online szentmisék, s így senki nem maradt liturgia nélkül. Mái meg is maradt nagyon sok helyen az online prédikáció, online szertartás, online tanítás, online beszélgetés. Magam is úgy gondolom, hogy ez lett az evangelizáció kulcsa ebben a tragikus helyzetben. Pedig sokan vágytak a személyes találkozásra, a templom-

ban a közösségre, a szertartásokon való részvételre. Ezt az élményt nem pótolhatja egy a laptopon keresztül nézett szertartás.

Ugyanakkor ne essünk bele abba a csapdába, hogy csak így hirdethetjük az evangéliumot, mert akkor online híveink lesznek, akik nem mennek el a templomba, mondván, hogy a tévében is látok mindent. Nem szabad, hogy ettől kezdve minden online történjék. Online tanítók, prédikálók, beszélgetek, csak mert megnéznék, és esetleg pozitív megerősítéseket kapok. Ez csalóka és kevés személyes örömet ad, éppen ezért okozója lehet egy papnál, hogy elinduljon a kiégés útján. Sikeresnek érzi magát, mégis kiüresedhet, mert nem az evangélium áll a középpontban, hanem folyamatosan valami újat akar produkálni, mondani, kitalálni, amivel úgy gondolja, népszerű lehet.

Nagyon sok papot/lelkészt ismerek, akik soha nem törekedtek népszerűsítésre, akik csöndesen, mégis eredményesen végzik az egyházközségükben a munkát, együttműködve a hívekkel.

**Ha úgy vesszük,
Jézusnak is adott volt a celebség lehetősége?**

Nagyon is! Gondoljunk akár a kenyérszaporítás csodájára – milyen népszerűvé tehetné Jézus és tanítványait az emberek előtt. Rengeteg embert jóllakatott, rengeteg ember érezhette úgy, hogy végre itt a kánaán. Ennek dicsfényében sütkérezhettek volna, de Jézus küldte az apostolokat, szálljanak be a bárkába, és menjenek át a túlsó partra. Ő pedig fölment egy hegyre imádkozni, hogy az Atyával legyen. Nagyon komoly példát ad ezzel, hogy a vélelmezett közösségi média által gerjesztett népszerűséget elengedve, Istentől imában erőt kérjek további küldetésekhez.

A mai világban akkor sem könnyű közösséget építeni, ha a papot nem a médiaszereplés foglalkoztatja, hiszen kevesen vannak, sok a filia, sok a feladat, sokfelé „szakadnak”.

Sajnos sok helyen a hívek csak azt látják, hogy a pap rohan, nincs ideje rájuk, s úgy érzik, ez már nem egyház, inkább bolondokháza. Pedig ránk az Úr nem a bolondokháza építését bízta. Kell, hogy jusson idő a hívek lelki gondozására, a közösségformálásra, ezek sokkal előbbre valók, mint bármiféle önkitaljesítő tevékenység.

Viszont az is tény, hogy a „celebszerű” kiállítás a misszió eleme lehet, a nem vallásos emberek így biztosan könnyebben elérhetők.

Előfordulhat, ám az egyháznak elsősorban akkor sem celebekre van szüksége, hanem hiteles, tanúságtevő hívőkre, papokra. A celebség tisztavirág-életű, könnyen elmúlik. A papi hivatás, az evangélium hirdetése nem ilyen. Van olyan generáció, amelyiknek bejön az extrémebb viselkedés, ám lehet, hogy ugyanez több embert tart távol az Istentől vagy botránkoztat meg, mint amennyit közelebb visz az Isten országához. Nekünk, papoknak feladatunk, hogy hivatást tudjunk ébreszteni fiatalokban, tudjunk vigasztalni, tudjuk átadni az egyház hivatalos tanítását, hogy megtaláljuk az utat az emberek felé, a családok felé. Krisztus 13. apostolaiként úgy kell odaállnunk az emberek elé, hogy az Isten engem küldött hozzátok, próbáljak benneteket imádkozva, a Szentlélek vezetése mellett, „kézen fogva” az Isten országa felé vezetni.

Az interjú az Új Misszióban jelent meg.

*A te születésed,
Krisztus Istenünk,
földerítette a világnak az istenismeret világosságát,
mert a csillagimádó bölcseket a csillag megtanítá,
hogy téged, mint az igazság napját,
leborulva imádjanak,
és mint magasságbeli napkeletet, tiszteljenek;
Uram, dicsőség néked!*

**Áldott, boldog karácsonyt kívánunk
minden olvasónknak!**

KOPT KERESZTÉNYKÉNT A MISKOLCI GÖRÖGKATOLIKUS DIÁKOTTHONBAN

MAGAZINUNK NYÁRI SZÁMÁBAN CYBILL DILSHERRŐL, A MISKOLCI GÖRÖGKATOLIKUS EGYETEMI KOLLÉGIUM PAKISZTÁNI KERESZTÉNY LAKÓJÁRÓL OLVASHATTUNK, MOST ISMÉT EGY TÁVOLI ORSZÁGBÓL ÉRKEZETT HALLGATÓVAL, AZ EGYIPTOMI KOPT FLORENCE GAMALLAL BESZÉLGETTEK A DIÁKOTTHON MUNKATÁRSAI.

Mesélj magadról!

Florence Gamalnak hívnak, és Kairóból, Egyiptom fővárosából érkeztem. Három lánytestvérem van. Édesapám piactulajdonos, édesanyám tanár. A nővérem média és kommunikáció szakon diplomázott, azóta Kuvaitban dolgozik. A középső húgom a Bölcsészettudományi Karon tanul a Kairói Egyetemen, a fiatalabb húgom középiskolás.

Mit tanulsz Miskolcon?

A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karán mesterszakos szénhidrogén-kutató földtudományi mérnök hallgató vagyok.

Hogy esett a választásod Magyarországra?

Az egyik álmom az volt, hogy felsőfokú tanulmányaimat azon a területen folytassam, amit szeretek. Miután diplomáztam az egyiptomi Helwan Egyetem Földtudományi Karán, külföldön szerettem volna folytatni tanulmányaimat. Időközben dolgoztam orvosi képviselőként az egyiptomi gyógyszergyárak egyikében, ami egyáltalán nem kapcsolódott a tanulmányi területemhez, de továbbra sem adtam fel az álomat. Sok ösztöndíjprogramot átfésültem, amíg megtaláltam a Hungary Helps Program keretében létrejött fiatal keresztények ösztöndíjprogramját (Scholarship for Cristian Young People – SCYP). Sorban megnéztem a kínált programokat, az egyetemeket és a követelményeket, míg végül megtaláltam a Miskolci Egyetemet, amely olyan speciális diplomát nyújt, ami egyesíti a földtudományokat és a mérnöki tudományokat. Beadtam a pályázatomat, és végül elnyertem a Hungary Helps Program támogatását, így a keresztény fiatalok ösztöndíjasa lettem.

Magyarország Kormánya a program keretében nem csupán ösztöndíjjal támogat minket, de számos tevékenységet és rendezvényt is szervez. Mindemellett segítenek felhívni a figyelmet a keresztényüldözésre is – amely a 21. század egyik leginkább elhallgatott tragédiája –, és kiállnak a keresztény kisebbségek mellett a fejlődő országokban.

Hogy érzed magad nálunk a diákothonban? Egyáltalán miért ránk esett a választásod?

Azért választottam ezt a kollégiumot, mert jobban passzol az elvárásaimhoz, mint mások: nem zajos és jó közösséget biztosít, és nem utolsósorban megélhetem a hitemet. Az egyetemi kollégiumban nem volt lehetőségem olyan jó kapcsolatokat kialakítani az ottani diákokkal, mint a görögkatolikus diákothonban.

Nagyon örülök, hogy itt élek. Jól érzem magam. Tiszta, békés hely, és minden olyan eszköz biztosítva van számomra, amire szükségem lehet, és segít a tanulásban.

Találtam itt egy elképesztő közösséget, a diákok és a munkatársak kedvesek, együttműködők és barátságosak is. Nem érzem magam idegennek, mert nagyon jól fogadtak, most jó barátok vagyunk, és otthon érzem magam a társaságban. Az ittlétem lehetőséget ad arra is, hogy közelebb kerüljek a magyar diákokhoz, és most egymástól tanulunk angolul és magyarul.

Ki ajánlotta számodra ezt a diákothonot?

A diákothonot Cybill, egy pakisztáni barátom ajánlotta, aki szintén a Hungary Helps Program ösztöndíjasa. Ő februárban költözött be a kollégiumba.

Hogyan merítesz erőt a hitedből? Van kedvenc részed a Bibliából?

Néha nehéz megtartani az Istenbe vetett hitet, amikor az élet nehézségeket gördít eléink. Éppen ezért, amikor bármilyen küzdelemmel találkozom, az első segítségem a Biblia, ahol találhatok verseket a hitről, hogy megnyugvást és vigaszt nyújtsanak nekem. A Biblia tele van hihetetlen igazságokkal, amelyek arra emlékeztetnek minket, hogy hitünket Istenbe helyezhetjük, és bízhatunk öbenne.

Számos kedvenc részem van a Bibliából, amelyek segítenek nekem és magabiztosabbá tesznek, a segítségükkel próbálom legyőzni a szembejövő akadályokat. Ilyenek például:

„...az Úr magasra emelte jobbját, igen,
az Úr jobbjá erősnek bizonyult.” (Zsolt 118,16)

„Ezt felelte:

»Mert gyenge a hitetek. Bizony mondom nektek,
ha csak akkora hitetek lesz is, mint a mustármag,
s azt mondjátok ennek a hegynek itt:

Menj innét oda! – odamegy,
s nem lesz nektek semmi sem lehetetlen.«”

(Mt 17,20)

A világ eltért az egyház eredeti értékeitől – állítja Fülöp atya, akit nyáron választottak a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat elnökévé.

A görögkatolikus érsek-metropolita szerint úgy is lehet haladni a korrallal, hogy az ősi értékekből egy fikarcnyit sem engedünk.

A Szabad Föld portréját olvashatják.

BICZÓ HENRIETT

Szolgálni és jelen lenni az emberek életében

✠ Szerencsés vagyok, hívő és nagyon szerető családban nőttem fel – mondja Fülöp atya, aki Kocsis Péter néven született Szegeden. Édesanyja polgári származású, római katolikus családban nevelkedett, édesapja felmenői gazdálkodó parasztok voltak, Észak-Magyarországról elszármazott görögkatolikusok. Édesanyám tanárnő volt, egy gyermekkori betegség miatt az egyik lábára sántított, bottal járt. Nekem és a három nővéremnek ő jelentette a melegséget, a biztonságot, az állandó derűt, míg szintén tanár édesapám a kemény következetességet és a szerteágazó tudást. Mindennap kétszer imádkoztunk, időnként görögkatolikus egyházi énekeket énekelünk, vasárnapként pedig jobbára római katolikus templomba jártunk.

Az 57 éves Fülöp atya, a Hajdúdorogi Főegyházmegye érsek-metropolitája már gyerekkorában is pap akart lenni, mindig vonzotta a parókia egyszerűsége, ugyanakkor méltóságos volt, így a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán tanult tovább.

A papságra készülve egy lány is volt az életében, akivel a közös jövőt tervezgethették, hiszen a görögkatolikus papok házasodhatnak. Tanulmányai során azonban egyre inkább a könyvek és az imádságok között érezte a teljességet; kétévnyi vívódás után úgy döntött, nőtlen pap lesz. Az útját keresve Rómába ment a Pápai Szalézi Egyetemre, ott látta először, mit jelent szerzetesnek lenni.

Azzal jött haza, hogy ő is erre az útra tér, de püspöke arra kérte, legalább annyi időt szolgáljon papként, mint amennyit tanult a szemináriumban. A hajdúdorogi görögkatolikus általános iskola hitoktatója lett, majd parókus Tornabarakonyban, és 1995-től Belgiumban készült a szerzetesi életre.

✠ A chevetogne-i bencés monostorban töltöttem négy évet. Itt volt az egyetlen lehetőség arra, hogy a monasztikus szerzetességet megélhessük a katolikus egyházon belül, de keleti rítusban. A szertartásokat ósláv és görög nyelven énekeltek, a

Németh Andras Péter fényképe

Fülöp atya jelmondata: „Erőm a gyöngeségben”

közösségben franciául értekezünk. Megéreztem, hogy világlemben erre készültem, a bizánci rítus szépsége és gazdagsága párosult a szerzetesi élet mélységével. A szerzetesi élet sokkal gazdagabb, a belső út sokkal kalandosabb, mint amit a világi élet kínálni tud. Miután hazatértem, a megyéspüspök által alapított dámóci monostorban éltem, egy picike borsodi faluban. Az elhagyott iskola épületét építettük át szerzetesházzá, kápolnává, itt alakítottuk ki a puritán cellákat. Ma, püspökként is rendszeresen visszajárok oda, ott töltődöm föl az állandó szolgálatokra.

A 2001-es népszámláláson 269 ezren vallották magukat görögkatolikusnak, tíz évvel később már csak 179 ezren. A csökkenésnek több oka lehet, például, hogy az ország olyan részeire is költöznek hívek, ahol nincs görögkatolikus templom, ezért jó esetben a római katolikusba mennek, rosszabb esetben sehová. Így nagy a veszély, hogy a következő generáció el is felejtí az elődök hitét.

A 2015-ös év fontos dátum az életükben, Ferenc pápa megalapította a bizánci hagyományú Krisztus-hívók számára a Magyarországi Sajtójogú Metropolitai Egyházat. A hajdúdorogit (a két másik egyházmegye Miskolc és Nyíregyháza) főegyházmegyei rangra emelte, és Kocsis Fülöp hajdúdorogi püspököt kinevezte a főegyházmegye első érsekévé és a saját jogú görögkatolikus egyház metropolitájává.

Nem könnyű megszólítani a mai embert, ez minden felekezetre vonatkozik, hogy valaki az egyházhoz tartozik, nem jelenti automatikusan, hogy fel tudja venni az Isten irgalmas magatartását. A világ eltért az egyház eredeti értékeitől, ezt az irányadó szerepet kell újra megtalálnunk, de szó sincs arról, hogy olyanok legyünk, mint egy múzeum. Lehet úgy is haladni a korrallal, hogy az ősi értékekből egy fikarcnyit sem engedünk, a koronavírus-járvány jó példa erre. Nyitva hagytuk a hívek előtt templomaink kapuit, de az online térben is megjelentünk. Míg élőben pár tucatnyian jelentek meg a liturgiákon, az interneten keresztül több százan csatlakoztak hozzánk. Buzdítjuk a híveket, hogy gyűjtsanak otthon gyertyát, helyezzenek el a lakásuk védett helyén egy ikont, alakítsanak ki imasarkot. A járvány alapvetően arra figyelmeztet, hogy meg kell állnunk, vagy legalábbis lassítanunk kell. Tavasszal még azt gondoltuk, az emberek megértik, hogy ez a hajszolt élet nem mehet így tovább. Az első hullám elvonultán azonban azt látjuk, nem sok minden változott. Ez nem sok jóra vezet.

A görögkatolikus egyház állandóan azt keresi, hol tud szolgálni, hol tud jelen lenni. Fülöp atyáék négyszer is elutaztak a polgárháború sújtotta Szíriába, ahová 10 millió forintnyi adományt vittek, hogy az ott élők fel tudják építeni lerombolt görögkatolikus templomaikat.

Az is magától értetődő volt, hogy részt vegyenek a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat kiépítésében. Eleinte mindössze négy, mára már nyolc egyházi és három állami fenntartású intézmény alkotja ezt a hálózatot, amelyet 2011-ben hátrányos helyzetű fiataloknak, főleg cigány származásúak megsegítésére hoztak létre.

Az elmúlt években több mint 400 szakkollégista szerzett egyetemi diplomát. Fülöp atya szerint ez nagyon jó szám, sokkal eredményesebb a hálózat működése, mint azt valaha gondolta volna. Egyre több roma és szegény sorsú család szeretné taníttatni a gyermekét, de nem engedheti meg magának, értük is működik a hálózat. Júniusban Fülöp atyát választották a keresztény hálózat elnökévé, s most egy éven keresztül ő tölti be ezt a tisztséget.

A tízéves évforduló az ő elnöksége alatt zajlik majd, egyebek mellett a szakkollégiumi rendszer népszerűsítését tartja kiemelt feladatnak. Igazi hungarikumról van szó, ezért azt is tervezik, hogy jövőre Brüsszelben mutatják be a programot, amely nemcsak a cigány, hanem bármelyik kisebbség integrációjára is alkalmas.

A főegyházmegyének fontos, hogy a fiatalokhoz az ő nyelvükön szóljon, aktívak a Facebookon, és az Instagrammal is kacérkodnak. Fülöp atya „nagyon jó arc,” írták róla a közösségi oldalon, miután elszavalta Tóth Árpád Esti sugárkoszorú című versét. És akkor még nem esett szó arról, hogy szeret focizni, biciklizni, kosárlabdázni, falat mászni, és ha a fővárosban jár, sokszor használja az elektromos rollert, a Lime-ot. Az 50. születésnapján teljesült egyik gyermekkori álma: kapott egy motort.

Elsősorban nem a magam kedvtelésére motorozok, inkább a barátok miatt. De ne legyek farizeus, bevallom, magam is szeretem a sebességet. Amikor először kölcsönkaptam egy nagy motort, majdnem 200-zal robogtam vele. Félelmetes volt, mint ha repülne az ember. Szeretek repülni. Álomban is sokszor átélem ezt. Valahogy a hittel van összefüggésben, mert hit nélkül nem lehet repülni.

Megjelent a Szabad Föld
online kiadásában
(szabadfold.hu)
2020. november 16-án.

P. TÓTH NÓRA

A pap akkor is pap, amikor nincs az oltárnál

„Talán egyedülálló korunk papjai között, hogy papszentelésétől kezdve egy hatalmas, vastag füzetben végigvezette minden élőkért és holtakért bemutatott imádságának szándékait. A 398 oldalas füzet mára 19.952 intenciával betelt, de még mindig van hely az életében a másokért végzett imádságnak” – hangzott 2020. december 6-án a nyíregyházi Szent Miklós-székesegyházban a búcsúi Szent Liturgia után, amikor Ábel püspök a Nyíregyházi Egyházmegye legrangosabb elismerését, a Szent Miklós-díjat adta át az év kitüntetett áldozópapjának, Zolcsák István nyírcsászári parókusnak. A méltatásban Zolcsák atya szolgálatát így jellemezték: „papi stílusa ez: nem a látványosságra törekvő, mégis a feladatokat mindig lelkiismerettel ellátó, az emberi sorsokra nagy lelki érzékenységgel csöndesen figyelő, áldozatos és szolgáló krisztusi szeretet.”

INTERJÚ
ZOLCSÁK ISTVÁN
ATYÁVAL

A DÍJAZOTTAL KÉSZÍTETT INTERJÚNKAT OLVASHATJÁK AZ ALÁBBIAKBAN.

Szeretettel gratulálok a rangos elismeréshez! Hogyan fogadta a kiüntetés hírére?

Meglepődtem. Ábel püspök atya eljött hozzánk, ő mondta el nekem. Feltettem neki a kérdést: miért pont én, hiszen számos pap testvér megérdemelné ugyanezt. Ő elsősorban a Kántorjánosiban folytatott cigánypasztorációs munkámat jelölte meg okként. Persze annak már harminc éve. Ezek szerint, akik kívülről látnak engem és a tevékenységemet – jelen esetben a püspök atya –, értékesnek találták a munkámat. De a kérdés adott: miért pont én.

Hogyan válaszolná meg ezt a kérdést önmagának?

Igen, magamnak is feltettem a kérdést. Az ember, mikor azt vizsgálja, ki vagyok, a legfontosabb kérdés az, hogyan ítél meg engem az Isten. Mi magunk is ismerjük magunkat valamennyire. Ebből kiindulva mondhatom, hogy a munka, amit Kántorjánosiban végeztem, talán nem volt annyira szokásos abban az időben. Bár a szomszédban (Hodászton – szerk.) ott volt Sója Miklós bácsi, aki a '40-es években a cigányokkal kezdett foglalkozni. 1986-ban Kántorjánosiba kerültem Pácimból, de semmiféle tapasztalatom nem volt pasztorális szempontból a cigányokkal az előző szolgálati helyeimen. Szembetalálkoztam a helyzettel Kántorjánosiban, hogy jelentős létszámú cigány lakosság él ott, akik beszélnek a saját nyelvüket is. Hodászton már állt egy kis kápolna, azt már régen kialakították misézőhelynek – ha jól emlékszem, egy lakásból –, így valóban nálunk épült először cigány templom. Talán ez a válasz.

Az a szervezethez és hitélet, amit ma a kántorjánosi cigány közösségben tapasztalunk, István atya lelkes missziójának is köszönhető. Hogyan fogott hozzá ehhez a munkához?

A közösség szervezése úgy indult, hogy elmentem hozzájuk, a házukba: beszélgettünk, tanultunk, énekeltünk, imádkoztunk. A következő lépés az volt, hogy hol legyünk. Hívtam őket a magyar templomba, de sajnos a magyarok egy része rossz szemmel nézte a cigányok megjelenését a templomban.

Miért tartotta fontosnak atya, hogy elinduljon ezen az úton, hogy bekopogjon a cigányok házára ajtaján?

Ha abból indulunk ki, hogy az Úr Jézus azt a parancsot hagyta ránk: minden nemzetet tanítsatok, kereszteljétek meg, hirdessétek nekik az evangéliumot, akkor ott, ahol jelentős számú a cigány lakosság, milyen alapon vontam volna ki magam a krisztusi tanításból. Nekem erre a helyzetre valamiképpen reagálnom kellett. Ráadásul ők maguk is kezdeményezték a találkozásokat.

Aki cigányokkal foglalkozik, annak első feladata, hogy lebontsa az előítéletek falát a lelkében. Bennem nem volt előítélet, mert nem volt semmilyen tapasztalatom velük korábban, de akinek volt, az nem spórolhatja meg ezt a lépést. Persze az előítélet kölcsönös: a cigányok felől éppúgy fennáll a magyarok felé, mint fordítva. Meglepetten tapasztaltam, ahogy elutasították egymást magyar és cigány gyerekek, amikor karácsonykor kántálni mentünk.

Végül mégsem ennek az elkülönülésnek a felszámolása lett a járható út.

Ezeket az előítéleteket ki-ki magában nagyon nehezen tudja lebontani. Ezért maradt a másik lehetőség: ha már saját nyelvükön szeretnek beszélni és énekelni, így szeretnének imádkozni, építsünk egy templomot a közösségnek. Nem elkülönülés volt ez, hanem hitüknek azt a fajta megélését támogattuk, mely során nem érzik feszélyezve magukat: saját otthonukban élhették meg hittel, szeretettel az evangéliumot, cigány nyelven dicsérhették az Istent. Ettől kezdve lehetett specializálni a feladatot, a cigánypasztorációt. Persze számukra is ugyanúgy kell hirdetni az evangéliumot, csak mások a szokásaik és más a felfogásuk a világról, másképp látják az élet mindennapjait: a jelenben gondolkodnak.

Milyen nehézségekbe ütközött, és milyen örömeit élt meg a 18 éves, cigánypasztorációban végzett tevékenysége során?

Sok küzdelem, öröm és bánat, siker és csatlódás is benne volt, nem lehet azt mondani, hogy minden rendben ment. Volt, hogy nem úgy tekintettek a közös munkára, ahogy együtt elkezdttük. Ebben benne van a történelem lenyomata is: a rendszerváltás törést okozott sok család életében. Az az életszínvonal, amit a korábbi évtizedek alatt elfogadtak és megszoktak, hirtelen megváltozott: sok munkahely elveszett, egyre nehezebben tudtak megélni, kialakultak az anyagi különbségek. Én 1986-ban kerültem oda, akkor elkezdődött a lelkek építése, de a '90-es évek elején a

rendszerváltás megnehezítette a körülményeket, melyek által el lehetett volna mélyíteni a közösség hitéletét: az egyházközség életére rányomta a maga bélyegét az egyes emberek kiszolgáltatottsága.

Tavaly a kántorjánosi cigány templom búcsújára Ábel püspök atya a levéltárból több okiratot is előkeresett, s felolvasott prédikációja során. Ezek között ott volt István atya kérelme is: a Kántorjánosiban élő, imádságos lelkületű cigányok saját igényehez igazodva templom építését kezdeményezte. Hogyan és mikor kezdődött a templomépítés? Hogyan szerveződött alulról ez az igény?

A kezdetek kezdetén, ahogy mondtam is, én mentem közéjük, nem hívtam őket magamhoz a parókiára, a bizalmat csak így lehet kiépíteni: kölcsönös elfogadással, szeretettel, jóindulattal, türelemmel, elnézéssel. Fokozatosan egyre többen lettünk, és elmentünk a magyar templomba; átvettem Hodászról a cigány nyelvű liturgia szövegét, és elkezdttük tanulni-énekelni cigány nyelven a liturgiát. És mivel láttam, hogy ez kialakult igény: különválasztottam a két közösség liturgikus rendjét, hogy legyen idő a magyar és a cigány nyelvű liturgia végzésére is. De szükség volt ehhez helyszínre is. Egy tekintélyes cigány ember, aki a jobb kezem is lehetett volna, csak sajnos korán meghalt, felvetette: építsünk egy templomot. Úgy gondoltuk, hogy a teleknek ott kellene lennie, ahol a cigányok laknak, egyikőjük, Balogh Dániel felajánlotta, hogy a kertjének azt a részét, mely üres volt, átadja templomépítésre. Keresztük a forrásokat: a cigányok is adományoztak, de gyűjtéseket is rendeztünk, még a minisztériumban is próbálkoztunk (nem volt pályázati lehetőség, mint manapság), hogyan tudnánk egy egyszerű templomot felépíteni. Eszem ágában sem volt, hogy valami látványos, nagy épület legyen. Egy nagyon szerény, de alkalmas tere volt szükségünk, mely

befogadja a cigány közösséget. Püspöki engedéllyel így 1989-ben elindult az építkezés. Telepőczki Miklós tervezte, pap testvérem, Zolcsák Miklós festette az ikonosztáziót: 1993-ban szentelték fel a templomot. Így aztán a cigányok saját „házukba” jöttek, zavartalanul végeztük a szertartásokat. Persze nem volt senki elzárva a másiktól, bárki jöhetett oda is, de mivel ezt kérték tőlem a cigányok, igyekeztem megmutatni nekik, hogy számítanak, hogy értékelem őket. Látták, hogy teszek értük, és elfogadtam őket, úgy, ahogy voltak. A munka újabb feladatokat hozott. 1994-ben, amikor a kisebbségi önkormányzatok megalakultak, azt gondoltam, hogy érdekvédelmi jelentősége van annak, ha a cigányokat is bevonom ebbe a körbe: plusz lehetőségeket kapunk, jobban tudom őket támogatni. Mondtam nekik, hogy jelentkezhettek önkormányzati képviselőnek, de nem nagyon akartak: azt mondták, csak akkor, ha én is ott leszek. Így aztán megválasztottak képviselőnek, és tudtunk olyan dolgokat tenni együtt, ami előrelendítette a közösségünket. Több kapcsolatom lett a területi önkormányzattal, így ahol tudtam, kerestem a kapaszkodópontokat, a segítséget.

Ez a három-négy esztendő, amikor a cigánypasztorációban elindultunk és építettünk, ez volt a legszebb időszak. Sokan megesküdtek, akik élettársként, de nem szentségi házasságban éltek, sok gyerek lett elsőáldozó, a gyerekek ministráltak: megmozdultak lelkileg a cigány testvérek.

Hálások voltak azért a munkáért, amit atya végzett értük?

Hálások voltak. Igaz, volt, hogy pozícióként tekintettek a feltároló lehetőségekre, ami előnnyel jár, igaz, néha becsaptak: amit ígértek, nem tartották be. Adott esetben visszaéltek az ember jóindulatával, de alapvetően azt mondom: a cigányok hálások és tudnak lelkesedni. Ők sokszor érzelmi alapon döntenek, rendezik dolgaikat, élnek a mindennapi életüket; ezzel persze nem mindenki ért egyet; én kívülállóként így láttam őket, nem vehettem mindent a szívemre. Nagy meglepetés volt, amikor 1994-ben (tudtomon kívül) felterjesztettek nívódíjra. A Parlament Vadásztermében adták át nekem ezt a kitüntetést.

Hogyan tudott túlélni ezeken a sérelmeken, s folytatni a munkát tizennyolc éven keresztül?

Volt egy eset: pályázat segítségével közösségépítés címén egy másik közösséghez, az alsóregmeczi cigány testvérekhez látogathattunk el. Megvolt a buszra a pénz, több alkalommal összeírtam, ki jön. Az indulás napján azonban csak két ember jelent meg, pedig csak be kellett volna ülniük a buszba, más feladatuk nem volt ezzel kapcsolatban. S hogy ne maradjunk szégyenben az alsóregmeczi előtt, a buszt hazaküldtem, és saját kocsimmal elvittem ezt a pár embert, hogy ott legyünk. Túl kellett lépnem rajta. Az embernek nem szabad a családásokat annyira komolyan vennie, hogy megsértődjön. Más hasonló eset is előfordult: felvettem a kapcsolatot a mátiszállás munkaiügyi központtal, hogy adjanak keretet arra, hogy foglalkoztassak valakit a templom takarítására: egyéves szerződés volt ez. Amikor lejárt az egy év, másoknak is szerettem volna lehetőséget biztosítani. De az illető veszekedni kezdett velem a döntésem miatt. Az ilyen negatív tapasztalatok elvehették volna a kedvem. Nekem az alaptermészetem olyan, hogy a dolgokat el tudom engedni a fülem mellett. Támadások mindenünnen érnek, ha az ember mindent zokon venne, mi lenne? A feladatot, küldetést kell teljesíteni: hirdetni minden népnek az evangéliumot. Ez fontosabb

volt, mint a sértődés azon, hogy valakinek ez vagy az nem tetszik. A közösség érdekét kellett néznie, nem az egyén sérelmét. Nem ment egyszerűen tehát minden. Egy másik emlékezetes alkalommal, amikor húsvétra készültünk: kérdeztem, ki miben tudná kivenni a részét abban, hogy szép legyen a templomunk. Mint a vihar tört ki belőlük az indulat: nem akartak segíteni a templomdíszítésben, mert a templomot takarító ezért még pénz is kap, csinálja ő egyedül. Olyan nagy lett vi-rágvasárnap a szertartás után az Isten házában a veszekedés, hogy azt mondtam nekik: ez a templom húsvétkor be lesz zárva, aki akar, eljön a magyar templomba.

Megérezték ennek a súlyát?

Nem voltak elzárva az ünneptől, de voltak olyanok, aki kérték: ne maradjon a templom bezárva. Nem maradtak érzéketlenek. Azonban szerettem volna, ha tudomásul veszik: az Isten háza az imádság háza, nem a rendtelenség, hanem a rend háza, nem a felháborodás és veszekedés; hogy mindenkinek van kötelessége. A templom feldíszítése ne csak egy ember felelőssége legyen, hanem mindenki vegye ki a maga részét belőle.

Egyfajta pedagógiai fogás volt ez.

Ezután nem volt több ilyen alkalom. Megértették, hogy a közösségépítés része a közös felelősségvállalás. Aki belekerül egy ilyen közegbe, az ismerheti meg igazán a cigányság hozzáállását, életfelfogását. A többségi társadalom által rájuk kényszerített beilleszkedés, igazodás kérését velük együtt kellene megválaszolni, ők akarják-e a változást: hallgattassék meg mindkét fél.

Említette Sója Miklós atyát, milyen kapcsolata volt vele?

Sajnos akkor már nyugdíjba ment, meglátogattam a papi szociális otthonban, beszélgettünk: arra biztatott, hogy folytassam azt, amit elkezdtem. De igazi szakmai segítséget Mosolygó Béla atya adott, aki akkor volt Hodászdon szolgálattelvő. Ám ott más volt a helyzet: Hodászdon már egy kialakult egyházközösség működött, Kántorjánosiban akkor szerveződött a közösség. A cigány nyelvű liturgiaszöveget azonban onnan hoztam át. Közben a magyarok nem mindig nézték jó szemmel, hogy ennyit fáradozom a cigányokért: cigány papnak hívtak egyesek, de nem vettem magamra. Én a kötelességemet teljesítettem. Saját lelkiismeretével kell elszámolnia mindenkinek, és Isten a legfőbb bírálónk: ő ítél meg minket.

A kántorjánosi szolgálattal kicsit előre haladtunk az időben. Pedig ezeknek az éveknek nagyon sok előzménye volt már. Legelőször is a családi hagyomány, ami a papi hivatás felé terelte. Mikor és hogyan szólította meg az Isten erre a szolgálatra?

Mi ötven vagyunk testvérek, négy fű és egy lány. Apu kántor volt: az, hogy rendszeresen ott voltunk a misén, magától értetődő dolog volt. Kivettük részünket a szertartásokból, a vallásos ünnepekből; a hit, az egyházi énekek: része volt a családi életnek. És a '60-as évek egészen más világ volt! Mi, gyerekek, emlékszem, miséztünk otthon, játékból: az egyikünk pap volt, a másik ministráns, a harmadik kántor – így nőttünk bele. Édesapám pap szeretett volna lenni. Nagypám pásztor ember volt, aki a mindennapi munkához szokott, és 13 gyermekről kellett gondoskodnia: sok volt a munka, a feladat. Abban az időben ('30-'40-es

években) nem engedték el egykönnyen a szülők a gyerekeket: „Maradj, fiam, itthon, szükségem van a két kezedre, hogy dolgozzál.” Így apu kántor lett: Nyírbogátra került kántornak, de tanított is, amíg a kommunisták engedték. 1960-ban elköltöztünk Urába, ott töltöttem a gyermekkoromat. Nagy volt a szegénység. Apunak nyakába kellett vennie a fél világot: Pestre ment, hogy el tudjon minket tartani. Nagyobb volt a közösség ereje, ami összetartotta a családokat, s a szükség az embereket még jobban összehozza.

Ebből a háttérből indulva, a hivatástudatom felerősödött. Nem hirtelen felismerésből lettem pap, hanem természetes volt, hogy az oltár mellett szolgálok. Az Isten meghívására szükség van, de a hivatástudat kibontakozása egyszerűbb, ha az ember vallásos családban nő fel. Nekünk rendszeres dolog volt, hogy elmentünk Mária-pócsra. Ma már elképzelhetetlen, ahogy akkor a búcsúban való részvétel történt: ki vonattal, ki tehén- vagy lovas szekérral érkezett, már szombaton! Szállást foglaltak, csúriben, szálmán aludtak az emberek, de mindenki elfogadta. Ezek az életélmények, amiket gyermekként tapasztaltam, csak erősítették a hivatástudatomat.

Ezek szerint egyenes volt az útja a papság felé: akik egykor misét játszottak, mára papok lettek.

Igen, Miklós öcsém szintén pap lett, igaz, ő kicsit göröngyösebb úton jutott el oda: harmadjára vették fel a szemináriumba, őt már Timkó püspök atya. Az én évfolyamom volt az utolsó, akit Dudás püspök atya vett fel 1971-ben, mert ő a következő évben meghalt. De a felvételt nyertek útjai elváltak: Gulybán Tibit, Ivancsó Istvánt és engem elvittek katonának, a „büntetőhelyre”: Lentibe vagy Nagyatádra, a többiek ott maradtak, és így ők két évvel korábban szentelődtek.

Akkor nem volt szoros kapcsolata Dudás püspök atyával...

Nem. De eszembe jut az a megmosolyogtató párbeszéd, ami a felvételem során köztünk elhangzott. Dudás püspök atya megkérdezte tőlem: ilyen alacsony ember miért akar pap lenni. Erre azt feleltem: püspök atya sem magas, mégis püspök lett. Nincs más személyes emlékem róla, mert miután püspök atya leadta a szemináriumba felvett növendékek névsorát az államnak (ez kötelező volt), a kommunista hatalom minket rögtön „bélistásaknak,” megbízhatatlanoknak bélyegzett. Ezért kerülünk mi már októberben Nagyatádra vagy Lentibe, ahol kimondottan harci kiképzés folyt, ha menni kellett volna, minket tettek volna előre, golyófogónak. Azok voltak többségben, akik börtönből kerültek ki.

Hogy fogadja egy papnak készülő, jámborabb lelkű fiatalember, hogy fegyvert kell fognia, és nem a keresztet?

19 éves voltam. Nem volt idő gondolkodni: egy napig tartott, mire Nagyatádra értem a vonattal. Voltak ott teológus társak is, nem voltam egyedül. Mindig azt az elvet vallottam, hogy az embernek ott kell helyt állnia, ahová kerül. Lábodra (Nagyatád melletti település) egy római katolikus paphoz titokban rendszeresen átjárunk mi, kispapok: volt egyfajta belső szervezetség, összefogás közöttünk. S bár ez a két év késleltette a készülétem, de a katonaság egyfajta rendre, fegyelmezettségre tanít: hozzászoktam ahhoz, hogy időben felébredjek, végezzem a feladatom. A pap életében is fontos, hogy tartsa a rendet.

Ebből a fegyelmezettségből érkezett atya a teológiára, és majdan, elfogadva az egyház rendjét, papként Létavértes-Nagylétára és aztán Pácínra, első szolgálati helyeire.

Nagylétán az volt a gond, hogy nem volt egyértelmű, mit várnak tőlem. Mivel itt volt egyes és kettős egyházközség is, káplánnak neveztek ki, mégis önállóan, parókusi feladatokat kellett elvégezniem. Ez három évig tartott – nem volt súrlódásmentes időszak.

Pácín egy külön fejezet: rombolás és építés is volt ott. Trianon új határokat szabott, s ez pontosan kettévágta a falut. Nem volt saját temploma a falunak, mert az a település, ahová templomba jártak, a határon túlra került.

Pácín 300 évig egy nagy múltú nemesi család, a Sennyey család birtokában volt a II. világháború végéig. Bár Sennyey Miklós uradalmában, a „Bárókertben” volt egy intézőlakás, s abban egy kápolna. A helybeliek ezt használták, mert nem volt hová menniük az Isten dicséért. A rómaiak felépítettek egy templomot, az intézőlakás pedig több évtizeden keresztül üresen állt. Majd felkínálták Dudás püspöknek ezt a lakást, hogy a görögkatolikusok megalapíthassák az egyházközséget. Ebbe a lakásba kerültek be a papok, de mindenki küzdött vele: volt, aki lebontotta egy részét, annyira tönkrement. Amikor mi (az egy hónapos kislányunkkal együtt) odakerültünk, a fürdőszoba fel volt túrva egy korábbi csőtörés miatt, a fürdőkád helyén csupán egy gödör éktelenkedett. Fordulás volt a lakásban, de végül megoldottuk a dolgot. Aztán adódott gond a kápolnában is: a szentély boltíve megrepedt. Az egyházmegye építésért felelős munkatársát

elhívtam, s ő rögtön lezáratta a templomot, mert életveszélyes volt: a boltívet tartó gerendák korhadtak el, ezért ereszkedtek meg. A tetőt is le kellett közben bontani, és dróthuzallal végül megerősítették és bevakolták a mennyezetet, de boltív nélkül. Az építés-rombolás mellett a gyermekek élvezték az itt töltött időt, mert sokat sétáltunk az erdőben.

Felkészítették atyát az itt átéltek a további, még nagyobb léptékű szolgálatra, templomépítésre, közösségszervezésre?

Az edzés erőnlétet, erősítést ad az embernek. Ezek a próbatételek csak eltökéltebbé tettek, megedzettek. Nem féltém attól, ha problémával kerülök szembe: nem kell kétségbeesni, meg kell oldani. Mint a gyémánt, ami a súly alatt válik azzá. Az a küzdelem, amit az embernek nap mint nap meg kell vívni, tartást ad, amivel a következő próbatételt még jobban fogadhatja.

Kántorjánosiról már volt szó korábban, de milyen próbatételek elé állította a Jóisten Nyírcsászáriban és Nyírderzsen, mostani szolgálati helyén az itt töltött tizenhat év során?

Itt az egész Európát és Magyarországot érintő folyamat sajnos szintén felismerhető: a fogyasztói társadalom rossz irányba vezet, lelkileg és a hit megélésében nagy válságot idéz elő, mert az embereket arra viszi, hogy pénzt szerezzenek, termeljenek és vásároljanak. A lélek háttérbe szorul. Minden pap testvér munkáját megnehezíti az a fajta közömbösség és igénytelenség, ami megjelenik az embereken a lelkiek iránt. Korábban az egész család ment templomba, ma nem is tudnak a

hitről, vallásosságról a gyerekek. Igazi nagy próbatétel a papoknak és püspököknek: hogyan lehet Krisztus evangéliumát úgy hirdetni, hogy legyen befogadója, legyen meghallgatója, s legyen olyan, aki megéli a krisztusi parancsot és hitet. Hogy lehet a keresőket, kételkedőket és közömbösekbe bevonni, hogy megérezzék, a krisztusi megváltás értük is megtörtént. Nagy tehertétel ez. Manapság már a pályázatok rengeteg lehetőséget adnak arra, hogy falakat építsünk...

De mit ér a templom fala vagy a parókia épülete, ha nincs ember, aki köréje gyűlik?

Dobó István is megmondta Gárdonyi Géza művében: „a falak ereje nem a kőben van, hanem a védők lelkében.” Próbátétel ez: hogyan tud a pap kovásként működni a maga helyén, hogy az emberek meghallgassák, befogadják Krisztus evangéliumát. A legnagyobb probléma a családok helyzete: ha nem tudják bekapcsolni a családi életbe a vallásosság valamely formáját, a gyermek úgy nő fel, hogy nincs kapcsolata semmivel, ami hozzákötné őt a hithez és Istenhez. Ma így fogalmaz a szülő: „a gyermekem leáldozott,” mintha mindennek vége lenne az elsőláldozásával. Pedig az valójában épp valaminek a kezdete. A szülők elküldik a gyerekeket a felkészülés idején a templomba: nem együtt mennek. A gyermek szinte büntetésként éli meg, hogy mindenki otthon van, neki pedig menni kell. Nemzedékek sora kell ahhoz, hogy ezt a kialakult helyzetet megváltoztassuk.

Atya a maga részéről igyekezett lépéseket tenni az ügy előremozdításáért: itt Nyírcsászáriban házi segítségnyújtó szolgálatot hozott létre.

A lelki építkezés sokkal nehezebb, mint a fizikai. 2011-ben alapítottuk a Szent Anna Házi Segítségnyújtó Szolgálatot azzal a céllal, hogy segítsünk az időseken, vagy azokon, akik rászorulnak, ugyanakkor a gondozónők az egyház építőkövei is lehetnek, hiszen az egyház tagjai, akik hozzátehetnek az egyház élő működéséhez. Ehhez azonban kell tudatosság és öntudat is: hogy a „kötelező” templomba járás alkalmával bevonja szűkebb és tágabb közegét is, hogy ne csak érdek hozza a parókiára. Akkor is kereszténynek lenni, ha nincs kötelezettségem; csupán azért elmenni az Isten házába, hogy hálát adjak az Atyának, és segítséget kérjek tőle: amikor ilyenné próbáljuk formálni az egyházat, az embereket, amikor valamit el akarunk érni, az Isten megszentelő kegyelmét nem hagyhatjuk ki, hiszen ő adja rá az áldást. De hogy fog alakulni a világ sorsa, igazán nem tudhatjuk, az Isten kezében vagyunk. A közömbösség falát lebontani a legnehezebb.

Kántorjánosiban az előítéletek falát próbálta lebontani, s ma a közömbösség falaival küzd. Az építkezés falai (lelki és fizikai értelemben) túlsúlyban vannak. Felsorolni is sok, mennyi mindent kellett építeni, felújítani a 42 éves szolgálat alatt: Páciban nevéhez fűződik a régi parókia és a kápolna tetőszerkezetének és mennyezetének rendbetétele. Kántorjánosiban megszervezte a Kántorjános-i Görögkatolikus Cigány Parókiát, 1989-ben templomépítésbe kezdett, majd négy év múlva felszentelték a cigány templomot az Istenszülő oltalma tiszteletére, ide ikonosztáziót készített, és az ikonokat István atya testvére, Miklós atya festette. A kántorjános-i magyar templomban állagmegóvási feladatokat látott el, és ott is elkészítette az ikonosztáziót. Nyírcsászáriban a Szent Annáról elnevezett Szeretetszolgálatot alapította és vezeti 2011 óta, a szol-

gálat helyileg a parókia udvarán található az egykori garázs- és hittanteremben, melyet szintén felújított. 2010-re a parókia-épületet kívülről felújította, lecserélte a tetőt, szigetelést kapott a paplak. A templom tornya is új festést kapott, a vakolat sérüléseit is javították. A filiaként ellátott nyírderszi műemléktemplomon is adódtak állagmegóvási feladatok, megoldották a torony két harangjának felújítását és a villamosítását is; a nyírderszi parókia – közösségi tér is megújult kívül-belül. Milyen érzés visszatekinteni ennyi munkára?

Az épületek, templomok most rendben vannak: a hangsúly most az állagmegóváásra tevődik át. De mint mondtam, a lelki építkezés sokkal nehezebb, mint a fizikai. A hívek közösségbe való bekapcsolása, a hit megélése a legfontosabb feladat: betölteni azt, ami megvan. Abban hiszek, hogy az, amit tettem, az Isten áldásával és segítségével történt. A munkára, amit jól-rosszul, hibával és erénnyel együtt folytattam, reményeim szerint, az Isten rátette a pecsétjét, s úgy érzem, elfogadta szolgálomat, amit sokszor bukdácsolva, kétségek közepette végeztem. Úgy érzem, a Jóisten mindig úgy irányított, hogy tudjam teljesíteni a feladatokat, amelyeket célként tűztem ki magam elé.

A pasztoráció mely területén érezte meg azt, hogy kiteljesedett a papi hivatása?

Úgy gondolom, hogy a cigánypasztoráció kihívást jelentett a lelkipásztori munkámban: nem tudtam, mi vár rám, nem tudtam, hogyan fogom teljesíteni úgy, hogy abból gyümölcs teremjen. Mégis, szerintem ez volt a lelkipásztori munkának a legtermékenyebb időszaka. Ugyanis azokat kellett megszólítani, akik számára csupán érintőleges volt az egyház. Könnyebb megszólítani azokat, akiknek már van részük az egyházi életben. A cigányok egyszer egy évben, csak a pászkaszentelésre felvették a legszebb ruhájukat: igazi ünnepély volt ez számunkra. De csak addig tartott. Az ünnepet szeretik, de nem szeretik a hétköznapokat, a mindennapokban a buzgóság megkopik. Úgy kellett őket Isten felé vezetnem, hogy megérezzék, az Isten dicsérete, szolgálata nemcsak az ünnepen, hanem a hétköznapokon is áll. A Szentlélek áldásával az elvetett mag növekedni kezd, termése lesz. Ennek gyümölcse az is, hogy Lakatos Péter görögkatolikus pap lett. Nem engem kell ezért dicsérni, az Isten kegyelméből leszünk azok, akik. Péter cigány fiú, aki annak idején kilógott a sorból, gyakran ott volt a templomban akkor is, amikor a többiek nem. Már fiatalkorában hivatástudatot érzett. Mondta nekem, hogy pap szeretne lenni. De a jelentkezési határidő előtt egy nappal kiderült, hogy mégse jelentkezik. Ennek az okára is fény derült: nem engedték a szülei. Én elmentem a szülőkhöz, és sokat beszélgettem velük arról, hogy azt a döntést fogadják el, amit ő akar. Végül belenyugodtak a döntésébe, így felvették őt a szemináriumba, görögkatolikus pap lett (később doktori címet szerzett nyelvészként – szerk.). Most Budapesten szolgál. Olvastam vele készült interjúkat, melyekben hivatkozott rám. Pedig én legfeljebb csak figyelmeztető jel voltam, az Isten vezette őt.

Jóban, rosszban ott állt István atya mellett a tisztelendő asszony, Marika; mi mindent köszönhet feleségének a szolgálatban?

Mindig ott állt mellettem, és igyekezett segítséget nyújtani. Igaz, volt vitánk is, mert nem mindent látunk egyformán, de ő is vallásos családban nőtt fel, és számára is természetes volt a hit. Így sokkal egyszer-

rőbb volt megtalálni az összhangot, a közös feladatnak a jelentőségét. Azon túl, hogy kántorizál a templomban, azt emelném ki, amit nő lévén mindig jobban tudott, mint én: megszervezni a vendéglátást. Igyekszik bekapcsolódni mindenbe és elől járni abban, hogy az egyházközségben az élet jól működjön: a rendezvények, összejövetelek, ünnepek, vendéglátások alkalmával tevékenyen jelen van. Neki is mindig fontos, hogy az egyházközségi élet úgy folyjék, hogy abból lelki jó származzon, ennek érdekében mindent megtesz. A megosztott munka előre visz, és gazdagítja a családot.

Mi a papi jelmondata? Hogyan érzi, be tudta-e teljesíteni ezt az üzenetet a 42 éves papi szolgálat alatt?

„Legyetek mindig készen rá, hogy mindenkinek megfeleljetek, aki csak kérdezi, mi az alapja reményeteknek” (1Pt3,15). Ennek a mondatnak az eleje így hangzik: „Urunkat, Krisztust szentül tiszteljétek szívetekben.” Az ő képviselője és a példaadás a pap életfeladata. A pap akkor is pap, amikor nincs az oltárnál – ez a hivatás és a szakma között a különbség. Akkor is papként kell megnyilvánulni, amikor nem végez szertartást, a krisztusi hit megélése hiteles legyen, mert a hitelesség nagyon fontos. Én is erre törekedtem, de hogy hogyan tettem eleget a hivatásom megjelenítésének, azt ítélik meg mások.

Fontos tehát hogy példaképpé vájunk, de vajon atyának volt-e példaképe, aki megerősítette, segítette?

Koromból fakad, hogy mindig visszatekintek a múltba. Komoly példaképem volt Pregon István. Tőle mint tanártól az őszinteséget tanultam, értékeltem benne azt az egyenességet, hogy nevének nevezte a dolgokat, s ha kellett, megdicsért, ha kellett, megdorgált. Mindent megtett azért, hogy segítsen, de meg is fedett, ha arra volt szükség.

Említette atya, hogy sokszor visszatekint a múltba. Hogyan változtak meg a Jóistennel való beszélgetései, imái?

Az ember változik. Az elmúlás gondolata, az idő előrehaladta, a kor átalakítja az ember nézetét az imádság terén is. A fiatal ember sokkal inkább várja a megerősítést, az Isten segítségét. A fiatal előretökél: mi vár még rá. Mikor az ember egy bizonyos életében túlhalad, akkor a tapasztalat megfontoltabbá teszi, ugyanakkor reményt is: eddig nem vontam meg kegyelmét az Úr, talán ezután sem fogja. Az idősebb ember azzal az alázattal várt reménnyel áll az Isten elé, hogy el tudja viselni, amit az Úr rá szab, erőt kér, hogy felkészülhessen a keresztre. Mindenkinek meg kell állni majd Isten ítélőszéke előtt, de nem mindegy, hogyan tudok majd válaszolni a kérdésére: gyarapítottam-e a kapott talentumokat. El tudja-e az ember hitét helyezni az Isten kezében, hogy azt mondhassa az Atya: „A kicsiben hű voltál, sokat bízok rád: menj be urad örömébe” (Mt 25,23).

NÉVJEGY

ZOLCSÁK ISTVÁN
áldozópap

Születés helye, ideje:
Nyírbogát,
1952. szeptember 15.

Pappá szentelés helye, ideje: Máriapócs, 1978. augusztus 6.

Felesége: Kocsis Katalin Mária

Három gyermeke, öt unokája van.

SZOLGÁLATI HELYEI:

1978–1981 Létavértes-Nagyléta, Újléta (filia), segédlelkész

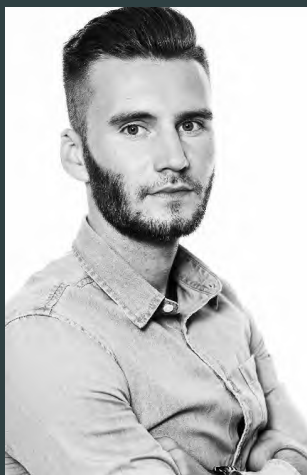
1981–1986 Pácín és filiái, h. lelkész

1986–2004 Kántorjánosi Cigány Egyházközség, szervezőlelkész, majd parókus

1986–2004 Kántorjánosi (magyar egyházközség), Őr (filia), parókus

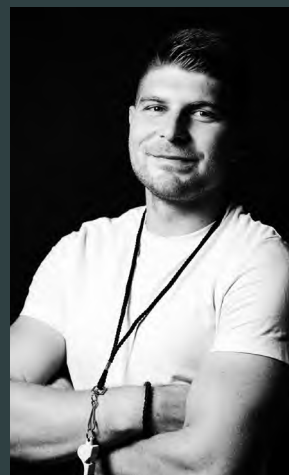
2004–
Nyírcsászári, Nyírdersz (filia), parókus

P. TÓTH NÓRA

Maradj mozgásban – nem csak karantén idején!

Otthonaikban is megtalálható hétköznapi eszközök (zokni, egy pohár víz stb.) szükségesek csupán a legújabb mozgásos társasjáték feladataihoz, és a jó hangulat, a közösségépítés, valamint az izzadságcseppek garantáltak – ígérik a játék megalkotói, Kurucz Miklós és Barzó Gergő testnevelő tanárok. Az ötlet a márciusi karantén idején született, s a közösségi oldalak #maradjotthon felhívása mellé két fiatal sporttanár a #maradjmozgásban felhívást illesztette társasjáték formájában. Az egyik alkotóval, Kurucz Miklóssal, a nyíregyházi Sója Miklós Görögkatolikus Általános Iskola testnevelőjével beszélgettünk.

Honnan jött a társasjáték ötlete?

A tavaszi karantén alatt azon gondolkodtam, milyen feladatokat adjak az otthon lévő diákoknak, amelyeket a családdal közösen, játékos formában lehet végezni. Gergő barátommal – aki Vasmegyeren tanít – kitárltuk, hogy egy csapatépítőnek is kiváló, szórakoztató, közösségépítő játékot hozunk létre, mely egyúttal meg is dolgoztatja a résztvevőket.

Milyen feladatokból áll a játék, mi a menete?

Fontos kiemelni, hogy a játékot bárhol lehet játszani, és olyan eszközök kellene hozzá, melyek bármely háztartásban megtalálhatók (pl. zokni, törölköző, egy pohár víz). A játéknak három fajtája van: kezdő, haladó és profi. Nem az nyer, aki leghamarabb jut el a célba, hanem aki közben a legtöbb pontot gyűjti össze. A játéktáblán a piros mezők három pontot érnek, a zöldek kettőt, a kék egyet. Minden mezőhöz tartozik egy feladat, ennek elvégzése után jár a pont. Két különleges mező van, az olimpia és a szerencsmező (mindhárom színben előfordulnak). A szerencsmezőn az adott szín pontszámát ajándékba kapja a játékos, az olimpián pedig a játékos fantáziájára van bízva, hogy milyen mutatványval nyűgözi le a mezőnyt. Ennek nincs feltétele, bármilyen mozgásforma elfogadott. A feltételrendszer ráadásul minden társaság egyénileg variálhatja. A játék leírásában is felhívjuk a figyelmet a bemelegítésre, ezt a sérülések elkerülése érdekében mindig végezzük el. A feladatok összeállításánál arra is ügyeltünk, hogy biztonságosak legyenek, így bárki bárhol elvégezheti őket.

Hányan játszhatják egyszerre a játékot?

Akár egyedül is játszható, ha valaki unatkozik, de alapvetően négy főre terveztük. Játszottuk már ketten, hárman, négyen, de nyolcan is, ekkor minden bábút egy kétfős csapat mozgat, vagyis mindkettjüknek el kell végezni a feladatokat.

Mekkora hely kell, hogy minden feladatot el tudjunk végezni?

Erre is figyeltünk a játék készítésekor. Szinte mindenhol teszteltük, és nyugodtan mondhatom, hogy egy kis panellakásban is bátran játszható.

Milyen volt a játék fogadtatása?

A gyerekek nagyon élvezik, mert játszva mozognak közben. A tanárok is tesztelték, nagyon tetszett nekik is, kiemelték, hogy rendkívül hasznos az új szemlélet, hogy a testmozgást játékos formában végezzük a gyerekekkel. A március óta eltelt időszakban az iskolában, szűkebb és tágabb baráti társaságokban, testnevelői körökben rengeteget teszteltük, és a visszajelzések alapján sokat javítottunk, finomítottunk a játékon. A legtöbben azt emelték ki, hogy baráti társaságok, családok, kicsik és nagyok egyaránt játszhatják, és a játék közben mozognak, erősödünk. Több száz buzdítás és méltatás után elhatároztuk, hogy széles körben is népszerűsíteni kezdjük.

Ideális testmozgás karantén idején!

Pontosan. Sokan nem tudnak eljárni edzőterembe, otthonülésre vannak itélve, ez a játék pedig nemcsak a mindennapi mozgást, de a jókedvet is garantálja. A gondosan összeállított, átfogó feladatok javítják a mozgáskoordinációt, és garantálják, hogy minden testrészünket megmozgassuk.

Hogyan lehet hozzájutni a játékhoz?

Barzó Gergőnél és jómagamnál, mindketten megtalálhatók vagyunk a Facebookon, ahol a játéknak külön oldala is van Maradj Mozgásban! néven. Nyíregyházán és környékén személyesen átvehető, de a postázás is megoldható. Még nagyon új ez a dolog, alig kezdtük hirdetni, de reméljük, lesz majd igény rá, üzletek is felfigyelnek, s akkor a játékboltok polcára is odakerül. A forma már végleges, de elképzelhető, hogy a jövőben például feladatlapokkal egészítjük ki, vagy telefonos alkalmazás formájában is letölthető lesz.

ZAKOR IVETT

Szent Miklós ajándéka

Viszonylag kevés hitelesnek tekinthető adat maradt fenn Szent Miklósról (Patara, 270. március 15. – Myra, 343. december 6.), a myrai főpüspökről. Mégis hosszú sora van azoknak, akik védőszentként tekintenek rá: a tengerészek, gyerekek, diákok stb., és nem utolsósorban ő a görögkatolikus egyház védőszentje is.

Személyéhez több legenda kötődik, ilyen például a tengeri vihar lecsendesítése, a gabonaszaporítás vagy a három lány kiházásítása. Az utóbbi esetben „...amikor Szent Miklós püspök megtudta, hogy egy nemesember anyagi javait elvesztette, és nem látván más kiutat, lányait nyilvános háza készült adni, elhatározta, hogy segít rajtuk. Az éj leple alatt egy zacskó arany pénzt dobott be az ablakon, ezzel megmentve a lányokat a szomorú sorsától, a házasság lehetőségét adva meg nekik.” A december 6-ai, Szent Miklóshoz köthető ajándékozás a 19. században terjedt el Európában, így hazánkban is. A hagiográfusok szerint a legendáknak az is feladatuk, hogy hűen kifejezzék egy-egy szent tiszteletét. A legendák különlegessége, hogy az idő múlásával folyamatosan változnak, fejlődnek, egyre több verzió alakul, de már nem a történeti szentre fókuszálnak, hanem sokkal inkább a szentnek a néppel való kapcsolatára.

Az 1950-es év nagy jelentőséggel bírt a görögkatolikus egyház számára. Dudás Miklós püspök 1950. szeptember 6-án jelentette be a főiskola és a Papnevelő Intézet megalapítását a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumnak. Szeptember 21-ei keltezéssel megérkezett a minisztérium válasza, melyben tudomásul vették az alapítás tényét. A görögkatolikus kispapok ezt megelőzően a római katolikusokkal tanultak együtt a budapesti Központi Szemináriumban. A két esemény összekapcsolását nagyon szemléletesen és meghatóan mutatja be a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola iratai közül előkerült, Liki János Imre OSBM rektornak címzett 1950-es levél egy negyedik osztályos tanuló tollából, amely a következőképpen hangzik:

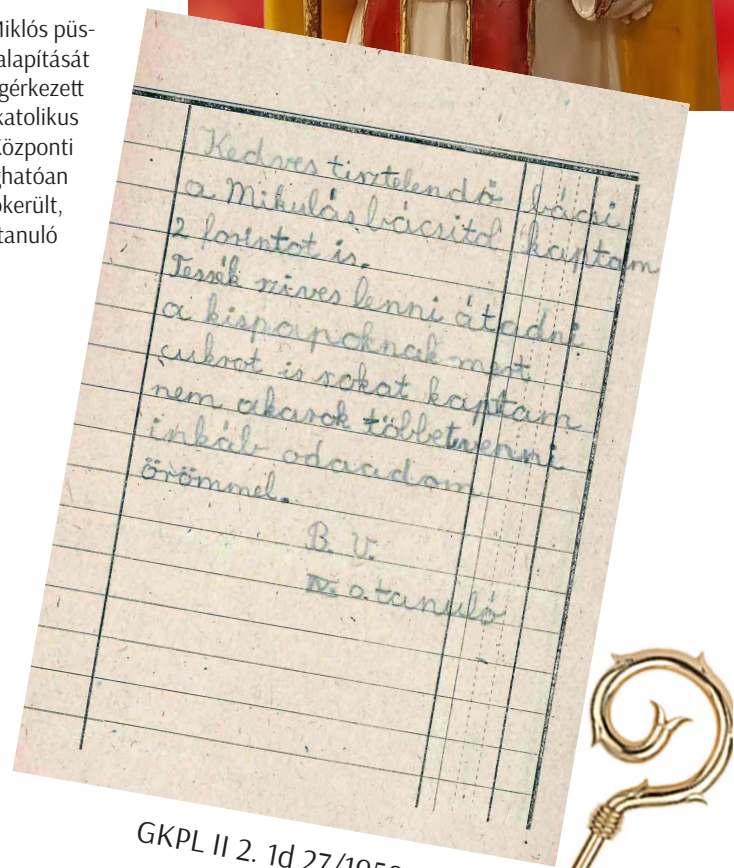
„Kedves tisztelendő bácsi a mikulás bácsitól kaptam 2 forintot is. Tessék szives lenni átadni a kispapoknak mert cukrot is sokat kaptam nem akarok többet venni inkább odaadom örömmel.

B.V.
IV. o. tanuló.”

A levél különlegességét éppen titokzatossága adja, hiszen szinte semmit nem tudunk a szerzőről, csak egy monogram látható a levél végén. Az sem derül ki, hogy kisfiú vagy kislány-e a kisdíák. Nem írja alá a nevét, ami arra enged következtetni, hogy Szent Miklós-i lelkülettel kíván jót tenni, tehát titokban. A gyermeki lélek ártatlansága, jósága hatja át az írást, hiszen megtehetné, hogy több édességet, cukrot vásárol magának, ő azonban megelégszik azzal, ami megadott, és esélyt ad arra, hogy a jóból (az ő ajándékából, a 2 forintból) még több jó szülessen. Mivel a kispapoknak küldi el a pénzt, valószínűsíthető, hogy hívó életet élő gyermek a levélíró. Mintha Szent Miklós ajándékát a kispapok révén Istennek szeretné visszaadni, hiszen ők a Mennyei Atya szolgálói. 1950-ben ugyanúgy élt egy negyedik osztályos gyermekben a Mikulásban való hit, mint hetven évvel később, 2020-ban.

Azt gondolom, felnőttként azt kell észrevenni, itt már nem a piros ruhás, pocakos, kedves öregúr van a hangsúly, hanem azon, hogy adni jó; másoknak örömet ajándékozni igazi lelki töltést ad. Már nem az a fontos, én mit kapok, hanem az, hogy mit adhatok. 1950-ben ez a kilenc-tíz éves fiatal az ő tiszta gyermeki lelkületével már képes volt ezt látni.

A szerző a Görögkatolikus Püspöki Levéltár levéltári asszisztense

GKPL II 2. 1d 27/1950

IVANCSÓ BAZIL

Magyar görögkatolikusok egy perui szegénynegyedben

Elkötelezett katolikus hit, például házasság, négy gyermek odaadó nevelése. Mindezt azonban az átlagember életvitelével teszi, szerényen és csendesen. Ezek a példák már önmagukban megérhetnének egy kiadós beszélgetést, mégsem erről kérdezem most elsősorban. Hiszen családjával nemrégiben olyan helyeken járt, ahova magyarok csak igen ritkán mennek, és nem üdülnek...

Lakatosné Kocsis Zsófiával beszélgetek.

Mit kerestetek Peruban?

Elsősorban azért utaztunk ki, hogy Botond, a férjem elvégezzen egy trópusi betegségekkel kapcsolatos infektológiai képzést Limában. Maga a kurzus két hónapos volt, ennyi időre nem szerettük volna, hogy szétszakadjon a család, így mi is vele tartottunk. Azért is vártuk ezt az utazást nagyon, mert Botond épp húsz éve töltött kint egy missziós évet Peruban, akkor egy cuzcói árvaházban önkénteskedett. Oda is szerettünk volna eljutni.

Magyar misszió Peruban? Hogyhogy nem hallottunk mi még erről?

Peruban több magyar misszionárius is szolgál. Nagy ajándék volt, hogy kettővel is találkoztunk. Egyikük, Nyúl M. Fidelis nővér a Boldogasszony Iskolánővérektől épp akkor kint volt

Limában, sokat segített nekünk, már érkezésünkkor a reptéren várt minket, s a két hónap alatt bármikor számíthattunk rá. Rajta kívül még Finta Lajos atyával ismerkedtünk meg. Olyan szerencsénk volt, hogy vendégül láhtak egy ebédre. Sokat mesélt az indiánok közt végzett missziójáról. A gyerekek tátott szájjal hallgatták. Mint említettem, tervben volt, hogy elmegyünk Cuzcoba, a Harmadik Világ Szegényeinek Szolgái Missziós Mozgalom központjába. A húsvétot szerettük volna ott tölteni. Egy magyar missziós család él ott három-négy másik családdal missziós közösségben. Iskolát tartanak fenn, ingyen oktatják a környék gyerekeit. S bár nagyon vártak minket, sajnos nem élvezhettük vendégszeretetüket, mert a világvárvány, akárcsak Magyarországon, Peruban is keresztlhúzta a számításokat. És még két másik magyar atyáról is tudunk. Szóval fantasztikus magyarok teljesítenek szolgálatot Peruban.

Mennyi ideig voltatok kint végül?

Két hónapig Limában voltunk, utána három hetet maradtunk volna még Cuzcóban, de arra sajnos nem kerülhetett sor.

Ha jól tudom, a hazaút is kalandos volt, mert megritkultak a repülőjáratok...

Igen, talán kicsit túl kalandos is. Valójában nem megritkultak a járatok, hanem egy-két nap alatt teljesen leállt a légi közlekedés. Kereskedelmi járatokkal nem lehetett elhagyni az országot. A légitársaságokat nem lehetett elér-

ni. Rengeteg turista ostromolta a limai repteret, mikor az elnök egyik pillanatról a másikra teljes határ- és légtérzárat rendelt el. Onnantól már csak diplomáciai úton lehetett eljönni. Hála Istennek és a Külügynek, mi „csak” tíz napot töltöttünk el a teljes kijárási tilalomban és bizonytalanságban.

Mit csináltál, amíg a férjed a továbbképzésen vett részt?

Nem unatkoztunk... Úgy engedték el a nagyokat az iskolából, hogy haladunk az osztállyal, és vizsgát tesznek, mikor megérkezünk. Akkor még nem sejtettük, hogy az egész ország online fogja befejezni a tanévet. Este felkészültem a másnap délelőttre, a két iskolás kevés segítséggel, önállóan haladt délelőtt. Ha kézműveskedtünk, tornáztunk, a kicsik is beszálltak. Amíg a kicsik aludtak délután, akkor tudtam magyarul, kikérdezni a nagyokat. Botond estefelé jött csak, így sokat sétáltunk a környéken, parkokban, óceánnál. Volt, hogy bementünk a belvárosba, ellátogattunk Lima nagy szentjéhez, Szent Rózához. Hétvégenként turistáskodtunk, jártunk az Atacama-sivatag perui részén is.

Mennyire biztonságos hely (vagy éppen nem az) Lima és akár Peru egésze?

Mielőtt kimentünk, ez volt a legnagyobb féltelmem. Sok elrettentő történetet olvastam a neten. Amikor szállást kerestünk, az volt az elsődleges szempont, hogy a legbiztonságosabb környéken lakjunk. Így kerültünk a diplomata

negyedbe, ami egy szép, európai város benyomását keltette, teli járőrökkel, rendőrökkel. Óriási a kontraszt az egyes kerületek között. A peremkerületek valóban nem biztonságosak. Arra biztattak minket, oda ne látogassunk el, s ha valamit el akarnak venni tőlünk, semmi estre se ellenkezzünk, nem éri meg. Ez nem volt túl biztató. Mi egy napra mentünk ki a szegénynegyedbe, ahol Fidelis nővér élt, ott nem történt velünk semmi atrocitás. Bár neki volt rossz tapasztalata, egyszer fegyverrel rabolták ki.

Hogy látod a peruiak hitét és vallásosságát?

Amikor hazajöttünk, többen kérdezték, mikor a megdöbbentő szegénységről meséltünk, hogy ugye, a peruiak a nagy szegénység ellenére boldogabbak, mint mi. Kirobbanó boldogságot nem láttam a nyomornegyedben. A nyomor nem tesz boldoggá. Mi itt a gazdagságban elkényelmesedve, pazarlásunk okozta büntudatunkat próbáljuk talán ilyen gondolatokkal enyhíteni, de az igazság az, hogy Peruban milliók élnek embertelen körülmények között, távol a boldogságtól. Szétesett családok, nyomorban, utcán tengődő gyerekek. Viszont talán épp emiatt fogékonyabbak a hit, Isten iránt. Rengeteg a templom, vasárnapként hat-hét szentmisével. Általánosak az egész napos szentségimádások. Szűz Mária nagyon nagy tiszteletnek örvend. Lourdes-i, Fatimai, Guadalupei Madonnák parkokban, tereken. Szinte minden iskola, tér, park vallással kapcsolatos nevet kapott. Sok-sok patika a falán nagy táblán hirdeti: „Isten az én gyógyítóm!” Az alaphangulat ez: **Isten velünk van, szeret minket.**

Egy hétgyermekes, görögkatolikus papcsalád harmadik gyermeke vagy. Édesapád a Nyíregyházi Egyházmegye papja, sok faluban szolgált a szabolcsi részeken, de Szegeden is. Ugyanakkor mindig is szoros volt a kapcsolatot a római katolikusokkal és közösségeikkel.

Igen, otthonosan mozogok mindkét rítusban, ezt nagy gazdagságként, ajándékként élem, éljük meg. Egyébként a férjem is görögkatolikus, így egyértelmű volt, hogy a gyerekek is azok lettek, bár ők is járnak például a Regnumba.

Milyen különbségeket tapasztaltál a magyarok és a peruiak élete, hite, vallásgyakorlása között?

A különbségek helyett inkább egy kedves emlékemet mondanám el. Az egyik szomszédunkat, egy idősebb férfit többször láttuk a közeli templomban szentmisén. Össze is ismerkedtünk, s szóba került, hogy magyarok vagyunk. Egyik nap megkérdezte, hogy „mit jelent az a szó, hogy Pócs”. Mondanom sem kell, hogy a

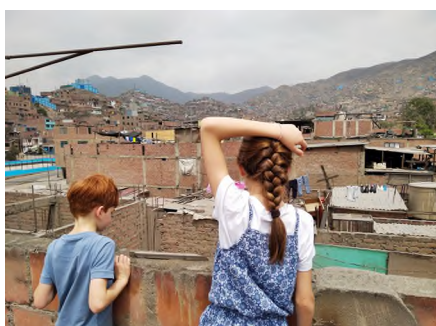
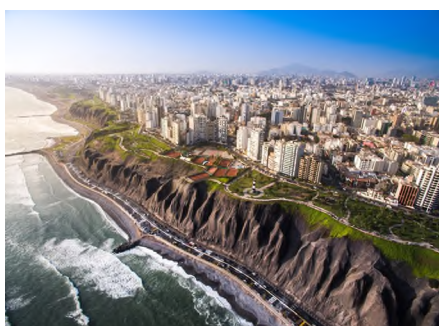
döbbenettől alig jutottam szóhoz. Elkezdtem magyarázni, hogy ez egy magyar Mária-kegyhely. Erre bólogat: „persze, persze, azt tudom!” Paplány létemre szegyenben maradtam, nem tudtam. Közben utána jártam, s egyik nap megszólítottam, és elmondtam. Ekkor elővette telefonját, kikeresett egy képet, s megmutatta rajta a pócsi Istenszülő képét, mellette egy spanyol közbenjáró imával. Ez a járvány kibontakozásának első napjaiban számomra Isten figyelmes szeretetét jelentette, azt, hogy nem vagyunk egyedül. Azóta is sajnálom, hogy nem hagytuk a kedves bácsinál a pócsi ikon kis másolatát, amit magunkkal vittünk.

Jellemzőek a bálványimádó természeti vallások is?

Mi a limai helyzetet ismerjük jobban. Az országnak a bentebbi, őserdők borította részén és a hegyekben számos elzárt terület van. Az Amazonas mentén még mindig vannak olyan területek, amelyek még soha nem találkoztak civilizált emberrel. Az itt élő őslakosoknak megvan a saját vallásuk. Finta atya mesélte, hogy mikor tíz éve megérkezett a dzsungelbe, még repülővel szállt le a kis faluban, mert nem vezetett oda autót.

Világjárók vagytok?

Egy kicsit minden papgyerek az:) A gyökerek jobban szerteágaznak. Az utazás szeretetét gyerekkorunktól szívtuk magunkba, szüleimmel is sokat utaztunk. S az élet is úgy hozta, hogy egy nagy utazóhoz mentem feleségül. Szeretjük átlépni a komfortzónánkat, utána mindig valami csodálatos jön. Bár a legcsodálatosabb mégis itthon, Magyarországon.

A koronavírus az élet minden területére hatással volt, nem kivétel ez alól a sport, a futball sem. Példátlan hosszúságúra nyúltak a nemzeti bajnokságok (már ahol egyáltalán a pandémia utáni folytatás mellett döntöttek, mert például a hollandok és a franciák a szezon 2/3-ánál befejezettnek nyilvánították a szezont), a nemzetközi kupasorozatok augusztus második felében értek véget (soha nem látott lebonyolítású nyolcas döntővel), s amellet, hogy gazdasági szempontból sok klubot komoly csapásként ért a járvány, a futballisták jelentős része gyakorlatilag nagyobb szabadság és pihenés nélkül máris az új szezonban találta magát. A Görögkatolikus Szemlélet magazin ezúttal elsősorban négy ország négy bajnokcsapatára fókuszál, avagy ők azok, akik nem csak a járvány által részesültek koronában. Évértékelőnk második részében Itáliába és Spanyolhonba látogatunk el.

A Barca harca, hogy legyen új arca, avagy reális, hogy bajnok a Real is?

A brazil Ronaldo száját hagyta el egyszer ez a mondat: „A Real Madrid olyan, mint egy nő. Mindennap boldoggá kell tenni.” Szeretett feleségem talán örül, hogy nem hasonlítottam még a Real Madridhoz, mindenesetre, ha ez igaz, Zinedine Zidane sok ember boldogságáról gondoskodott az elmúlt években: a Real Madrid története 34. bajnoki címét szerezte, Zidane pedig harmadik teljes szezonjában a második elsőségét zsebelte be – vajon zseni vagy csak szerencsés a francia mester? A vá-

ÖBBÁGY LACUS

A futbalszezon margójára, avagy akik nem csak a vírussal koronázták meg az évet... (2. rész)

lasz szerintem félúton keresendő, de idén egy korábban nem tapasztalt arculatát mutatta meg a Real Madrid, ami lehet, az olasz futballiskolán felnövő Zizou filozófiájának is a tükröképe (merthogy hasznos és sikeres éveket, talán játékos-pályafutásának legszebb éveit töltötte a Juventusban): ha nincs Cristiano Ronaldó, és ezért nem fogsz 110 gólt rúgni a szezonban, tedd rendbe a védelmet!

Távol áll ez a játéktípus a Real Madridtól, de így is tudni kell győzni! A korábban sokat szapult Courtois lehozott 18 bajnokit kapott gól nélkül, mindössze 20 gólt szedett be 34 meccsen (a maradék ötöt a cserekapus, Areola), amivel egyrészt Iker Casillas 2007/2008-as bravúrja óta az első kesztyűse a Realnak, aki kiérdemelte a Zamora-díjat, másrészt több mint 30 éve nem kapott ilyen kevés gólt a habfehér alakulat. **Zidane halhatatlan státuszához eddig sem férhetett kétség, ez a bajnoki cím a 11. trófeája volt a Real Madrid vezetőedzőjeként úgy, hogy még csak három és fél évet töltött a kispadon:** háromszor a BL-t, kétszer az európai Szuperkupát, kétszer a La Ligát, kétszer a klub vb-t és kétszer a spanyol Szuperkupát húzta be. A legnagyobb madridi trófeahalmozó edző Miguel Munoz volt, aki 14 címet nyert. Ne fogadjunk arra nagy tételben, hogy hamarosan nem fogja őt túlszárnyalni Zidane... A játékosok között is vannak ketten, akik a csúcsoakat ostromolják: **Marcelo és Sergio Ramos a 22. trófeáját nyerte Madridban, ennél csak a legendás Gento gyűjtött többet – egyel...**

De vajon mi vezethetett idén a Real Madrid bajnoki elsőségéhez? A katalán szurkolók takaródzhatnak és védekezhetnek azzal, hogy az elmúlt 18-20 év talán leggyengébb Barcelonája volt a legfőbb vetélytársa, és valljuk be, van is ennek igazságtartalma. De nem fedi a teljes valóságot: a 2018-as BL-győzelem után, valamint Cristiano Ronaldo és Zidane távozásával hajlamosak voltunk kiégett és jól lakott sztá-

rokról, kiöregedő kulcsjátékosokról beszélni, holott mindenki láthatta, különösen tavasszal, hogy például Modric, Casemiro, Kroos és Ramos is mennyire motiváltak és legszebb napjaikat idézően játszottak. S hogy mennyire nincs itt baj az utánpótlással: **a Real 27 fős keretének átlagéletkora csupán a 16. volt a La Ligában, azaz az 5. legfiatalabb csapatról beszélünk.** És ez akkor sem elhanyagolható tény, ha mondjuk, csak Ferland Mendy és Federico Valverde számított idén kulcsjátékosnak az ifjak közül. De egy sérülés-

mentes szezonban Asensio, Hazard, Vinicius Jr. és Rodrygo is igen komoly értéket képviselhetnek (nem beszélve a Real Sociedadtól visszarendelt norvég Martin Ødegaardról), a jövő emberei lehetnek! Ronaldo a klubtörténet legnagyobb gólvágójaként, egyik legnagyobb klasszisaként és legendaként igazolt 2018-ban a Juventushoz, mégis azt mondom, a morálra jótékony hatással van az ő távozása: az idei bajnoki cím a csapategység diadala volt. Ronaldóval kilenc szezon alatt két bajnoki cím, nélküle két szezonból egy – jó, igazságtalan vagyok, mert évekkkel ezelőtt volt egy csúcsra

járatott Barcelona is a Ligában... A BL-ben jobban érvényesülnek az egyéniségek, akik eldöntik a párharcokat, s legyünk őszinték, nagyon sokszor Cristiano önzősége, de zsenialitása húzta ki a Madridot a slamsztikából, ott igazán jól jött egy ilyen típusú játékos.

Idén hozzá fogható kalibere nem volt a Realnak, viszont így például **Karim Benzema** végre reflektorfénybe kerülhetett. Cristiano Ronaldo árnyékában jelentéktelennek tetszett Benzema szerepe (pedig mennyit dolgozott ő a kezei, pontosabban a lábai alá...), ám az ötszörös aranylabdás portugál távozásával a sereg élére állt, és megmutatta, lehet rá számítani: a legutóbbi két szezonban is 21 bajnoki gólig jutott, s amennyiben Sergio Ramos átenged néhány tizenegyest neki, akár a 25 góllal Pichichi-díjas Messit is lenyomhatta volna a mesterlövészek listáján (ráadásul a házi góllövőlistán is beelőzte Puskás Ferencet, immár csak négy nála eredményesebb labdarúgó van a klub történelmében). De nem tette: a csapatkapitány második lett a házi góllövőlistán, a középhátvédként elért 11 gólja nem hétköznapi teljesítmény (akkor se, ha a nagy részét büntetéből lötte), s az sem az, hogy ideai teljesítményével **Sergio Ramos** minden idők leggőlerősebb spanyol védője lett. Lettek új vezérei a Real Madridnak Casillas és CR után, de azt a vezetőségnek is látnia kell, hogy Benzema még jó, de hosszú távon kell egy minőségi támadó mellé vagy helyette, mert a nagyobb célok eléréséhez ő egyedül kevés lesz.

A Real diadalmenetéhez kellett egy Barcelona is, mely a pandémia kitörése előtt még két ponttal vezetett a Madrid előtt. Hogy lett akkor ebből a záróforduló előtt mínusz hét? A járvány után zsinórban tíz győzelmet szállítottak a blancók (ebben a sorozatban mindössze négy gólt kaptak!), ami még akkor is csodálatos teljesítmény, ha a játék nem is volt mindig sziporkázó – a győzelmeket ugyanis nem kell megmagyarázni... Az utolsó játéknapon a végül kieső Leganés ellen már kiengedett a Királyi Gárda, a 2-2-es döntetlen azt jelentette, hogy végül öt egységgel előzte meg a csapat a katalánokat.

A **Barcelona** egész évben nem nyújtott ki egyensúlyozott teljesítményt; az, hogy sokáig vezette a tabellát, inkább köszönhető a La Liga szegénységi bizonyítványának, mint a csapat pazar formájának (s ahogy az angol és a német óriás játszi könnyedséggel eltakarította a BL-ből a két spanyol gigászt, be is árazta az egész Ligát...). Egyedül **Lionel Messi** hozta magát, bár ilyen kevés góllal, 25-tel még sosem lett gólkirály (legutóbb a 2008/2009-es kiírásban talált be ilyen kevésszer, időközben pedig volt 50, 46 és 43 bajnoki gólt hozó szezonja, s még egy évvel korábban is 36-szor csengett, nem beszélve arról, hogy klubkarrierje 700. gólját is megszerezte az idén), de ha hozzá tesszük a 20 gólpasszát is, ki kell, hogy jelentsük: Lionel Messi nélkül, bizony, szárnyaszegett középcsapat lenne a Barcelona! És ez szégyen! S bár szerintem a kapus, **Ter Stegen** és Messi kivételével mindenkinek komoly lelkiismeret-vizsgálatot kell tartania, Barcelonában tulajdonképpen csak két hiányoszt volt: az elnöké és a sportigazgatóé.

Mindkettő megoldódott: a korábbi kiváló vb-ezüstérmes védőnek, Eric Abidalnak már a csúfos szezonzárás után megmondták, hogy vége a dalnak, a presidente, **Josep Bartomeu** meg az októberi, hazai pályán elveszített El Clásico után érezte úgy, hogy jobban teszi, ha önként félreáll és lemond... Egy évtizede mindenki a klub tánpótlásközpontjáról, a La Masiáról beszélt, mely úgy ontotta magából a tehetségeket, mint a Macskafogó robot a megszelídült, szerény cicusokat. Ehhez képest a Barca új arca az a **Griezmann**, aki a szezon legfontosabb meccsein a kezdőbe sem fért be, s aki talán már maga is megbánta, hogy egy évvel ezelőtt hosszú huzavona után gránátvörös-kékbe bújt. Az Athleticónál „császár” volt, itt meg bujkálhat a népharag elől, ráadásul állítólag Messivel sem felhőtlen a viszonya. S ha már Messi... El tudtuk képzelni korábban, hogy önszántából el akarja hagyni valaha a klubot? Mindennél többet elárul a Katalóniában uralkodó viszonyokról, hogy a klub történelmének

legjobb és legsikeresebb játékosa benyújtotta távozási szándékát. Ha ő elmegy Barcelonából, az biztosan felbolygatja a futball állóvizét. Az ideai cirkusz méltatlan volt Messihez és a klubhoz is; a Barcelona öt jó pénzért sem engedte el (ellenben Luis Suarez meg úgy kirúgta, ráadásul ingyen, hogy az uruguayi még annyit se mondhatott, „megharaplak”...), így ezt a szezont muszáj sértődötten lejátszania, de ha nem írja alá új szerződését, jövőre ingyen távozhat. Vajon megérte ez a felhajtás? Lesz-e még ebből békés búcsú? **Ronald Koeman** (aki idén már harmadik vezetőedzője a Barcelonának...) mindenesetre nincs irigylésre méltó helyzetben...

Vannak bajok, mégis bajnok: trónon újra a Juventus, de az Atalantát volt jobb nézni...

Ha valamikor, most lett volna esély Itáliában trónt fosztani, de a rutin meg az évek végül az „Öreg Hölgyet” segítették – ez szó szerint is értendő, mert **Maurizio Sarri** lett minden idők legidősebb Serie A győztes edzője. Őt végül a bajnoki cím sem mentette meg a menesztéstől: a Lyon elleni BL-bukta az állásába került.

Andrea Pirlo lett a Juventus új vezetőedzője, aki szerintem az elmúlt 20 év egyik legjobb irányítója volt az Óperenciás-tengeren innen és túl, igazi professzor, bár edzőként még teljesen zöldfülű, hiszen pár nappal korábban nevezték ki a Juve második csapatának edzőjévé. Elég hamar ölébe hullott álmai állása, ami hordoz magában bőven rizikót. Hogy a nála idősebb és vele például 14 éve vb-t nyerő Buffonnál vagy Cristiano Ronaldónál mennyi tekintélye lesz, megjósolhatatlan, a Sarri-féle eredményeket szinte biztos, hogy fogja tudni szállítani, s én nagyon fogok szurkolni neki...

Olaszországban a bajnok Juventus és a negyedik Lazio között a bajnokság végére mindössze négy pont lett a különbség – ez volt minden idők legizgalmasabb Serie A szezonja? Jó vicc, mert a Juve győzelme idén sem igazán forgott veszélyben, s csak azzal sikerült magára húzni üldözőit, hogy a járványhelyzet után már csak ímmel-ámmal volt kedvük futballozni. Szánalom a köbön: a torinóiak az utolsó nyolc meccsükből csak kettőt nyertek meg, de mivel a közvetlen riválisok is beléptek a Máltai Szere-

tetszolgálatba, és úgy szórták az ajándékpon-
tokat, mint az MLSZ a pénzbüntetéseket, még ez is belefért. Valahol felháborítónak érzem, hogy egy csapatként ennyire nem működő klub, egy cigarettázó nagypapaként funkcionáló edzővel a kispadon, taktikai repertoár és látványos játék nélkül, a kritikaáradat ellenére tükörsimán behúzhatta a bajnoki címet. És ez sajnos beárazza az olasz labdarúgást is... Nem is tudom, megizzadtak-e rendesen a hosszúra nyúló szezon végére a „zebrák”.

A Juve zsinórban kilencedik bajnoki címét nyerte, de a félelmetes sorozatuk kezdetén szereztek legutóbb ennyire kevés pontot – az egyébként egy veretlen szezon volt, ellentétben az ideivel, ahol meg hétszer kikaptak, abból négyszer az újrakezdés óta. **Cristiano Ronaldo** egyénileg továbbra is csúcspontot döntöget, hiába tapossa már a harminchatodikát, az utolsó pillanatig versenyben volt a gólkirályi címért és az európai Aranycipőért, végül 31 góllal zárt, ami Csizmaföldön még az ő klasszisához képest is szép teljesítmény. (Ne legyenek kétségeink afelől, hogy ezt idén is megpróbálja, bár Robert Lewandowski személyében, azt hiszem, emberére akadt...) Más kérdés, hogy nagyjából ugyanaz történik, mint Madridban: a csapat rovására megy, hogy ő a világ egyik legnagyobb spílere, akire minden játékhelyzetet ki kell dolgozni, aki minden körülmények között befejezheti az akciót, aki mellett senki sem csillogtathatja valódi tudását. Illetve... Egy évvel ezelőtt arról szóltak a hírek, hogy a legnagyobb reménység, **Paulo Dybala** biztos távozik, mert nincs meg a közös kohéziója CR-rel, nem tud vele egy rendszerben játszani. Ehhez képest 365 nap alatt nagyot fordult a világ: Dybala talán CR-nél is fontosabb elem volt; 11 gólt lőtt és 7 gólpasszt adott, s nemegyszer tökéletesen szolgálta ki Ronaldót. Látszik, hogy egyre jobban érzik egymást, bár lehet, a „barátságuk” csak addig tartott, amíg meg nem választották az argentint a bajnokság legjobb játékosának. Anélkül, hogy másra is

szót fecselelnék, ki kell, hogy mondjam: csak a szerencsének és klasszisainak köszönhetette a Juventus idén a Scudettót!!

Bár a Conte-vezette Inter futott be a második helyre, egy bekezdés erejéig hadd emlékezzek meg az **Atalanta** sikersztóriájáról! Bár két nagy célt nem ért el a szezon végén (a 100 rúgott gól és az ezüstérem), az Inter elleni szezonzárót nem számítva a járvány utáni 12 meccsen 30 pontot szereztek a bergamóiak, s lenyűgöző támadójátékuk mellett már védekezni is megtanultak. A top 5 európai bajnokságban csak a Manchester City (102) és a Bayern München (100) szerzett náluk több gólt, ez a 98 egészen elképesztő. Már a tavalyi szereplésük is minden képzeletet felülmúlt (akkor negyedik lettek), de az igazi „berga móka” az idei szezonban vált életünk (vagy legalábbis Itália) részévé, hiszen fittyet hányva a kettős terhelésre, mutatták meg az egész galaxisnak, hogy még mindig a támadófoci az, amiért szívesen nézzük ezt a káprázatos játékot (s milyen kevésen múlt, hogy a PSG-t kiejtve elődöntőt vívjanak a BL-ben...). A csodacsere **Muriel** és **Duvan Zapata** is 18 góllal fejezte be a szezon, sérüléséig **Ilicics** az egész idény egyik legjobbja volt, **Alejandro Gomez** pedig 7 gólja mellett kiosztott 16 asszisztot. Vajon mindegyikükről hallottunk két évvel korábban? Nem biztos, de Gasperini őszinte támadójátékának hála, idén egész Európa járt a csodájukra; az Atalanta volt az etalon.

SZUBJEKTÍV ÁLOMCSPAT a 2019/20-AS SZEZON ALAPJÁN

Kapus:

T. Courtois (*Real Madrid*)

Hátvédek:

A. Davies (*Bayern München*),

S. Ramos (*Real Madrid*),

van Dijk (*Liverpool*),

T.-Alexander Arnold (*Liverpool*)

Középpályások:

K. de Bruyne (*Manchester City*),

B. Fernandes (*Manchester United*),

T. Müller (*Bayern München*)

Csatárok:

S. Mané (*Liverpool*),

R. Lewandowski (*Bayern München*),

K. Benzema (*Real Madrid*)

ÉRTÉK

MA A SZÜZ AZ ÖRÖK IGÉT KIFEJZHETETLEN MÓDON
A PUSZTÁBA MEGY MEGSZÜLNI, VIGADOZZ, Ó TERMÉSZET,
HALLVÁN EZ ÖRÖMHÍRT, ÉS DICSÓÍTSD AZ ANGYALOKKAL
ÉS PÁSZTOROKKAL EGYÜTT A SZÜLETENDŐ ZSENCE KISDEDET,
AZ ÖRÖKKÉVALÓ ISTENT.

HEKLER MELINDA

Templomszentelés Dunaújvárosban

A HAZÁNK ÉSZAKKELETI TÉRSÉGÉBŐL ELSZÁRMAZOTT GÖRÖGKATOLIKUS HÍVEK SZÁMA FOLYAMATOSAN NÖVEKSZIK. JÓL ÉRZÉKELHETŐ EZ DUNAÚJVÁROSBAN IS, AHOL A SZENT PATELEIMON INGYENES ORVOS ÉS VÉRTANÚRÓL ELNEVEZETT TEMPLOM FELSZENTELÉSÉRE A HIDEG ÉS A VÍRUSHELYZET ELLENÉRE NAGYSZÁMÚ HÍVÓ- ÉS PAPI SEREG GYÜLT ÖSSZE, AKIKNEK JÓ RÉSZE AZ UDVARON FELÁLLÍTOTT KIVETÍTŐ ELŐTT HALLGATTA AZ ÜNNEPÉLYES SZERTARTÁST.

Az épület- és oltárszentelésen felfokozott és Istenhez közeli hangulat töltötte el a jelenlévőket Dunaújváros legújabb templomában. Kovács István helyi szervezőlelkész – immár parókus – atya és a hívek számára is érezhetően nagyon fontos és régóta várt eseményre került sor október 18-án.

A templomszentelést Fülöp metropolita atya vezette, aki szentbeszédében a váratlan csodák észrevételére buzdított minket.

A naimi ifjú feltámasztásáról szóló evangéliumban egy szomorúan induló, de csodálatos örömmel végződő történetet hallhattunk. Krisztus Urunk feltámasztását megelőzően az evangéliumokból mindössze három feltámasztási történetet ismerünk. Az egyikben Jézus Jairus leányát támasztja fel. A zsinagóga előjárója csak azt kérte Jézustól, hogy gyógyítsa meg a lányát, mert a tizenkét éves gyermek nagyon súlyos beteg volt. Jézus el is indult hozzá, de a tömeg miatt lassan ért oda, és a lány addigra meghalt. Jairus nem kérte Jézustól, hogy támassza fel gyermekét, hiszen ezt már nem remélhette. Jézus mégis megtette.

Az evangéliumokból ismert második történet, Lázár feltámasztása is hasonlóan indult: Lázár nagybeteg volt, és a testvérei, Márta és

Mária üzentek Jézusnak, hogy barátja beteg. Jézus azonban várt, kivárt, míg végül Lázár is átköltözött a másvilágra. Testvérein a reménytelenség érződik, Márta meg is mondja Jézusnak: „ha itt lettél volna, nem halt volna meg a bátyám.”

Jézus mindkét esetben sokkal többet ad a gyógyításnál. A mai evangéliumi történetben nem hangzik el semmilyen kérés, az egész helyzet egy szinte véletlen találkozásból adódik. Jézus tanítványaival Naim városa felé megy, a városból kifelé egy gyászmenettel találkoznak, és Jézus észreveszi, hogy nagy fájdalmak közepette gyászolja egy szem fiát az özvegyasszony. Megegyik rajta a szíve, megállítja a menetet, és bár nem kéri erre senki, Jézus feltámasztja a fiút.

„Ez a három feltámasztástörténet azt mutatja meg, hogy az Isten minden elképzelésünket

felülmúlva teljesíti vágyainkat, olyan meglepetéseket tartogat nekünk, amikre soha nem is mertünk gondolni, és csodát tesz, minden reményünket felülmúló csodát” – mondta Fülöp atya.

Október 18-án, a templom szentelésének napján Szent Lukács evangélista ünnepét üljük. Keveset tudunk róla, de annyi szinte bizonyos, hogy görög szülők értelmes, okos gyermeke volt, aki sokat tanult, és az egyik hagyomány szerint orvos volt. Am egyszer csak fordulat történt az életében, hallott Jézus tanításáról, vagy Szent Pállal találkozott, és teljesen átalakult az élete, új életet kezdett élni, megtért, meg is keresztelkedett.

Pál apostol tanítványa lett, és nemcsak mellé szegődött és hallgatta a tanításait, hanem egyre több változás érte az életét is. Folyamatosan elkezdte lejegyezni a tanításokat, utána is

járt a dolgoknak, neki köszönhetjük az Apostolok cselekedeteit is, és az egyik „együttlátó” evangéliumot is. Arra nem számítottak sem a szülei, sem a környezete, de legkevésbé ő maga, hogy így vonul be az egyház történetébe, vagyis apostol lesz és evangélista. Egy másik különleges tulajdonsága is felszínre került és megmaradt az utókornak: ő festette meg elsőként az Istenszülő ikonját, ami által sok ember hitét segítette, hiszen az alkotásról sok másolat készült.

„Azért is érdemes felidézni ezeket a meglepetésszerű csodákat ezen a napon – folytatta az érsek-metropolita –, mert itt Dunaújvárosban mi is hasonlókat élünk át. Ki gondolta volna harminc évvel ezelőtt, hogy ebben a városban, amelynek akkor még más volt a neve, görögkatolikus egyházunk megveti a lábát, az itteni görögkatolikusoknak lesz hová jönni imádkozni, kapnak papot, óvodát, iskolát hozzá. És amikor annak idején abban a kicsi óvodában elkezdtük István atya vezetésével az imádságot, ki gondolta, hogy ez a folyamat itt nem áll meg, hanem fejlődik tovább, nemcsak létszámában nő, hanem egészen különleges csodákat él majd meg.

Ma már templomot szentelünk, ez csoda. Látni kell az Úristen csodáját, amire nem gondoltunk volna, nem terveztük, hiszen csak a napi feladatokat látták el hívek és papok egyaránt. Az Isten akaratát teljesítve szemléljük ezeket a csodákat, ahogy új élet fakadt itt Dunaújvárosban. A görögkatolikus egyház hihetetlen megújulását, megszentelését éljük át – most is, amikor ezt az épületet gyönyörű szép templommá alakítottuk, templommá imádkoztuk, és megszenteltük benne az oltárt” – fejezte ki háláját a főpásztor.

Új életet kezd tehát a közösség, Szent Lukács életútja folytatódik, amikor feltámadásában mennybe megy, de a nyoma, az Istenszülő ikonja itt marad az egyházban, él benne tovább. Manapság is sok Istenszülő-ikon készül, és az ikon előtt imádkozó emberek további csodákat élnek meg. A máriapócsi Istenszülő-ikon is eléggé közel áll az ősi, Szent Lukács által megfestett csodálatos ikonhoz.

Ezen a napon azért is imádkoztunk, hogy amikor átalakul ez a közösséges faasztal az Isten trónjává, az utolsó vacsora asztalává, a Golgota színhelyévé, akkor ne csak ez az asztal, hanem ez a közösség is kezdjen el egészen új életet élni. Reméljük, további csodák fognak történni, olyanok, amikre nem számítunk, de bízunk Istenben, akinek a keze nyomán örvendezünk, hogy mi mindent vitt végre már eddig is rajtunk keresztül.

Prédikációjának végén Fülöp atya kiemelte, hogy ezekhez a csodákhoz mi is kellünk, de úgy látja ennek a közösségnek a lelkipásztorán, családtagjainak, híveinek nagy buzgóságán, hogy ebben itt nem lesz hiba. Ha hiszünk az Isten nagy csodáiban, meg fogjuk látni azokat. Mi is új életet élünk, krisztusi életet, amit talán még akkor sem ismerünk, ha templomba járó buzgó emberek vagyunk, mert Isten mindig sokkal többet tud adni annál, mint hogy megnyugtatja a lelkünket.

A Magyar Értéktárba került Máriapócs Nemzeti Kegyhely és a pócsi búcsúk

Papp Bertalan, Máriapócs polgármestere és Kiss András megyei közgyűlési képviselő javaslatára tárgyalta a Hungarikum Bizottság azt, hogy a Magyar Értéktár részét képezze Máriapócs, továbbá helyet kapjanak a búcsúk is.

A kérelmezők szerint Máriapócs fontos szerepet tölt be a Kárpát-medencei magyar görögkatolikusság történelmi-spirituális emlékeinek ápolásában, megőrzésében és gyarapításában, hiszen azokhoz a tradíciókhoz, melyek a magyar görögkatolikus egyházban már évszázadok óta léteznek.

Papp Bertalan és Kiss András kérésüket azzal is indokolták, hogy a magyarországi görögkatolikusság ikonikus színtere, egyben Közép-Európa leglátogatottabb görögkatolikus zarándokhelye és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik leglátogatottabb turisztikai centruma a Máriapócs Nemzeti Kegyhely, ahová évente több százezer zarándok látogat el, nemcsak

az országhatáron belülről, hanem határon kívülről is. A máriapócsi bazilika pedig kiemelt jelentőségű nemzeti kincs.

A polgármester és a megyei közgyűlési képviselő javaslatát támogatta Kocsis Fülöp érsek-metropolita atya, Szocska Ábel nyíregyházi megyéspüspök, Orosz Atanáz miskolci megyéspüspök, Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, a Hierotheosz Egyesület, továbbá dr. Simicskó István (KDNP) és dr. Simon Miklós (Fidesz) országgyűlési képviselők.

A Hungarikum Bizottság október 15-én lakiteleki ülésén elfogadta a kérelmet, és így a Máriapócs Nemzeti Kegyhely és a pócsi búcsúk bekerültek a Magyar Értéktárba. A távlati cél az, hogy a görögkatolikusok spirituális központja a hungarikumjegyzékbe is bekerüljön.

A HUNGARIKUM BIZOTTSÁG LAKITELEKEN ÜLÉSEZETT OKTÓBER 15-ÉN. ENNEK SORÁN TOVÁBB BŐVÜLT A HUNGARIKUMOK GYŰJTEMÉNYE ÉS A MAGYAR ÉRTÉKTÁR. UTÓBBI GYARAPODÁSA A GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA SZÁMÁRA KÜLÖNÖSEN FONTOS, HISZEN A MÁRIAPÓCS NEMZETI KEGYHELY ÉS A PÓCSI BÚCSÚK NEMZETI ÉRTÉKEKNEK MINŐSÜLTEK.

Fülöp metropolita atya azért örül a döntésnek, mert ha Máriapócs hungarikummá válhat, akkor ezzel a magyar nemzet – túl azon, hogy elismeri nemzeti kegyhelyünk népeket összefogó erejét – hitet tesz amellett, hogy ez a lelki központ gyógyítólag hat nemzetünk lelkére és lelkiismeretére is.

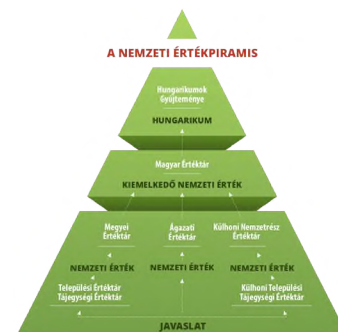
Honlapunk kérdésére dr. Simon Miklós, a térség országgyűlési képviselője is elmondta véleményét. Szerinte ezzel az előterjesztéssel saját magunk adósságát törlesztettük jó szívvel a Szűzanya, Máriapócs népe és az ide évszázadok óta elzarándokló hívek felé.

Dr. Simicskó István szintén sokat lobbizott azért, hogy a Magyar Értéktárba kerüljön Máriapócs, amelynek szellemisége szerinte olyan összetartóerő, mely nemcsak a hívő emberek közösségének, hanem egész magyar nemzetünknek a javát szolgálja. Hangsúlyozta: sosem szabad elfelejtenünk, hogy múltunk megóvása elengedhetetlen jövőnk építéséhez.

Ma, amikor a globalizálódó világ bizonyos mozgalmi a nemzetállamok megmaradása ellen dolgoznak, kiemelt küldetésünk megővni nemzeti örökségünket és hitünket, mely identitásunk elválaszthatatlan része – tette hozzá az országgyűlési képviselő.

A Hungarikumok Gyűjteményébe jelenleg 76 érték tartozik, míg a Magyar Értéktárban található kiemelkedő nemzeti értékek száma 181-re emelkedett.

Fraknói Vilmos-díjjal jutalmazták dr. Véghseő Tamás rektor atyát

A FRANKÓI VILMOS-DÍJAT 2000-BEN ALAPÍTOTTA A NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTERE. IDÉN AZ EGYIK DÍJAZOTT DR. VÉGHSEŐ TAMÁS, A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA REKTORA LETT. AZ ELISMERÉST SOLTÉSZ MIKLÓS, A MINISZTERELNÖKSÉG EGYHÁZI ÉS NEMZETISÉGI KAPCSOLATOKÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRA ADTA ÁT 2020. OKTÓBER 20-ÁN A FŐISKOLA SZENT PÉTER-TERMÉBEN.

A Fraknói Vilmos-díj annak adományozható, akinek munkássága kiemelkedő a katolikus teológia, a filozófia vagy az egyháztörténelem területén, illetve aki tevékenységével előmozdítja a magyar vallási élet megújulását és a teológia oktatásának fejlődését. A bronzból készült emlékérem Király Vilmos szobrászművész alkotása Fraknói Vilmos arcképével, melyet az adományozást igazoló oklevéllel együtt adnak át a díjazottnak.

Véghseő Tamást a Fraknói-díj bírálóbizottsága jelölte a díjra, mint a magyar görögkatolikusok múltjának elkötelezett és felkészült kutatóját, méltatva a vatikáni levéltárakban folytatott kutatásait is, melyek hiánypótlóak a magyar egyháztörténet-írás szempontjából. A díj odaítélésében szerepet játszott rektor atya tudományszervező tevékenysége is, mely a Kárpát-medence bizánci rítusú egyházainak együttműködését is szolgálja, az általa vezetett MTA-SZAGKHF Lendület Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport pedig sokat tesz a magyar görögkatolikus identitás megerősítéséért.

A díjátadón jelen volt Kocsis Fülöp érsek-metropolita, a metropólia egyházmegyéinek képviselői, valamint a főiskola oktatói, munkatársai és diákjai is képviseltették magukat.

Soltész Miklós államtitkár életében rektor atya 20 éves papi munkáját megköszönve hangsúlyozta azt a hatalmas munkát, amelynek segítségével az elmúlt években a magyarországi és a szomszédos országokban élő bizánci rítusú egyházakat különböző programokon keresztül összekapcsolta. Ezek a hiánypótló programok oly módon valósultak meg, hogy az egyes felekezetekhez való tartozás is fontos volt számára.

Tamás atya köszönőbeszédében háláját fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a görögkatolikus egyház történetével foglalkozhat. Elmondta, hogy minden egyes kutatás olyan számára, mint egy múltba vezető lelkigyakorlat, mert kutatásának tárgya az a közeg, amelybe beleszületett, az ezzel való foglalkozás pedig nemcsak megtisztelő, hanem a lelki töltekezés színtere is egyben.

Sok szeretettel gratulálunk az elismeréshez!

A Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetésben részesült Ivancsó István atya

ÁDER JÁNOS KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK ÁLTAL ADOMÁNYOZOTT
ÁLLAMI KITÜNTETÉSEKET ADOTT ÁT OKTÓBER 22-ÉN SEMJÉN ZSOLT
MINISZTERELNÖK-HELYETTES A KÁRMELITA ÉPÜLETBEN.

Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetést kapott a magyar görögkatolikus teológiai szakirodalmat gazdagító tudományos munkája, valamint papok, hittanárok és lelkipásztori munkatársak nemzedékeinek magas színvonalú képzésében vállalt szerepe elismeréseként **Ivancsó István** görögkatolikus pap, pápai prelátus, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola liturgikus tanszékének vezetője és az Új Ember című katolikus hetilap görögkatolikus lelkiismereti rovatának rendszeres szerzője.

A kitüntetetteket köszöntve Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes arra hívta fel a figyelmet, hogy egy kitüntetés érték annak, aki munkája, szolgálata elismeréseként kapja, de fontos az adományozónak is – jelen esetben a magyar államnak –, hisz ezáltal köszöni meg azt a munkát, melyet a kitüntetettek az emberek életminőségének javításáért és a magyar nemzet fennmaradásáért végeztek.

*Baranyai Béla, Magyar Kurír;
fotó: Lamber Attila, Magyar Kurír*

LENDVAI ISTVÁN

KÖNYÖRGÉS BETLEHEMBE

Én Jézusom, fehérruhás kis Jézusom,
Te minden gyermeké vagy, én tudom,
s a Te boldogságos éjszakádon
öröm daloljon e kerek világon,
de légy ma részrehajló, légy egy kicsinyt
pártoskodó is – az égi csínyt
Atyád majd megbocsátja Teneked –
szersed legjobban a magyar gyereket.

Ládd, Jézusom, oly gyermek e nép!
Az apja is mind, dalolva lép
eke nyomába vagy éji sírba,
s tékozlóan, sebgyötörten, sírva
oly tiszta, oly bolond és fehér,
bánata bizony szebb angyalt megér,
szebb angyalt, ezüstebb csengettyűt
s képeskönyvbe is aranyabb betűt.

Ládd, Jézusom, oly árva e nép!
S a gyereke a legszomorúbb kép:
aludni kellene habos párnán,
s taszigálják föld vásárján,
kék szeme démont, pokolt tanul,
s oly űzött, mint a hóban a nyúl,
ő a te szegény kis komolyod, –
néki add a legszebb mosolyod.

Én Jézusom, betlehemi kis Jézusom,
rá sokat gondolj a fehér úton, –
vigyél néki szabad mezőket,
magyar dalokkal zengedezőket,
szabad Kárpátot, székely falut,
meleg szobát, szentképes falút,
szelíd királyt, aki jóban van veled,
s álmod is, mely hosszasan feled.

Én Jézusom, fehérruhás kis Jézusom,
minden gyermeké vagy, én tudom,
de néki alig fénylett karácsony, –
engedd, egyet ő is lásson!
A más gyereke oly játszva fut,
s néki oly hosszú még az út,
alig élt s már annyit temetett, –
szersed legjobban a magyar gyereket!

TERDIK SZILVESZTER
MTA-SZAGKHF LENDÜLET
GÖRÖGKATOLIKUS ÖRÖKSÉG KUTATÓCSOPORT

„Kegyelemnek Anyja”

Egy alig ismert bécsi kegykép másolata Nagylétán

Az egykor Bihar vármegyéhez tartozó Nagylétán (ma: Létavértes) a török kiűzése utáni időszakban a megfogyatkozott református magyar lakosság mellé nagy számban érkeztek román görögkatolikusok. Mellettük egy kisebb, az egyházi szláv liturgikus nyelvet használó közösség is megjelent, akik az „orosz” (rutén) parókia alapítói lettek. A nagyváradi görögkatolikus egyházmegye 1778-ban végzett összeírása során már egyik parókia pontos alapítási évére sem emlékeztek, valószínűleg a 18. század elején jöttek létre. Míg a román parókiának ekkor 476, a rutén közösségnek csupán 61 gyónóképes híve volt. Az utóbbiak fatemplomát 1746-ban építették a hívek önerőből, a teteje ekkoriban már felújításra szorult, a képi díszítése és a felszerelése is hiányos volt, 144 ember fért el benne. A görögkatolikus egyházmegyékben nem volt túl gyakori, hogy egy településen két parókia működjön egymás mellett, csupán a nagyobb városi településeken fordult elő, amelyekben időnként az etnikai feszültségek eredményezték a közösség megosztását. Így történt ez Nagyváradon az 1730-as években, de hasonló volt a helyzet Szatmárnémetiben is a 18. század végén; Nagylétán azonban efféle konfliktusról nincs adatunk. Egyébként külön rutén parókia működött Nagyváradon is, az egyházmegye központjában a 18. század végétől kezdve. Két parókia és templom létezett még Újfehértón is a 19. század elején, akárcsak Hajdúdorogon, ahol ugyan két parókia volt, de csak egy templom, ezért a szláv és a román liturgikus nyelv használatáról a városi tanács rendelkezett. Míg Nagyváradon, Szatmárnémetiben, Nagylétán a két parókia és templom szinte napjainkig fennmaradt, addig Újfehértón és Hajdúdorogon a 19. század elején a régi struktúrák eltűntek, a két parókiát egyesítették.

A nagylétai kisebb templomot a 19. század közepén építették, s az Isten-szülő elhunytá tiszteletére szentelték. A templom építéstörténetét az 1855-ben megkezdett számadáskönyv első oldalain az akkori parókus, Kovács János foglalta össze röviden latin nyelvű feljegyzésében. Ebből kiderül, hogy az építkezéshez szükséges anyagi források jelentős részét Kritsfalusy Ferenc nagyváradi kanonoknak, kispripostnak, a debreceni Szent Anna-templom plébánosának köszönhették, aki – a parókus megjegyzése szerint – Nagylétán görögkatolikus családban született. Más források is megerősítik, hogy Kritsfalusy később lett latin rítusú. Mivel a nagyváradi görögkatolikus egyházmegyének nem volt saját szeminárium, hanem a latinokkal együtt kellett tanulni, nem voltak ritkák a rítusváltások sem. Kritsfalusy Ferenc 1777. február 26-án született, azonban a nagylétai rutén anyakönyvben nem található a kereszteléséről szóló bejegyzés, noha a matriculát már 1764-től kezdve vezették. Elképzelhető, hogy a román templomban keresztelték, az ottani anyakönyvek azonban csak a következő évtől, 1778-tól kezdve ismertek. Kritsfalusy 1800-ban szentelték pappá, utolsó szolgálati helyén, Debrecenben el-évülhetetlen érdemeket szerzett a Szent Anna-templom szépítésében: az ő ideje alatt fejezték be a tornyok építését, de ő hozatta Bécsből a védőszentet ábrázoló főoltárképet is. 1836-ban elhunyt, azonban másfél évtizednek kellett ahhoz eltelnie, hogy szándéka szerint Nagylétán új görögkatolikus templom épülhessen. A költségek hiányzó részét a parókiához tartozó 19 család teremtette elő. A számadáskönyv elején az építkezés összesített költségvetése is megtalálható, amelyből kiderül, hogy a munkát 1851. november 1-jén kezdték, s 1854 októberének végén fejezték be. Az egész építkezés összesen 8632 forintba és 47½ krajcárba került.

Érdekes adat, hogy az első, az 1854/55. évről szóló, részletesen vezetett elszámolás bejegyzései között a következő tétel is szerepel: „Az otska templomból bontása után a hulott fákért”, amelyeket a hívek megvettek, összesen 34 forint 40 krajcárt kaptak. A régi templomot az új elkészülte után lebontották. Az építető parókus, Kovács János 1860-ban már

2. kép

nem élt, özvegye Dályi Papp Cecília egy üvegcsillárt (lusztert) adományozott a templomnak: „1860 Julius hónapban Nehai nagyon Tiszteendő Kovacs Jánosnak özvegye Dályai Papp Cecilia a 'helybeli ruthén Egyháznak a' bent levő üveg csillárral (luszter) meg ajándékozá. Gólya János mp helybéli lelkész.”

A templom ma is áll, jelenlegi formáját az 1942-ben befejezett felújítás, átépítés során nyerte el. Mivel az utóbbi évtizedben is alaposan felújították az épületet, napjainkban is kitűnő állapotban van. A régi fatemplomból mindössze egy festmény maradt meg, amely jelenleg a szentély falán függ (1. kép, Bakos Zoltán felvétele). Az álló téglalap formájú, vászonra olajjal festett képet klasszicizáló, aranyozott keretbe helyezték. A festményen háromnegyedes beállításban az ülő Szűz Máriát látjuk, aki vörös tunikát, kék köntöst visel, az utóbbi díszes arany paszomá-

3. kép

nyal ellátott, jobb vállán Mária szüzi tisztaságára utaló arany csillaggal. A Szent Szűz két kézzel tart egy zöld, arany rojtos-bojtos vánkost, amelyen a gyermek Jézus ül: éppen anyját készül átölelni, bal kezével annak bal vállára támaszkodik, jobbját emeli, arcuk gyengéden összeér. Mária jobb kezével a Gyermekek jobb lábcsakáját tartja. Az előtérben vörös terítővel letakart imazsamoly vagy olvasópult áll, rajta nyitott könyv, benne olvashatatlan írás. Mária bal kezénél rózsákkal, tulipánnal teli váza áll, a másik oldalon két oszlop törzse és lábzata látszik. A háttér kék, amelyet a Mária és Jézus feje mögül felragyogó fehér sugárkoszorú világít meg. A kép felső részén két, főleg rózsából összeállított virágfüzér zárja a kompozíciót.

A festmény koráról és adományozójáról a kép hátoldalán olvasható felirat tájékoztat (2. kép, Bakos Zoltán felvétele): „Emlékezetül Készítette Debreczében / Kritisfalusy Anna 1834. Eszten[dőben]” A feliratban a készítés helyét, Debrecen is megnevezik, az alkotó azonban a saját nevét elhallgatta. Ezekben az években Debrecenben nem sok képzett festő működött, csupán Kiss Bálint, aki 1827-től Bécsben tanult, majd 1834 és 1837 között, egészen Pestre való távozásáig maradt a városban, valamint Csapó Lajosra van adat, aki éppen 1834-től lett debreceni polgár. De minden bizonnyal mások is próbálkoztak festéssel, akik nevét nem tartotta fenn az emlékezet. A nagylétei festmény figurális részeinek bizonytalanságai alapján inkább egy autodidakta, valószínűleg a díszítőfestésben járatosabb alkotóra gondolhatunk, amire a virágok szép kidolgozása enged következtetni. Erre utalhat az is, hogy a kompozíciót a festő metszetelőkép alapján készítette, bár ez akár a megrendelő szándékát is tükrözheti. A nagylétei festményen látható Mária-ábrázolás ugyanis a bécsi Kilenc angyali kar tiszteletére szentelt templom kegyképeinek másolata. A középkori eredetű, de 1554-től a jezsuitáknak átengedett templom belsejében a diadalívűtől balra, a mellékhajó végében áll az a 19. század elején emelt klasszicista mellékolta, amelyen angyalok tartják a kegyképet (3. kép). Ez a festmény ismeretlen időben, talán még a 16. században került Bécsbe a jezsuitákhoz. A festményt stílusa alapján a 16. század első harmadára datálják, s feltehetően Németalföldön készült. Ikonográfiai típusa azonban bizánci eredetű, az ún. eleusza (könyörülő) Istenszülő-ikonok variánsa, amelyen Mária trónon ül. Ez a típus a 13. században jelent meg Itáliában bizánci hatásra, s terjedt el a nyugati kereszténységben is. A festmény stílusa és a textilek gazdag megformálása alapján feltételezhető németalföldi eredete. A bécsi kompozíció a nyitott könyvben pontos idézet olvasható: „dilectus meus mihi et ego illi”, vagyis „a kedvesem az enyém, és én az övé vagyok” (Énekek éneke 2,16). Ez a vers a Szűz és isteni jegyese misztikus kapcsolatára, az Istenige megtestesülésére utal.

A jezsuiták idejében, a festményről készült barokk kori szentképek tanúsága szerint, a képet nem a templomban, hanem a rendházban őrizték és tisztelték. Miután 1773-ban feloszlatták a rendet, a kép a 19. század elején került át a templomba. Az egyik metszet Szilárdy Zoltán gyűjteményéből származik, a 18. század közepén készülhetett, szerzője ismeretlen (4. kép), a másik Pfeffel munkája, ami a kép népszerűségéről árulkodik (5. kép). Ennek ellenére alig ismert korabeli festett másolata. Magyarországon feltehetően a nagyszombati jezsuitáknál is tisztelték egy másolatát, amiről J. Mansfeld és Joseph läger nagyszombati mester 18. századi rézmetszete tanúskodik, ez utóbbi a győri egyházmegyei könyvtár gyűjteményéből ismert (6. kép). A metszetek többségén a Mater Gratiae, vagyis a Kegyelemnek anyja kezdetű latin imádság kíséri a képet. Ha valóban volt Nagyszombatban egy másolata, annak későbbi sorsát egyelőre nem tudjuk nyomon követni. Fennmaradt azonban egy barokk kori, nagyon igényes, szépen festett változata a bécsi kegyképnek Sopronbánfalván, az egykori pálos templomban (7. kép). Egyelőre nem lehet tudni, hogy pontosan mikor és honnan került ide, mindenestre elég híven követi a bécsi előkép részleteit, noha stílusában tagadhatatlanul a 18. század szellemét tükrözi.

4. kép

5. kép

6. kép

A bécsi kegykép 19. századi népszerűségét mutatja, hogy a század második feléből származó, kisebb méretű másolatai aukciókon és magángyűjteményekben is felbukkannak.

A nagylétei kép a bécsi eredeti szabadon értelmezett variánsa, amelyen alkotója elhagyta a trón díszes háttámláját, egyszerűsítette az imaszámoly takarójának bonyolult mintázatát, azonban hozzátette a háttér oszlopait és a két fenti virágfüzért. Minden bizonnyal metszet alapján, s nem festett másolat után dolgozott.

Kísérletet tettem az adományozó, Kricsfalusy Anna azonosítására is. A parókia anyakönyveit átnézve több ilyen nevű személyre bukkantam. A Kricsfalusy név legtöbbször Krisfalusy vagy később Kricsfalusy formában szerepel, most leginkább a Kricsfalusy alakot használtam.

1792-ben szeptember 1-jén keresztelték Gantz Máriát, akinek a keresztanyja Kricsfalusy Anna volt, a görög kántor felesége. Négy évvel később, 1795. augusztus 31-én egy másik Gantz Máriát kereszteltek, az előző kislány ugyanis meghalhatott, akinek keresztszülei Kricsfalusy Ferenc „Molitor”, vagyis molnár volt, a keresztanyja pedig Kricsfalusy Anna. Kricsfalusy Ferenc nevű férfi még egyszer szerepel az anyakönyvben, 1809. június 22-én temették 90 éves korában, talán ugyanarról a személyről van szó. Ferenc és Anna valószínűleg nem házastársak voltak, hanem más rokoni kapcsolatban állhattak (apa és lánya, vagy testvérek?). 1797-ben keresztelték Gantz Józsefet, a két korábbi kislány öccsét, s újra Kricsfalusy Anna a keresztszülő, akinek nevéhez ekkor már azt is odairják, hogy Kosztin András felesége. Úgyanígy tesznek 1800-ban, amikor szintén ő lesz egy cigány gyerek keresztszülője április 15-én. Ugyanebben az évben, július 15-én már a helybéli parókus, Kádár János és felesége, Papp Anna Mária nevű kislányát tartja a keresztvíz alá, és ekkor is megjegyzik, hogy ő Kosztin András felesége. December 10-én egy újabb Mária nevű kislánynak, majd 1801 májusában és egy év múlva, 1802 decemberében Kádár parókus Julianna és József nevű gyermekeinek lesz a keresztanyja. Kádár János azonban nem sokáig maradt Nagylétán: újszülött gyermekei közül kettő is meghalt néhány napos korában, majd 1803. január 1-jén fiatal, mindössze 19 éves feleségétől is végső búcsút kellett vennie. Neje halotti anyakönyvi bejegyzéséhez hozzáfűzi, hogy csupán négy évig éltek házasságban. Utóda Bilkey Gábor lett, akinek feleségét Lengyel Juliannának hívták. Az ő gyermekeiknek is Kricsfalusy Anna, Kosztin András felesége lesz a keresztanyja: az 1806 júniusában született Pálnak, majd az 1809 és 1810 októberében született gyermekeknek, s az 1814-ben világra jött Mária nevű kislányuknak. A későbbi években azonban nem találkozunk már ezzel a Kricsfalusy Annával keresztszülőként, Bilkey parókus később született gyermekeinél is mást kértek fel. Ennek a változásnak feltehetően az lehetett az oka, hogy 1816. február 23-án Rusz Teodor özvegy, nagyváradi polgár feleségül vette a nagylétei, szintén özvegy Kricsfalusy Annát. A tanú-

juk Lengyel Julianna, Bilkey parókus felesége volt. Feltehetően Kosztin András 1814 végén vagy 1815 elején halhatott meg, az anyakönyvekben nem találtam nyomát (a rutén parókia anyakönyvében nem szerepel, a román parókia halotti anyakönyveiben pedig éppen az 1807 és 1816 közötti évek hiányoznak), s minden bizonnyal az ő özvegye lehetett Anna. Egyébként a román parókia anyakönyveiben 1788-ban június 11-én szerepel egy Kosztin András mint keresztapa, talán ő lehetett az első férj. Különös, hogy Kricsfalusy Anna ilyen népszerű volt, amikor keresztanyát kellett választani, a papcsaládok egyértelműen őt hívták. Ez minden bizonnyal arra utal, hogy családjá a közösség megbecsült, talán tehetősebb tagja lehetett (ha rokonságban állt a molnárral, akkor mindenképp). Szeretném azt gondolni, hogy Kricsfalusy Ferenc kánonokkal is rokonságban állt, de erre semmilyen adatunk nincs még eddig.

1799-ben és 1800-ban egy másik Kricsfalusy Anna, Csomaközi Ferenc (Teodor) felesége is feltűnik keresztanyaként. Ő azonban 1807 végén, 28 éves korában elhunyt, az is tudható, hogy 1791-ben kötöttek házasságot. Ennek az Annának az esetében a Kricsfalusy vezetéknev után zárójelben a Nagy név is szerepel. A Kricsfalusyaknak ugyanis Nagylétán volt egy ága, amely a Nagy vagy a Jakab Nagy vezetékneveket is használta, az ő családtagjaik gyakran szerepelnek az anyakönyvben, míg más Kricsfalusyak szinte alig. Korai halála miatt őt biztosan kizárhatjuk a donátorjelöltek közül.

1808-ban és 1809 márciusában szintén egy Kricsfalusy Anna szerepel keresztszülőként, de itt nem írják, hogy kinek a felesége volt.

1821. október 10-én temették egy Kricsfalusy Anna Jakab János nevű férjét, aki 25 éves korában hunyt el. Ha ilyen fiatal volt a férj, a feleség még fiatalabb lehetett.

1837. április 3-án temettek egy Kricsfalusy Annát, aki Kricsfalusy János felesége volt, s csak 22 évet élt. Emberi számítás szerint a két utóbbi Anna közül valamelyik lehetett a szóban forgó festmény adományozója.

A Kricsfalusy családnak élt Nagylétán egy nemesi ága is. 1831. december 27-én temették Kricsfalusy Papp Jánost, körülbelül 87 éves korában halt meg, akinek a neve mellé azt is odaírták, hogy „nobilis”, vagyis nemes. A család nemesi ága biztosan a máramarosi Kricsfaluból származott, hogy mikor kerültek Nagylétára, nem tudható. Mindenesetre a 19. század közepén már nem olyan meghatározó tagjai a közösségnek, mint amilyenek a 18. század végén és a 19. század elején voltak. Kihaltak, illetve a környező településekre kerülhettek, a templomot építő 19 család neve között nem szerepelnek. A számadáskönyvben 1862-ben például a következő adat szerepel: „Érselindi Kricsfalusi Anna gyertyára 1 forintot adott.” Ez azt mutatja, hogy a közeli Érselénden is éltek.

Kutatásunk sajnos nem járt eredménnyel, nem lehet egyértelműen eldönteni, hogy az anyakönyvekben szereplő több Kricsfalusy Anna közül vajon melyik volt a festmény donátora. Lehet, hogy egyik sem, talán a több ágra szakadt család olyan tagja jótékonykodott itt, aki más módon kapcsolódott a közösséghez. Esetleg Kricsfalusy Ferencnek volt ilyen nevű lánytestvére, aki Debrecenben élt? Ennek vizsgálata még további kutatást igényel. Mindenesetre hálásak lehetünk neki, akármelyikük is volt, hogy ilyen ritka ikonográfiájú – a nyugati hagyományon keresztül megszürt bizánci eredetű – bécsi Mária-kegykép másolatával ajándékozta meg a jelenlegi templom szerény elődjét, folytonosságot teremtve a múlt és a jövő között.

ISTENSZÜLŐ,
TE VAGY A VALÓDI SZŐLŐVESSZŐ,
KI MEGNÖVESZTETTED NEKÜNK
AZ ÉLET GYÜMÖLCSÉT.
HOZZÁD KÖNYÖRGÜNK:
IMÁDD A SZENT APOSTOLOKKAL
ÉS MINDEN SZENTTEL EGYÜTT
ÉRETTÜNK AZ URALKODÓT,
HOGY IRGALMAZZON
A MI LELKÜNKNEK!

CSOKONAI-DÍJAS LETT A LAUTITIA KÓRUSCSALÁD

Október 23-a, az 1956-os forradalom és szabadságharc kezdetének 64., valamint a Magyar Köztársaság kikiáltásának 31. évfordulója tiszteletére Debrecen önkormányzata ünnepséget rendezett a Kölcsey Központban. Az ünnepi közgyűlésen ismerték el mások mellett a Lautitia kóruscsalád munkáját is.

A hagyományok szerint a város ebből az alkalomból azon polgárait köszönti, akik kimagasló értékeket hoztak létre a tudomány, a művészet, a környezetvédelem és idegenforgalom, az egészségügy, a szociális tevékenység, a sport vagy az építészet területén.

A Debrecen Város Csokonai-díja elismerést a képviselő-testület a kulturális élet, az irodalom, a művészetek terén kimagasló alkotótevékenységért; a társadalomtudományok, a közművelődés területén éveken keresztül maradandó értékeket teremtő kiemelkedő munkáért; valamint átfogó életmű elismeréseként adományozza. Ezt az elismerést kapta idén a Lautitia.

A Lautitia kóruscsalád elődje, az 1959-ben alapított Bányai Júlia Általános Iskola gyermekkara számos hazai és nemzetközi eseményen vett részt. Immár a Szent Efrém Görögkatolikus Általános Iskola kórusaként a kórusversenyek rendszeres díjazottja és számos fesztivál résztvevője. A kóruscsalád tagjai állandó szereplői a debreceni Kodály Filharmónia és a Csokonai Színház produkcióinak, valamint gyakran tesznek eleget a görögkatolikus egyház és a város felkérésének is. A Lautitia ifjúsági vegyes kar 2008-ban alakult az általános iskolából elballagott diákok kezdeményezésére 14–19 év közötti fiatalokból. E kórus alapítócsapata 2016 óta a Lautitia kamarakórus keretein belül dolgozik, így az ifjúsági vegyes karban azóta a fiatalabb tagok folytatják az elkezdett munkát. A kamarakórus tagjai a 19–28 éves korosztályból kerülnek ki. Eddigi munkájuk egyik legfontosabb eredménye a 2015-ben megrendezett Arezzói Nemzetközi Kórusverseny Nagydíja.

Az elismerést a kóruscsalád nevében Nemes József karnagy és a kórus egyik tagja vette át. A művészeti vezető köszöntőjében kiemelte, hogy igazán büszke debreceni gyökereire, és nemcsak az énekkel, a munkába fektetett hittel, hanem viselkedésükkel és minden mozdulatukkal igyekeznek méltóképpen képviselni a várost, az országot. Külön háláját fejezte ki a Hajdúdorogi Főegyházmegyének, hogy – mondhatni – „atyai szeretettel gondoskodnak” az énekkarról.

SZÍVBŐL GRATULÁLUNK AZ ELISMERÉSHEZ!

MÁRIAPÓCS – BÚCSÚK ÉS ZARÁNDOKLATOK RENDJE, 2021

Február 2.	– Gyertyaszentelő Boldogasszony – A megszentelt élet világnapja
Február 20–21.	– Egyházközségi képviselő-testületek zarándoklata (szombat–vasárnap)
Április 23–25.	– A Budapesti Görögkatolikus Helynökség zarándoklata (péntek–vasárnap)
Május 2.	– Az anyák és nők zarándoklata (vasárnap)
Május 8.	– Gyerekbúcsú (szombat)
Május 9.	– Özvegyek és egyedül élők zarándoklata
Április 11. v. 18.	– Futózárandoklat (szombat)
Május 24.	– Pünkösdhétfő – Máriapócsi Esperesi Kerület zarándoklata
Május 30.	– Betegek és gyógyítók országos zarándoklata
Június 12.	– Romániai magyar ajkú görögkatolikus közösségek zarándoklata (szombat)
Június 13.	– Nagyszülők és unokák zarándoklata
Július 3.	– Motorosok zarándoklata (szombat)
Július 17–18.	– A Miskolci Egyházmegye zarándoklata Kárpátaljai Magyar Görögkatolikus Helynökség zarándoklata
Július 25.	– A Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye zarándoklata
Augusztus 9–14.	– Ifjúsági gyalogos zarándoklat
Augusztus 14–15.	– Nagyboldogasszony-napi búcsú
Szeptember 5.	– A kegykép hazahozatalának emléknapja Kisboldogasszony-napi búcsú (vasárnap)
Szeptember 18–19.	– A Szent Kereszt felmagasztalásának a búcsúja A katolikus cigány közösségek zarándoklata
Szeptember 15.	– Szlovákiai szlovák ajkú görögkatolikusok zarándoklata (szerda)
Szeptember 25.	– Szlovákiai magyar esperesi kerület zarándoklata (szombat)
Szeptember 24–25.	– Kárpátaljai Római Katolikus Egyházmegye zarándoklata (péntek–szombat)
Október 2.	– Bazilita harmadrend zarándoklata (szombat)
Október 2.	– Apák zarándoklatának érkezése (szombat)
Október 3.	– Az Istenszülő oltalmának búcsúja – Házaspárok zarándoklata
Október 9–10.	– Orvosok és egészségügyben dolgozók zarándoklata (szombat–vasárnap)
Október 9.	– Szeretetszolgálatok zarándoklata (szombat)
Október 16.	– Máramarosi Görögkatolikus Püspökség román ajkú közösségeinek zarándoklata
Október 29.	– Érettségizők zarándoklata (péntek)
November 4.	– A kegykép első könnyezésének emléknapja (csütörtök)
November 7.	– A kegytemplom búcsúja
November 21.	– Az Istenszülő templomba vezetésének búcsúja
December 12.	– Szent Anna csodálatos fogadásának ünnepe Gyermekáldást várók-kérők zarándoklata
December 24.	– Pócsi betlehemes (péntek)

SAJÓPÁLFALAI BÚCSÚREND – 2021

Május 23.	– Pünkösöd, a Szentlélek leszállása, a templom címünnepe
Augusztus 29.	– Országos ruszín búcsú
Október 17.	– A kegykép hazahozatalának emléknapja

Fekete István **Zsellérek** című regénye történetében Zsellér Péter, a tehetséges falusi gyerek bekerül a közeli város iskolájába. Ott fedezi fel, hogy falujából egy másik diák, Ughy László is odakerült, aki az ottani tisztartó fia. Bár előtte soha nem voltak kapcsolatban, de mert falubelijéről van szó, a jószágos Péter segít a tanulásban a gyengébb képességű földijének. A regény a két fiú életre szóló barátságáról szól.

Az író ezt a korai művét 1939-ben a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda magyar nemzeti szellemiségű regény pályázatára írta, amelyre 192 másik alkotó is beküldte a pályaművét, de a **Zsellérek** kapta a 3000 pengős első díjat. Népszerűségét mutatja, hogy 1939 és 1944 között hét kiadást ért meg. Mivel a regényben Fekete bemutatja a vörösterrot, csak a rendszerváltozás után, 1994-ben jelent meg újra cenzúrázatlan formában. Ez az évtizedes elhallgatással sújtott regény az író korai, de nem az utolsó mesterműve.

A zsellérek a parasztság alsó rétegéhez tartozó személyek, akik nem rendelkeztek saját földdel, ezért pénzbeli és terménybeli fizetésért végeztek munkát a gazdságokban. Péter nemcsak nevében, de ténylegesen is egy szegény zsellér gyerek. Hogy az iskolai évek alatt szállásadójánál barátságosabb legyen a szobája, beugrik egy könyv-, papír-, zenemű-kereskedésbe, és vesz magának egy lenyomatot, amely Zrínyi kirohanását ábrázolja. Elég drága a kép, de nem bánja, mert valahogy otthonosabbá szeretné tenni szobáját. Így írja le a jelenetet Fekete István: „Végre megállapodtunk Zrínyi Miklós kirohanásában. Zrínyinek mosolygós kék szeme volt, és piros nadrágja. Vidáman ült lován, pedig egy félmeztelen janicsár két lépésről húzta már rá az íját. Nagyon tetszett!”

Amikor hazaérve az összetekert képet kibontja, és nézegeti, a kép hirtelen szétválik, és az egyből kettő lesz. Össze voltak ragadva. Most hát két képe van! Megszédül a gondlattól, hogy ilyen jól járt. Óvatosan körülnéz, de ekkor kiált benne valaki: „*Tolvaj vagy!*” De hát úgyse tudja meg senki, gondolja eközben

magában. „*Mindegy, vidd vissza*” – szólal meg benne újra az a hang.

A műben így emlékezik vissza a főhős idősebb korában:

„*Régen volt ez. Azóta sokszor álltam a jó és a rossz mezsgyéjén, de olyan harcom kevés volt. Lelkemet két üllön verték, és bár azt mondtam: – Nem adom vissza... nem adom vissza... – lábaim vittek visszafelé. Két becsületes kis csizmás lábam egymás elé lépettet, és vittük a képet.*

– *Visszahoztam... – mondtam, és ekkor kajánul felkacagott bennem valaki: – Szamárl! Szamárl! Nézd, hogy néz rád a segéd... azt hiszi, bolond vagy.*

– *Nem tetszik?*

– *De ez kettő... össze voltak ragadva... – és majd sírva fakadtam.*

Zakariás Menyhért a kályha mellett pipázott.

– *Mi az?*

– *Képet vett a fiú – mondta a segéd –, őssze voltak ragadva. És most visszahozta az egyiket.*

Zakariás Menyhért letette a pipáját. Állam alá nyúlt, és arcom maga felé fordította.

– *El is vihatted volna. Mi a neved?*

– *Zsellér Péter... elsős!*

Megsimogatta a fejem.

– *Segéd úr! A kis Zsellérnek mától kezdve tíz procent. És válassz, kisfiam, még két képet. Ingyen ...*

Rohantam hazafelé. Valami forróság szaladgált bennem. Jól van. Jól van. Így kellett ezt tenni... és most három képem van... de mi lehet az a procent?

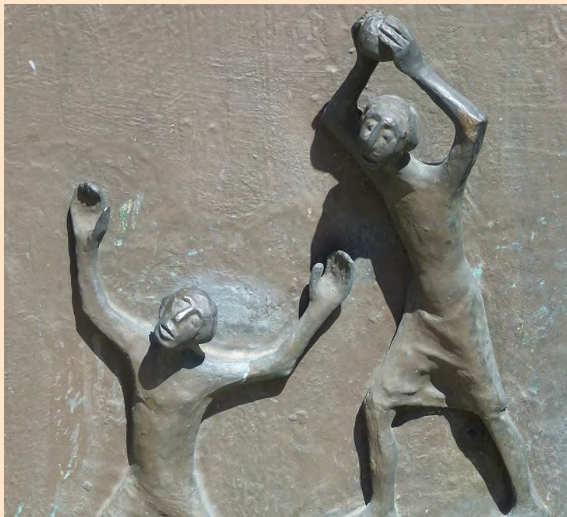
– *Annyit jelent – mondta Tamás bácsi ebéd közben –, hogy egy korona helyett csak kilencven fillért fizetsz. Derék ember ez a Zakariás. De te is!*”

Van a lelkünkben egy vigyázó, amelyik figyelmet bennünket, mit szabad és mit nem szabad tenni. Ezt a vigyázót hívjuk lelkiismeretnek. Ez a hang int, szólít meg minket szavaink, tetteink előtt, alatt és után. Előtte figyelmeztet, hogy valamit ne tegyünk meg, mert nem lesz jó vége. Alatta sem hagy békén, s furdal minket a lelkiismeret. Utána pedig, ha jót tettünk, jutalmaz; és büntet, ha rosszat. Ideg orvosok mondják, hogy az intézetek tele vannak olyanokkal, akik bemagyarázták maguknak, hogy az, amit csináltak, az jó volt, de aztán megszólalt a lelkiismeretük, s összeroppantak annak terhe alatt, hogy valójában milyen rosszat tettek.

A lelkiismeret-furdalásra klasszikus példa Káin és Ábel története. Tudjuk a Szentírásból, hogy testvérek voltak. Káin földművelő

volt, Ábel pedig pásztor, aki nyájának zsenge bárányaiból a legszibbét áldozta fel Istennek, míg fivére azt, amit már amúgy sem tudott felhasználni. Ábel áldozata kedves volt Istennek, áldozati füstje vidáman kúszott az ég felé. Káin áldozatának füstje nem szállt fel, aki ezért haragos lett, és lehorgasztotta a fejét. Az Úr így szólt hozzá: „Miért vagy haragos, és miért horgasztod le a fejed? Ha helyesen cselekedtél, miért nem emeled fel a fejed? De ha nem cselekszel helyesen, nem bűn van-e az ajtód előtt, mint a leselkedő vadállat, amely hatalmába akar keríteni, s melyen uralkodnod kell?” (Ter 4,6–8) Káin féltékenységből és irigységből elhívta testvérét a mezőre és megölte. Amikor az Úr megkérdezte: „Káin, hol a te testvéred?”, ő kitért a válasz elől. De azután már soha sem tudott megnyugodni, állandóan azt gondolta, hogy valaki kergeti, meg akarja ölni. Ha egy le-
vél zörrent, már elkezdett rohanni, pedig senki sem üldözte, csak a lelkiismerete furdalta.

Szépen ír erről Rónay György a **Káin és Ábel** című versében:

„Mikor Káin megölte Ábelt,
már tudni lehetett,
hogy másodszor is ölni fog,
és harmadszor is ölni fog,
és eztán mindig ölni fog,
végig a Történelem folyamán.

Mégis, ha fázik,
Ábel sosem-hűlő testén melegsik.
Ráhajítja didergő fejét
testvére holt szívére,
álmában elfelejti bélyegét,
s azt álmodja, hogy Ábel.”

A lelkiismeret velünk született készség, amely arra indít, hogy a jót megtegyük, és a rosszat elkerüljük. Ha engedelmessé válnak szavára, megdicséri; ha nem, akkor büntet, vádol.

A tiszta lelkiismeretnél nincs nagyobb kincs. Ugyancsak Fekete István **Tíz szál gyertya** című novellafüzéréből a második gyertya történetét hadd idézzem fel. Egy uzsorás, Kotta Sándor kocsisával utazik. Ruházatuk alig különbözik, mert oly pénzéhes, oly kicsinyes és olyan szűkmarkú a gazda, hogy még az öltözetére is sajnálja a pénzt. A bankban nem bízik, így ott őrzi a tökéjét, ahol biztosítva látja, hogy jobban gyarapodik, vagysis kihelyezi letétbe. Különbéféle ékszereket és egyéb értékeket tulajdonít el kölcsön fejében addig, míg be nem hajítja a pénzt. Egy elszegényedett bárónőtől épp egy vastag aranyláncon lévő brosst visz haza, amit a bárónő még a nagyanyjától kapott, s épp ezért nagyon kedves számára. Még emlékszik, amikor valamelyik születésnapján nagyanyja nyakába akasztotta a becses ékszert. Bízta abban, hogy egyszer még visszaválthatja, és ez a féltett emlék megint az otthonában lesz, ahogy évtizedekig volt. Kotta boldogan ejti a brosst a bőrczacskójába, amit mindig magával vitt. Már úgy érezte, hogy az a bőrczacskó szinte testének a nélkülözhetetlen részévé vált. Ha elvinnék tőle, úgy érezné, mintha a lábát vágnák le. A kocsisával a lovak pihentetése miatt beülnek egy fogadóba, ő persze csak ül, nem fogyaszt semmit. A kocsis megkínálja, hogy igyon egy kortyot a poharából. Egy kortyot elfogad, s közben arra gondol, hogy mindenkinek jobban megy sorsa, mint neki, akinek mások a vérért isszák. Pedig éhes is, hisz egész nap nem evett, de ő nem engedheti meg magának, hogy jóllakjon. Otthon, amikor megérkezik, az újság várja, de nincs benne semmi. Csak a bross a bőrczacskóban számára az érték, a hírek is hidegen hagyják. A kocsis vásárolta gyertyát kettévágatja, és elkéri tőle a felét, hogy ne sötétben üljön otthon.

„Ennek az embernek a szeme zöldarany csillogásban úszik, s a mélyén valahol kegyetlen tündökléssel szikrázik valami. S milyen fáradt ez az ember! A kezén milyen pergament a bőr, homlokán milyen mélyek az idő árcai, orrában lilás erek erőlködnek, és a szíve, a szíve milyen kapkodva ver. (...) Kotta fejében az agy hideg számításának jéghegyén nem vettek tudomást a szívről. A meleg vér szorgalmas sáfárját, a lelkes patikust és bölcs értékelőjét minden fénynek, minden öröme, egyszerű szolgának nézték csak, s Kotta életének ormán egy bross ült idegenül...”

Otthon a szobájában a kis gyertya lángja magasra nyúl, s a fellobbanása hirtelen felülírva a brosst, emlékezteti arra a gyertyára, ami akkor égett, amikor felesége a nyitott ajtó felé tartott, és visszatekintve megkérdezte őt: „Ez az utolsó szava, György?” „Ez!” Az asszony akkor megfordult, bezárta maga mögött az ajtót, és az ajtó úgy maradt, és mögötte üresen tátong

Kotta életében a sötétség azóta is. Most is az ajtó felé néz, látja maga előtt az egész akkori jelenetet. Gondolataiba merül, amikor hirtelen távol valahol becsapódik egy ajtó... „Mi volt ez?” – gondolkodik el.

Az ajtóra néz, amit felesége elmenetelekor bezárt. Jó lenne, ha valaki egyszer kinyitná. A kis gyertya, amit a kocsisától kapott, már majdnem csonkig ég, amikor felkel. Az arca már nyugodt, a barázdák elsimultak a homlokán, és a keze sem reszket. Zsebéből papírt kotor elő, s azt a gyertya lángján elégeti, majd egy másik cetlire dülöngélő betűkkel a következőt írja: „Ez az ékszer Ebese bárónő tulajdona.” A brosst rárakja, az ajtó felé néz, s magában kérdezi: „Jól van?” Lefekszik, összeteszi mellén a kezét, és zsongó kábulatban örökre elalszik. Halála előtt az uzsorás tehát elégette a váltót, és elengedte adósságait. A novella így zárul: „Kotta feje megbillent, s törött szemében felvillant valami régi fény. Valaki ott állt az ajtóban, lobogott egy szál régi gyertya, két hívogató szem, és Kotta kinyújtotta feléje kezét, azt gondolva, hogy lám, a földi ember mennyire nem tudja, mi a világhossz és mi a sötétség.”

„Mint a róna, hol születtem, lelkem útja tet-teimben egyenes” – írja Petőfi. Áldásos dolog a lelkiismeret, mert Istenhez vezet. Júdás és Péter példája áll előttünk, akik bár mindketten vétkeztek, s mindkettőjüket bántotta a lelkiismeret, de míg Júdást lelkiismeret-furdalása nem fordította Istenhez, addig Péter bánatának égő csipkebokrán megjelent az Úr. Ő keserves sírásra fakadt és az Atyához fordult. Pont, mint a tékozló fiú, akit az atyja már várt, és aki számára nagy lakomát rendezett. Egy nagy lakomához hasonlít, amit Isten azoknak készít, akik hallgatnak a lelkiismeretük szavára. Adjunk hálát a Jóistennek, hogy ajándékba fogadhatjuk a tiszta lelkiismeret boldogságát, és higgyük el, hogy a megszerzett javak nem tudják megadni azt az örömet, amit a tiszta lelkiismeret ad. Ezt bizonyítja Fekete István írásában Kotta Sándor esete is. A Jóisten senkinek sem marad adósa sem itt a földön, sem az örök életben.

A 2020-as **Nincs gonosz** (*Sheytan vojud nadarad / There is no evil*) című német-iráni-cseh filmdráma nyerte a legjobb filmnek járó Arany Medve díjat a 70. Berlini Nemzetközi Filmfesztiválon, a Berlinalén, de Mohammad Raszulof iráni ellenzéki rendező sajnos nem tudta átvenni a díjat a világ legnagyobb filmes közönségfesztiváljának díjkiosztó gáláján, így lánya, a filmben is szereplő Baran Raszulof tette meg ezt helyette. Édesapja ugyanis nem kapott utazási engedélyt hazája hatóságaitól. Már 2017-ben is, amikor az iráni igazságszolgáltatásról és korrupcióról szóló, *Az érinthetetlen ember* (*A Man of Integrity*) című filmjével díjat nyert Cannesban, a rendezőt hazájában egyévnyi börtönről és kétévnyi utazási tilalomra ítélték. Akkor nem kellett börtönbe mennie, de mostani

„Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet, mert onnan indul ki az élet!”

(Példabeszédek könyve 4,23)

minden mozzanata. Nekünk, európaiaknak pedig külön ajándék, hogy nem egy újabb szájbarágós amerikai alkotással állunk szemben, hanem a moziból kijövet napokig, sőt hetekig merenghetünk a jelenetek szimbólumain, a színészek elképesztően finom, de kifejező színészi játékán és a történet egyetemességén.

Az egész film négy különálló történetből áll össze, melyek mind ugyanazokat az erkölcsi

Nincs gonosz

(*Sheytan vojud nadarad / There is no evil*)

filmjének készítése közben az igazságszolgáltatás már sms-ben értesítette, hogy hamarosan megkaphatja a dátumot, amikor majd rácsok mögé kell vonulnia. Raszulof nem adta fel magát a hatóságoknál, ügyvédje elmondása szerint fellebbezni kíván.

dának ítélték. Akkor Raszulof és rendezőtársa, Jafar Panahi hatévnyi börtönbüntetést kapott, és húsz évre eltiltották őket a filmezéstől, de később a bíróság a büntetést felfüggesztette, és óvadék ellenében szabadlábra kerülhettek. Ezekből is láthatjuk, hogy nincs könnyű dolga az alkotóknak Iránban, és az életükkel játszanak, amikor művészetbe vágják a fejszéküket, pláne olyan művészetbe, ami tükröt mutat a valóságnak.

Lánya a díj átvételekor elmondta, hogy az édesapja hiánya és az elismerés együtt végtelenül vegyes érzésekkel tölti el, hisz egyszerre nagyon szomorú és nagyon boldog. Beszédében kiemelte, hogy a falak nem tudják feltartóztatni az eszméket, a hitet és a szeretetet, és csak arra alkalmasak, hogy a diktatúrák körbezárják saját magukat. Az Arany Medve-szobrot a magasba emelve egy alkotótárs hozzátette: „Ez a kis barátunk nemsokára a hazámba utazik, és elmondja Mohammadnak, hogy nincs egyedül, Mohammad pedig megmutatja neki, hogy milyen sok békés és barátságos ember él Iránban.”

Mostani filmje, a *Nincs gonosz*, rendkívül megrendítő, felkavaró, mély, erős és szép. Ezek a szavak jutnak eszembe, és most is, ahogy írok róla, élesen előttem vannak jelenetek, képek, hangulatok, mert annyira kifejező az alkotás

kérdéseket – belső tartás, az egyén szabadsága és döntési lehetőségei – járkál körbe. A történetek az Iránban máig érvényben lévő halálbüntetés kapcsán boncolgatják az egyéni felelősséget egy zsarnoki elnyomórendszerben.

Ami különleges ebben az alkotásban, hogy a halálbüntetést egyik történetben sem a halálraítélteken keresztül közelíti meg, sőt vitát sem hajlandó nyitni arról, hogy megérdemlik-e, vagy sem, hanem a kivégzésekkel közvetett vagy közvetlen módon kapcsolatba kerülő emberek mindennapi életébe enged bepillantást, és az ő lelki folyamataikat érzékelteti a nézőkkel. Hiszen bár ők „csak” végrehajtók, az állam végezteti el velük a „piszkos munkát,” s fel is menthetnék magukat, mondván, nincs választásuk, de a film ennél tovább megy, s központi gondolatát az egyik szereplő mondja ki: „Abban rejlik az erőd, hogy nem tudsz mondani.” No persze Iránban a rezsimnek nem olyan könnyű ám nemet mondani, hisz minden 18. életévét betöltött férfinak két év katonai szolgálat a kötelezettsége. Ha ezt valaki elutasítja, vagy bármely ezen belül adódó feladatot megtagadja, a szolgálat hosszabbodik, de akár ő maga is könnyen a bitófán találhatja magát, nem beszélve arról, hogy feladat megtagadásáért élete végéig tartó tiltások járnak: az illető nem kap életbiztosítást, nem lehet

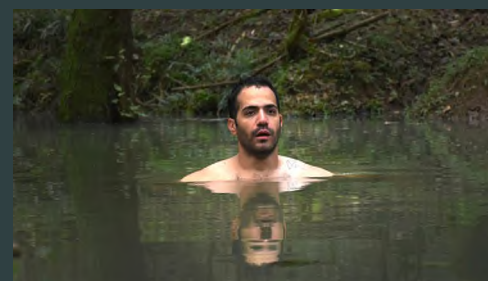
Mohammad Raszulof az egyik legismertebb iráni rendező, de alkotásait saját hazájában nem vetítik, mivel mind be van tiltva. A rezsim már 2011-ben börtönről ítélte, mert a cenzúra kérdésével foglalkozó *Goodbye* című filmjét a hatóságok szintén rendszerellenes propagandának ítélték.

jogosítványa, nem kap vállalkozói engedélyt, nem juthat végzettségének megfelelő, rendes álláshoz, és az útlevelét is elveszik. Tehát nem akármivel, de az életével és annak minőségével játszik, aki nem lép be a katonai szolgálatba.

Az első történet főszereplője Heshmat (Ehsan Mirhosseini), aki odaadó férj és gondos apa. Mindig felesége elé megy autóval a munkahelyére, hazaviszi, útközben beszélgetnek, segít a háztartásban, nagy szeretettel neveli kislányukat. Szinte irigylésre méltó az élete, mely éppoly hétköznapi, akárcsak a miénk. Iránról általában csak a hírekből hallunk, az átlagember annál többet nem nagyon tud az ottani életről. Már csak emiatt is jó ötlet a filmet egy olyan történettel kezdeni, amely egy átlagos iráni család hétköznapiját mutatja be. Nézve

műszakot kell vinnie. S mikor már elkényelmesednénk a székünkben a dokumentarista stílusban bemutatott családi élet nyugalmosságán, a zárójelenet úgy gyomron vág, hogy alig térünk magunkhoz. Heshmat ugyanis egy börtönben végrehajtó: egy kicsi szobában kivilágosodik egy piros gomb a falon, sípolást hall, majd a sípszó után megnyomja a gombot, és folytathatja is a reggelijét. A gomb megnyomása után tíz lábfej kapálózását mutatja a kamera. A gomb ugyanis a tíz halálraítelt alatt lévő rámpát csapta le. Persze utólag megértjük a családapa tekintetének ürességét, kifejezéstelenségét, és hogy miért három nyugtatót szedett be elalvás előtt, és miért vett zuhanyt hazaérkezés után, és hajnalban indulás előtt is olyan hosszán. Nem beszélve arról, miért állt autójával olyan hosszán éjszaka egy keresz-

kük Pouya (Kaveh Ahangar) sír, szinte zokog. Kiderül, hogy élete első kivégzését kell majd hajnalban elvégeznie: el kell kísérnie valakit a vesztőhelyre, majd ki kell húznia alóla a zsá-molyt. Pontosan tudja, hogy bármit követett is el, képtelen egy másik ember életének kioltására, mégis ezt várja tőle a hatalom. Néha kimegy a szobából barátnőjével telefonálni. Azon ügyködik, hogy más részlegre helyeztesse magát. Társai biztatják, hogy előbb-utóbb úgyis túl kell esnie ezen is. A halálos ítéletet valakinek végre is kell hajtania, csakhogy a hóhérok nem feltétlenül robotok, rendszerhű alattvalók, hanem például érző lények, akiknek feloldhatatlan erkölcsi válságot okozhat egy élet kioltása. Pouya pontosan tudja, mi a tét: lelkiismerete az egész jövőjét veszélyezteti. A férfiak számára kötelező a két éves

életük apró mozzanatait, nem sok különbséget mutat egy magyar családétól, sőt a nagyváros, ahol élnek, néhány helyi jellegzetességet leszámítva alig különbözik azoktól a városoktól, amelyekben mi élünk. Heshmat munkájáról keveset tudunk meg. Csak annyit látunk, hogy éjjel háromkor kel, hogy időben beérjen, és felesége elégedetlenkedik, mennyi éjszakai

teződésnél a kietlen utcákon megdermedve a zöldről pirosra váltó közlekedési lámpa előtt, amikor munkahelye felé tartott.

A második rész szintén börtönben játszódik. Katonai szolgálatos kiskatonák egy számukra elkülönített szobában emeletes ágyakon aludni próbálnak a pislákoló neonfényben. Egyi-

sorkatonai szolgálat, és amíg azt le nem töltik, számos dologtól meg vannak fosztva. Ez idő alatt bárhova elvezényelhetik őket, és ezek a katonák pechjükre olyan helyen teljesítenek szolgálatot, ahol kivégzéseket hajtanak végre. Aki megteszi, az nemcsak kötelességet teljesít, de jutalmat is kap: háromnapos eltávozást. Amennyiben azonban nem teszi meg, újabb hónapokkal kell tovább szolgálnia a pokol kellős közepén. Sőt, ha valaki nagyon ellenáll, a hadbíróság könnyen őt is halálbüntetésre ítélheti. Pouya sír, mert tudja, hogyha nem teszi meg, a hatalom teljesen ellehetetleníti az életét, pedig barátnőjével azt tervezte, hogy Ausztriába disszidálnak, hogy ott a lány éneklést tanulhasson. Végül eljön a pillanat, s a fiú hallgat a lelkiismerete szavára. Elszedi felettesétől a fegyvert, megkötözi, s kiszökki a börtönből. Barátnője a közelben egy autóban várja szerelmét, s csókokkal fogadva azt kiabálja: „Tudtam, hogy képes vagy rá.” Pouya teljesen felszabadul, gyorsan levedli magáról az egyenruhát, átöltözik, és az autóban boldogan ordítja a rádióból szóló vidám olasz dalt. Fel sem fogja, hogy élete épp ebben a pillanatban vesz teljesen új fordulatot. A jelenet azzal zárul, hogy a boldog jövő felé tartva a két fiatal Irán hegyei felé veszi az irányt. Kérdéses persze, hogy mi lesz a sorsuk útlevel és a visszatérés lehetőség nélkül...

A harmadik történetben egy katona, Javad (Mohammad Valizadegan) kér eltávozást, hogy szerelme, Na'na (Mahtab Servati) születésnapján megkérje annak kezét. Abban bízunk, hogy a leánykérés lesz a nap legnagyobb meglepetése. Leszállva a vonatról, az erdőn kell keresztül mennie, hogy a hegyek között megbúvó, a világtól elszigetelt erdei házhoz, Na'na családjához megérkezzen. Útközben átöltözik, leveti a katonai zubbonyt, alaposan megfürdik a patakban, megmossa és illatosítja magát. A bokrok között elrejtí egyenruháját, és hétköznapi ruhát vesz fel. Megérkezve nagy szomorúságban találja a családot, s megtudja a lány apjától, hogy egy nagyon kedves családi barátjuk, a falu tanítója meghalt: politikai nézetei miatt kivégezték. A lány is szomorú, s Javad igyekszik együttérezni vele. Persze a gyász ellenére a két szerelmes megéli a viszontlátás örömét, és Javad még meg is neveteti a lányt. Egy valóban szép szerelem meghitt pillanatairól kapunk képet. A fiú bekapcsolódik a család életébe, segít a mezőgazdasági munkákban, s együtt készül velük a lány születésnapjára, amely egyben a meghalt barát búcsúztatója is lesz. Pakolás közben kitesznek egy nagy fotót a kivégzett pedagógusról. Tesz-vesz Javad, majd amikor tekintete a fényképre esik, jéggé dermed: felismeri benne azt, aki alól pár napja kihúzta a zsámolyt, hogy háromnapos eltávozást kaphasson. Szégyenében elrohan, és megpróbálja a folyóba fojtani magát, de végül képtelen rá. Amíg nem volt személyes érintettsége, számára csak egy feladat volt, amit el kellett végeznie, de amint a szeretett lényen keresztül tekint a történetekre, megérti a súlyát annak, amit elkövetett. Egy fa tövében zokog, mikor szerelme rátalál. Bevallja neki, hogy ő ölte meg barátjukat. A lány tekintete megváltozik: rideggé és érzéketlenné válik. Szakit a fiúval: „Számolom magamban, hányszor voltál itt háromnapos eltávozáson. El sem tudod képzelni, mennyire szeretlek. Hiányozni fogsz.”

Az utolsó történet egy reptéren kezdődik. Egy idősebb pár vár valakit. A férfinak, Bahramnak (Mohammad Seddighimehr) az izgatottságán valami más is tükröződik. A Németországban orvosnak tanuló unokahúga, Darya (Baran Raszulo)f) érkezik, hogy eltöltsön velük pár napot. A házaspár az ország egy távoli zugában, a hegyek között él, ahol elszórtan, egymástól igen nagy távolságra laknak az emberek, és főként mezőgazdasággal foglalkoznak. A lánynak feltűnik, hogy bár mindenki „doktor úrnak” hívja a nagybátyját, nincs rendes praxisa, sőt még jogosítványa sem, pedig vezet. A napok gyorsan telnek, Darya bekapcsolódik a falusi emberek egyszerű életébe. Látja, milyen békés, nyugodt és elégedett életet élnek itt rokonai. Kérdéseket tesz fel, s próbálja megérteni, miért jó a nagybátyjának, hogy ilyen elszigetelten él. „Ez bonyolult” – ugyanez a válasz hangzik sokszor sok mindenre. A feleség pedig folyton azt kérdegeti a férjétől, mikor mondja már el a lánynak, amit akar. „Várom a megfelelő pillanatot” – válaszolja mindig Bahram, aki atyai szeretettel, szinte rajongással tekint a más kultúrában felnőtt, Irántól kissé idegenkedő lányra. Kiderül, Darya érkezése nem véletlen, és sok megválaszolatlan kérdése mind egy történetben kapcsolódik össze, ami egész addigi életét fel fogja borítani. Bahram elviszi vadászni, hogy lelőjenek egy rókát. Átadja a lánynak a fegyvert, hogy ő tegye meg, de az furcsállva a dolgot, könnyedén visszautasítja, mondván, ő képtelen kioltani egy élőlény életét. A férfinak az volt a célja, hogy megértesse, vagyis inkább megéreztesse a lánnyal, milyen érzés, ha kényszerítenek, hogy kiolts egy életet. Bahram nagybeteg, így még halála előtt fel akarta fedni az igazságot Daryának: ő nem a nagybátyja, hanem az édesapja. Fiatalember volt, amikor katonai szolgálat során azt a feladatot kapta, hogy húzza ki valaki alól a zsámolyt. Képtelen volt megtenni, így egész későbbi élete ennek az egy tettének a következményeit viseli ma: nincs útvele, nem hagyhatja el az orszá-

got, nem praktizálhat, nem lehet jogosítványa, és az emberektől távol kell élnie. Amikor anno elutasította a parancsot, nem tudta, hogy szerelme gyermeket hord a szíve alatt. Az egyetlen dolog, amit tehettek, hogy kimenekítették a kisbabát Darya anyjának a fivérével, akit a lány most Németországban apjának hisz. Később, amint lehetett, édesanyja ugyan megpróbált eljutni gyermeke után Németországba embercsempészek segítségével, de útközben meghalt. Egy pillanat alatt összeomlik a lány élete, haragszik az egész világra. Nem bocsát meg igazi apjának, hiába látja, milyen rossz egészségi állapotban van. Azonnal haza akar menni Németországba. A reptéren menet néma csendben ülnek az autóban, mikor Bahram nagyon csúnya köhögőrohamot kap. Megállnak. Az érzéketlen lány dühösen kiszáll. A bokrok között egy rókát pillant meg, s hirtelen megérti apja egykori döntését.

Négy történet, négy döntés. Milyen érdekes, hogy abban a két történetben, ahol az érintettek nem utasították el a kivégzési parancsot, hangsúlyosan megjelenik a mosakodás, a fürdés, ezzel is kifejezve szimbolikusan a bűnüket, amiből úgy érzik, ki kell, mossák magukat.

„Abban rejlik az erőd, hogy nemet tudsz mondani” – mondja ki Na'na édesanyja a harmadik történetben, amikor Javaddal beszélget a katonai szolgálatról és annak kötelezettségeiről. Mohammad Rasoulof rendező esetében már maga a film leforgatása is a hatalommal szembeni ellenszegülés gesztusa, hisz történetei tükröt mutatnak arról, miként hatja át a zsarnoki rendszer az irániak mindennapjait, s milyen gyötrelmei és szépségei vannak az ellenszegülésnek.

A Nincs gonosz megindító, mert az elnyomással szemben az erkölcsi győzelmet hangsúlyozza, és azt a derűt, amellyel az eszméihez ragaszkodó ember a fizikai vagy érzelmi nélkülözés ellenére élheti az életet. „A Nincs gonosz gyönyörűen fotografált képekben sugározza Rasoulof elgondolását: a rendszert kötelesegtudatból kiszolgáló munkás életét szükös városi terekbe komponálja, ahová a látszólagos jólét ellenére nem szűrődik be az öröm; ugyanakkor a vidékre száműzött disszidensek hiába baktatnak kopár, sivatagos tájakon, a külső szegénységben nagy fokú belső szabadságot élhetnek meg” – írja az egyik kritika.

Bár nem kell zsarnoki rezsimben élnünk, a ma embere is rengeteg külső kényszert él meg. A belső szabadságot az adja, ha aszerint tudok dönteni, amit a bensőm, nem pedig a külvilág diktál. Ha arra hallgatok – bármely következménnyel járjon is –, mindig szabad embernek mondhatom magam: „Az igazság szabaddá tesz” (János 8,32).

MEGJELENT Terdik Szilveszter legújabb könyve: A Munkácsi Egyházmegye festészete a XIX. században

Az **MTA-SZAGKHF LENDÜLET Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport** projektje keretében jelent meg magazinunk állandó munkatársa, Terdik Szilveszter **A Munkácsi Egyházmegye festészete a XIX. században** című könyve. A Collectanea Athanasiana sorozat VI/2. számú kötete már kapható a nyíregyházi kegytárgyboltban és a webáruházban.

A hazai görögkatolikus művészet kevésbé ismert fejezete a 19. században folyó művészeti tevékenység, noha ekkoriban számos templom és ikonosztázion épült, ráadásul az egyházfők is élénk érdeklődést mutattak a művészeti kérdések iránt. A szerző ezt a hiányt igyekszik pótolni azzal, hogy az – utóbbi évtizedben a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán működő kutatási programoknak köszönhetően – összegyűjtött és lemásolt, művészettörténeti szempontból értékelhető levéltári forrásokat dolgozza fel, kiegészítve a még eredeti helyén álló emlékek dokumentálásával. A kutatómunka számos új eredményt hozott: ismertté vált a máriapócsi kegytemplom ikonosztázának első festője Csongrádi Péter egri rác festő személyében; több, a mai Görögkatolikus Metropólia területén álló templomunk ikonosztázának pontos készítésétörténetét sikerült feltárni (pl. Aranyosapáti, Buj, Nyírkársz), vagy más települések esetében a mára már elpusztult emlékekre vonatkozó izgalmas adatok bukkantak elő (pl. Hajdúböszörmény, Rudabányácska). A kötetből

megismerhetjük az első egyházmegyei festő, Mankovits Mihály, valamint kortársai, vetélytársai és utódai munkásságát, egészen az utolsó aktív egyházmegyei festő, Vidra Ferdinánd haláláig (1879). A könyvben számos, ma már az utódállamokban fekvő, de egykor a Hajdúdorogi Egyházmegyéhez tartozó parókia emlékműveivel is találkozhatunk, amelyekben ma is eleven magyar közösségek működnek (pl. Bodrogszerdahely, Kisdobra, Bodrogmező). Az eredeti források gyűjteményén túl, amelyekből gazdag válogatás olvasható a kötet végén, számos színes, nem csupán a még álló emlékművekről, hanem az eddig teljesen ismeretlen levéltári dokumentumokról készült felvétel teszi még gazdagabbá ezt a munkát.

A könyv ára 4000 Ft (+szállítási költség), megvásárolható a
**SZENT ATANÁZ KÖNYV-
ÉS KEGYTÁRGYBOLT
nyíregyházi**
(4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor u. 5.)
és rövidesen a
budapesti
(1056 Budapest, Molnár u. 3.)
üzleteiben,
valamint online is megrendelhető a
<https://szentatanazbolt.hu/>
oldalon.

Terdik Szilveszter (1976) művészettörténész, régész, hittanár, az Iparművészeti Múzeum főmuzeológusa, a Magyar Képzőművészeti Egyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem óraadó tanára, az MTA-SZAGKHF Lendület Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport tagja.

Doktori értekezését a magyarországi görögkatolikus püspöki központok 18. századi művészeti reprezentációjáról írta. Számos hosszabb-rövidebb tudományos munka szerzője, konferenciák rendszeres előadója. Fő kutatási területe a keresztény művészet, valamint a magyar és a Kárpát-medencei görögkatolikusok kultúrája és művészeti tevékenysége.

Az oktoéché és a magyar nyolccas

Talán már van hatvanöt éve is, amikor még kisdíák voltam, és érdekelni kezdett görögkatolikus zenei világunk. Édesapámnak volt otthon Irmologionja. Jártam zeneiskolába Nyíregyházán, és nagyon szerettem a szolfézsórákat (a zongoragyakorlást már kevésbé). Elkezdtem a magam számára szolmizációs hangokkal leírni az egyes „hangok” főbb énekeit (tropárok, kontákok, prokimenek, sztihirák), sőt írógépen le is pötyögtem, megörökítettem azokat.

Ekkoriban már kezdtem verselgetni is, és az 1. sztihira dallamára írtam egy verset: „De szeretnék vértanú lenni, Krisztusért meghalni...” A folytatásra már nem is emlékszem, de azt mondta édesapám: „Pisti, nem elsősorban meghalnunk kell az Úr Jézusért, hanem élni!” Azóta ez lett az életprogramom, még ha csak gyarló módon sikerült is ezt teljesítenem.

De ami a zenénket illeti, lassan sejteni kezdtem, hogy itt egy csodálatos zenei rendszer, egy egész világ tárul elém. Később tudatosult bennem: ez az oktoéché, a nyolchangú énektár, amely szertartásainkban állandóan jelentkezik.

Később, kispap koromban a Központi Sze­mináriumban megismerkedtem a gregorián énekléssel. Azonnal szemembe ötlött, hogy a klasszikus nyugati szertartásban megvan az oktoéché edestestvére, a nyolc zsolnártónus formájában. Énektanáraink megismertettek bennünket ezzel a zenei rendszerrel.

Kiderült, hogy ez a nyolc tónus nem az általában ismert dúr és moll különböző formáira épül, hanem az ún. modális skálákra. Ha a zongora billentyűit tartom szem előtt, a D-ről indul a dór, szolmizációs hanggal: a ré-sor, az E-ről indul a fríg vagy a mi-sor, az F-ről a líd vagy fá-sor, és a G-ről a mixolid vagy szó-sor. Ezek közül a dór és a fríg mollos jellegű, a líd és a mixolid dúros, de egy-egy ponton eltér a két nagy skálától. A hivatalos zeneelmélet megnevezésével: a dór lá-sor fi-vel, a fríg mi-sor ta-val.

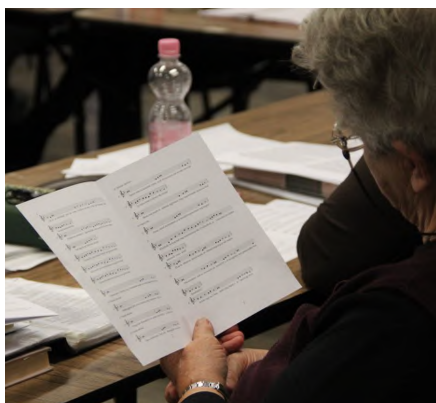
A nyolc tónus úgy sorakozik fel, hogy a tónusoknak van egy autentikus és egy plagális, más szóval egy fő- és egy mellékskálája, aszerint, hogy az alaphangra vagy annak tercére zárul-e a dallamív. A mellékskálát hipo- (hüpo-) előtaggal nevezzük meg. Eszerint a nyolc nyugati tónus a következő:

**Az alábbiakban
Cselényi István atya
kalauszol el bennünket
liturgikus énekeink
nyolc hangjának összetett,
de gyönyörű világába.
Az írást elsősorban
kántoroknak és zenében jártas
olvasóinknak ajánljuk.**

1. tónus: dór, 2. tónus: hipodór, 3. tónus: fríg, 4. tónus: hipofríg, 5. tónus: líd, 6. tónus: hipolid, 7. tónus: mixolid, 8. tónus: hipomixolid.

A bizánci énekrend eredetileg ugyanezeket a skálákat tartalmazta, azzal a különbséggel, hogy az 1–4. échosz, hang a négy modális skálát foglalta magába, az 5–8. hang ezek hipo­változatát. Ez a görög oktoéché rendszere. A kifejezés először 500 táján, János maiumi püspök egyháztörténeti munkájában szerepel. Mindmáig vitatott, mit kell értenünk itt az oktoéché alatt. Valószínűleg még nem nyolcféle hangsort, csupán szöveg- és dallammintákat (patterneket). Az arabok „makám”-nak, a görögök „nomosz”-nak és „échosz”-oknak, később a szlávok „glász”-nak, mi pedig hangoknak neveztük ezt a rendszerezést.

Később az échoszok skálajelentést nyertek. Ennek gyökerei korábbi hagyományra mutatnak vissza. A szír és a zsidó zene már az 5. század előtt közismert dallamfordulatok alapján csoportosította énekeit, a görög hagyomány a keleti párhuzamokhoz hasonlóan, szimbolikus jelentést is tulajdonított a hangoknak: az oktoéchoszt négy alaptulajdonság (hideg, meleg, nedves, száraz) kombinált megnyilvánulása szerint alkalmazta bizonyos ünnepek jellemző hangcsoportjaira.

Mindehhez hozzá kell fűznünk: az échoszok nevei Bizáncban nemcsak zenei fogalmak, hanem megjelennek a többi művészeti ágban is mint stílusok (ld. dór, fríg vagy ión oszlopfő, képzőművészeti stílus), sőt az egyes hangoknak mint hangnemeknek pszichológiai vagy karakterológiai tartalmuk is volt: hangulatok, emberi alkatok kifejezői, vérmérsékleti típusok (szangvinikus, kolerikus, melankolikus, flegmatikus), amelyeket akár a Kretschmer-féle karakterek megfelelőinek is tekinthetünk.

Mindemellett az oktoéché nemcsak a mintadallamokat (szakszóval: *centonizáció* alkalmazását) jelenti, hanem a keleti *egyházi év felépítésében* is szerepet kapott. Bár sokak előtt érthetetlen ennek az eredete, jegyezzük meg, itt talán a zsidó liturgia hatásával kell számolnunk. Amint az izraeliták a *hanuka* ünnepkörében naponta eggyel több gyertyát gyújtanak, úgy a keleti egyházban húsvét első hetében végigfutunk a nyolc hangon, majd nyolchetes ciklusokban egy-egy hetet egy-egy hangnak szentelünk. Mindegyik „hang” meghatározott istentiszteleti formák szövegeit tartalmazza, egész hétre, főleg szombat-vasárnapra elosztva, utóbbi egységet – a szombat esti, vasárnap reggeli zsolozsmát, a vasárnapi liturgia és délutáni zsolozsma énekeit – mind a mai napig nyilvánosan is énekeljük templomainkban, ezek húsvét meghosszabbításait jelentik (vö. feltámadási tropárok). Így a nyolchangú énektár egybefonódik az „ünnepek ünnepélyével,” húsvéttal, annak a „nyolcadik napnak” a megélését jelenti, amely a világ végéig tart Kelet szemlélete szerint.

A hangok igazi tartalmukat azonban az egyházi zenében, énekrendben nyerik el. Damaszkuszi Szent Jánosnál az oktoéchosz a nyolc vasárnapra szánt himnuszgyűjtemény címe. Bizáncban a kifejezés már skálajelentést nyert: a modális skálák rendszerét foglalta magába.

ÚJ ARCULATI ELEMEK EGYHÁZUNK MEGJELENÉSÉBEN

Üzenetünk, örömhírünk van, melyet egyházunk sajátos arculata által hirdethetünk, hirdetünk. Liturgiánk, ikonjaink örök értékű üzenethordozása mellett folyamatosan keressük a kor nyelvezetét is használó csatornákat. Ezek általában gyorsan változó, rövidtávú irányok. De az egyháznak missziós feladata a folyamatosan változó világra ajtót nyitni.

Kilépni, de nem azért, hogy elhagyjunk valamit, hanem, hogy kilépésünk által másokat is be tudjunk hívni. Kilépni úgy, mint a példabeszédben szereplő atya, ki mindkét fiát otthonából kilépve, háza előtt várta.

GÖRÖGKATOLIKUSOK

Egy új arculatot dolgoztunk ki, amely megjelenésében, színvilágában, tudatosan hordozza korunk kommunikációs jegyeit, mégis örök igazságot hirdet. Mert a legszebb meghívástörténetet tükrözi a három betű: **DJK**, azaz Dicsőség Jézus Krisztusnak!

Üzenetet hordoz a népszámlálás tudatos hitvallását segítő akció mottója a görögkatolikus**OK** is.

Bízunk benne, hogy ez, a logó és mottó által vállalt üzenet mind az internetes felületeken, mind nyomtatott formában (ruhán, táskán, autón) életre kel, s mint egy hitvallás: az összetartozás lelkesítő örömévé, a meghívás eszközévé válik. Felkiáltójel ez, hogy így éljünk, de egyúttal kérdőjel is, hogy tényleg így élünk?

Köszönet az arculatért, méltán gondolom, hogy ennek megjelenése egy újabb ecsetvonás egyházunk életében, egy újabb ecsetvonás, mely által **Krisztust** mutathatjuk meg a világnak.

A hit megmaradásának záloga

MAROSI ANITA

A beregszászi Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ

Beregszász Széna tere, ahogy a neve is jelzi, egykor a szénavásár színhelye volt. Az idők változásával elveszítette eredeti szerepét, és évtizedeken át elhagyatottan várta, hogy valami nemesebb feladatot szolgálhasson. Sokan sokfélet terveztek ezen a területen. Buszmegálló, McDonald's, ortodox templom, bevásárlóközpont is lehetett volna itt. Ám a gondviselésnek más célja volt. A terület a Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület látóterébe került. A kárpátaljai magyar görögkatolikusok már évek óta keresték a megfelelő helyet leendő központjuk megépítéséhez. Végül sikerült egy elhagyatott ingatlant megvásárolniuk a Széna tér szélén. Innen már egyenes út vezetett ahhoz, hogy igényt tartsanak a tere. A magyar kormány anyagi támogatása mellett a város vezetése is melléjük állt, mely a megfelelő engedélyek beszerzése után az egyház részére bocsátotta a kért területet. A két épületből – egyik a kollégiumnak és egy szolgálati lakásnak ad helyet, a másik templomot, múzeumot, könyvtárat és irodákat foglal magába – álló központ alapkövét 2017 októberében tették le.

A főépület látványterve

ARRÓL, HOGY MIKÉNT ALAKULT A KÖZPONT SORSA, TOVÁBBÁ Milyen célokat kíván vele megvalósítani az egyház, Marosi István görögkatolikus pappal, a központ szervezőlelkészeivel beszélgettem.

Térjünk vissza az időben arra a pontra, amikor megszületett a központ megépítésének álma!

Közel egy évtizedet kell visszautaznunk az időben. Ekkor fogalmazódott meg a kerületünkben az igény egy magyar görögkatolikus központ megvalósítására. A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye többnemzetiségű. Vannak ukrán, ruszin, román, magyar, szlovák ajkú híveink. A görögkatolikus magyarság – közel harmincezer fő – az Ungvári, Munkácsi, Beregszászi és Nagyszőlősi járásokban él. 51 egyházközségünk van. Fontosnak tartottuk, hogy ezek irányítására, a közös programok szervezésére és a jövőbeli fejlődés érdekében létrehozzunk egy olyan helyet, ahonnan mindezt irányítani tudjuk.

Miért pont Beregszász?

A Vérke-parti város egyrészt a kárpátaljai magyarság központja. A kulturális rendezvények zöme, valamint a civil szervezetek tevékenysége itt összpontosul. Másrészt itt működik számos olyan intézmény – a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Főiskola, annak szakképző intézete, az Egészségügyi Szakközépiskola –, melyben görögkatolikus fiataljaink tanulnak. Ha részt akarunk venni Kárpátalja kulturális életének formálásában, valamint felnövekvő görögkatolikus generációink építésében, akkor erre Beregszász városa a legalkalmasabb.

A kollégium épülete

Alapkövetél

Már az építkezés kezdete előtt eldölt, hogy mi lesz a központ neve.

Ortutay Elemér görögkatolikus pap Beregszászban nőtt fel. Egész életében fiatalokkal foglalkozott. Hivatása gyakorlása mellett tanított, cserkészcsapatot szervezett. Hitéért a szovjetrendszer elítélte, megjárta a Gulagot. Szabadulása után titokban folytatta papi tevékenységét, saját lakásán teológiát tanított a papnövendékeknek. Életével példát mutatott kortársainak és a jövő nemzedékének is. Ezért választottuk őt a központ névadójának.

A központon belül az ő nevét viseli a szakkollégium is, mely már évek óta működik a városban.

Az első görögkatolikus főiskolai kollégiumot 2013-ban nyitottuk meg. Egy év kihagyás után, 2015-től folyamatosan működtettünk egy fiú- és egy lánykollégiumot. Ekkor még nem rendelkezünk saját ingatlannal, a hallgatóinkat egy-egy albérlésben szállásoltuk el. Az új épületünk 2020 februárjára készült el. Akkor a koronavírus-járvány miatt sajnos csak alig pár hetet tudtak eltölteni benne a tanulók. Szeptembertől tudtak ismét beköltözni. Az ünnepélyes átadót október 8-án tartottuk. Sajnos, az újabb járvány miatt most ismét üresek a szobáink.

Milyen adottságokkal bír a kollégium épülete?

A négyszintes épület alapterülete 1400 négyzetméter. Negyven hallgatót befogadó, kétágyas szobákból, társalgóból, konyhából, étkezőből, előadóteremből áll. A kollégiumi lelkész – jelen esetben ez én vagyok – számára fenntartott parókia is itt található. Amíg megépül a főépület, addig itt működnek az esperesi kerület szervezeteinek irodái, valamint itt biztosítottunk ideiglenesen helyet a Bendász István Görögkatolikus Könyvtár és Levéltár számára.

Az épület felszentelésén Luscsák Nilus püspök ezt mondta: „Ez a kollégium az a hely, ahol a görögkatolikuság jövőjét jelentő fiatalság fejlődhet.” Hogyan tudja ezt a küldetést teljesíteni a szakkollégium?

Az első perctől kezdve arra törekedtünk, hogy az általunk működtetett kollégium több legyen pusztán szálláshelynél. Igyekeztünk szellemi és lelki tartalommal megtölteni azt. Ennek érdekében a hozzánk tartozó hallgatókat bekapcsoljuk a Rákóczi-főiskolán működő görögkatolikus lelkészség, a GörögKör tevékenységébe. Ennek keretében tudományos konferenciákat, kiállításokat, filmklubokat, előadásokat szervezünk. A tanulók a szertartások által részeseivé válhatnak a Beregszászi Görögkatolikus Egyházközség magyar közösségének, valamint otthonuktól távol is gyakorolhatják vallásukat. Mivel szakkollégium

A kollégium társalgója

vagyunk, képzéseket is szervezünk, melyeken kötelező a kollégistáink részvétele. Idén egyházismeret, helytörténet és borkultúra témakörök-ből választhattak.

Honnan érkeznek a kollégium lakói?

Ungvártól Királyházig szinte minden magyar járásból vannak lakóink. Arra is törekszünk, hogy a többségében görögkatolikus vallású fiataljaink mellé egy-egy más vallásút is felvegyünk. Ezzel a célunk, hogy vallásunkat, kultúránkat velük is megismertessük.

A kollégium elkészült és működik. Hogyan tovább?

Nagy út áll még előttünk. A főépület építése csak néhány hete kezdődött el a Széna téren. Tervek szerint 2021 végére készül el.

Milyen feladatot fog betölteni az épület?

Azt szeretnénk, hogy az Ortutay-központ a kárpátaljai magyar görögkatolikuság szellemi-lelki-nemzeti centruma legyen, ezért többfunkciósra terveztük a főépületet. Legnagyobb részét a templom foglalja el, melyet a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye 20. századi mártírjainak tiszteletére tervezünk felszentelni. Emellett ide költözik majd át a Bendász-könyvtár is, mely teológiai témájú anyagával és levéltárával egyedülálló görögkatolikus intézmény Kárpátalján. Terveink között szerepel egy múzeum felállítása, ahol szeretnénk bemutatni

Átadó

Kollégisták az előadóteremben

görögkatolikus múltunkat, hagyományainkat, kultúránkat. Szintén az épületben kapnak helyet kerületünk szervezeteinek – Helynöki Hivatal, Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet, GörögKör, Szent Panteleimon Karitás, Médiaközpont – irodái, valamint egy előadóterem.

A tervrajzon egy emlékmű is látható.

A kommunizmus görögkatolikus egyházi áldozatainak szeretnénk méltó emléket állítani a terven látható művel, melyet Matl Péter szobrászművész készített el számunkra.

Egy év múlva várhatóan minden terv megvalósul. Milyen mottót választott magának az Ortutay-központ?

Ortutay Elemér mondta egykor:

„...*hogy ne legyünk hulló falevelek.*”

Ezt tartjuk szem előtt a központnál és a kárpátaljai görögkatolikus magyarságnál.

**ISTEN ÁLDÁSÁT KÍVÁNOM
MINDEHHEZ!**

A gyermekbántalmazások esetén elsődlegesen az iskolai szintér van a köztudatban, mint a súlyos tettek elkövetésének helyszíne. Ez nem meglepő, hiszen a gyermekek az iskolában töltik idejük nagy részét. Az óvodát, majd az iskolát a szocializáció olyan szintereként tartják számon, ahol a családból hozott szocializációs hiányokat lehet kompenzálni. Ezért is hívjuk elsődlegesen nevelési intézményeknek. Azonban van a köznevelési intézményeknek egy másik funkciója is: igyekeznek felkészíteni a gyerekeket a munka világára. A tanórákon használt módszerek kicsiben megegyeznek a munkahelyen használtakkal (pl. projekt alapú munka). Mivel bizonyos értelemben hasonló módon működik a másodlagos (iskolai) és a harmadlagos (munkahelyi) szocializációs szintér, így a problémák is hasonló jellegűek lehetnek.

A munkahely olyan különleges közeg, ahol az ott dolgozó munkatársak, alkalmazottak közössége vagy véletlenszerűen, vagy jól megszervezett módon kerül munkakapcsolatba. Az emberi kapcsolatokról tudjuk, hogy nem problémamentesek még akkor sem, ha olyan emberek vannak „összeválogatva” egy közegben, akik „jól” (vagy eredményesen?) tudnak együttműködni. Az emberek közötti konfliktus alapja minden esetben a kommunikáció.

Szinte nincs olyan munkahely, ahol ne jelenne meg a munkahelyi bántalmazás, avagy ahogyan szakberkekben hívják: mobbing. Ez főként nem fizikai, hanem pszichikai bántalmazás, melyet a felettesek vagy a munkatársak követhetnek el. (A gyermekbántalmazások jó része is lelki.) Ha meg kellene fogalmazni, hogy valójában mi is ez, vagy mi tartozik bele, akkor a következőket sorolhatnánk: zaklatás, sértegetés, gyötrés, kirekesztés, megalázás. És még biztosan tudnánk sorolni.

A legsúlyosabb a munkahelyi bántalmazás során az, hogy aki elszenvedi, annak komoly egészségügyi problémái is lehetnek a feszültségtől a depresszív hangulaton át a szervi betegségekig. A poszttraumás stressz szindrómát (PTSD) emelném ki, mint nehezen felismerhető tünetegyüttest. (Ez utóbbinak érdemes utánaolvasni a szakirodalomban.) A mobbing tüneteihez tartozik többek között a boldogtalanság érzése, nyomott hangulat, pánikreakciók, fejfájás, hátfájás, keringési zavarok stb.

Mégis mikor beszélhetünk mobbingról? Például, ha az egyik munkatársnak magánéleti problémája van, és ennek hatása alatt a munkahelyén durván rákiabál munkatársára, ebben az esetben nem beszélhetünk mobbingról, hiszen valószínű, csak egyszeri esetről van szó. Bántalmazásról akkor beszélhetünk, ha hosszú időn át tart valaki

SZEMÁN-TÓTH TEODÓRA

**„A szeretet nem viselkedik bántóan”
(1Kor 13,5)**

A munkahelyi bántalmazásról

A közelmúltban nemzetközi és hazai viszonylatban is erősen foglalkoztak a gyermekbántalmazással. A sokszor eltitkolt esetek kapcsán felmerült az egyházi felelősségvállalás kérdése is, ennek következményeképpen egyházunk prevenció feladatokat határozott meg (ld. MKPK közleménye a kiskorúak védelméről). Azonban a családon belüli, az iskolai és a gyermekbántalmazások mellett jelen van egy hazánkban kevésbé köztudott téma, a munkahelyi bántalmazás is. Keveset beszélünk róla, pedig sokakat érint.

gyötrése. Például, ha az egyik alkalmazottat kiközösíti néhány munkatársa, a munkatársak előtt nyilvánosan megalázzák, rosszindulatú pletykát terjesztenek róla, stb. – és ezek rendszerezsek, akkor viszont egyértelműen munkahelyi bántalmazásról van szó.

Az alkalmazottak között meglévő munkakapcsolat eredményezheti például, hogy az egyik munkatárs a másik helyett elvégzi a munkafeladatát, határozottan kimondva, hogy „te ügyse tudod megcsinálni”. A munkafeladat elvonása csorbitja az önbizalmat, egy idő után érdektelenül fog bemenni dolgozni az érintett, kevesebb energiát fog befektetni a munkába, stresszes hangulatban várja, hogy vajon mikor fog ismételtlen áldozatul esni, az elismerés szinte nullára korlátozódik, kölcsönös elfogadásnak szinte esélye sincs, stb.

Egyik leginkább jellemző a kommunikáció során bekövetkezett mobbing. Ha valakit állandóan félbeszakítanak; nem, vagy éppen agresszív módon kommunikálnak vele – mind megnehezíti az áldozat életét. Ezeken kívül még sok-sok konkrét szituációt lehetne felsorolni a munkahelyi bántalmazásra.

Az adott munkahelyi szervezet működése melegágya a mobbingnak. Legfőbbképpen a szervezet eredménytelen működése okán jöhet létre a legtöbb ilyen helyzet. Leginkább a nem eredményes szervezetvezetés idézheti elő, ha elégtelen az információáramlás, ellentmondásos utasítások hangzanak el, nincsenek konkrét munkakörök, gyenge az együttműködés a munkatársakkal, vagy nem megfelelőek a munkakörülmények.

A munkahelyi bántalmazást elkövetők tettüket jellemzően szándékosan követik el. Ennek mozgatórugója bizonyos személyes jellegű cél elérése, de lehet az irigység, féltékenység, érvényesülési vágy is. Akik áldozatul esnek a zaklatásnak, maguk is lehetnek annak előidézői (viselkedésmódjukkal váltják ki) akár szándékosan, akár akaratlanul (ld. bűnbak).

A munkahelyi bántalmazásnak az egészséget érintő tüneteken túl egyéb következményei is vannak. Súlyos munkajogi konfliktusok, bírósági ügyek is keletkezhetnek. Nem mindegy tehát, hogy a munkahelyen fennálló bántalmazó jelenségeket felismerjük-e, vagy még fontosabb: elismerjük-e esetleges meglétét, és hajlandóak vagyunk-e ellene tenni. Gondoljunk bele: vajon mennyire egészségkárosító (lelki és testi értelemben is) hatása van egy olyan munkahelynek, ahova mindennap gyomorgörcsrel megyünk be. Vannak olyan esetek, amikor az elszenvedett alany sajnos nem ismeri be, hogy munkahelyi bántalmazás áldozata, hiszen a munkahelye iránti elkötelezettsége szinte elvakítja. Ilyen esetekben egy külső szemlélő az, aki észreveheti a bajt.

A felelős munkáltatónak szinte kötelessége prevenció (megelőző) lépéseket tennie. Akár képzések, figyelemfelhívó előadások, munkahelyi tréningek vagy éppen ismeretterjesztő szóróanyagok is megfelelőek lehetnek arra, hogy elkerüljük a nagyobb problémákat. Az egyházi fenntartó számára szinte elengedhetetlenül fontos szempont, hogy munkavállalói, alkalmazottjai, munkatársai testileg és lelkileg is védve legyenek.

**Szeressük egymást!
Figyeljünk oda a másokra!**

STAN ZSOLT

Magyar görögkatolikus templomot szenteltek Szatmárnémetiben

Szeptember 20-án Vasile Bizau máramarosi megyéspüspök szentelte fel a szatmárnémeti Keresztelő Szent János magyar görögkatolikus templomot Kocsis Fülöp hajdúdorogi érsek-metropolita, Simon Kornél esperes, a máramarosi esperesség papsága és más meghívott papok jelenlétében.

Szatmárnémeti városa 2007-ben írt ki pályázatot a használaton kívüli kazánház megújítására. A Szent Miklós-parókia nyerte a pályázatot, megkapta az épületet, és a Szamos bal oldalán élő hatszáz magyar görögkatolikus részére ebből hozott létre 2010–2012 között templomot.

Az eredeti épületből csak a beton tartószerkezet maradt meg; az alap, a falak, a tető megújult. 2012-ben önállóvá vált a Keresztelő Szent János-parókia, és Stan Zsolt, aki a Szent Miklós-parókián volt segédlelkész addig, megkapta az új templomban a kormányzás jogát és feladatait.

Élő közösségként minden évben fejlesztették a templomot a hívek: így lett harangja. Az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával elkészült a padlófűtés, padlócsempézés, majd a templom padjai is. A képállvány alsó sorának váza és képei után, 2019 január-

jában Magyarország Kormánya segítségével elkezdődött a templom falfestése. A bizánci stílusú falképek elkészültével felszentelték a templom új oltárát, külső és belső falait és az ikonosztázt.

Kocsis Fülöp érsek-metropolita ünnepi beszédében párhuzamot vont az épület régi és jelenlegi rendeltetése között. Úgy tüzesítse át a Szentlélek ereje, az Isten iránti szeretet ezt a helyet, hogy mindazok, akik ide járnak, a saját életükben, a saját családjukban, a saját munkahelyükön adják tovább ezt a tüzet, ezt a forróságot, ezt a buzgóságot – mondta az érsek.

Az eredetileg kazánháznak szánt templomfal szorosan összeépült egy tízemeletes tömbházzal. Ennek lelki jelentőségéről is szólt az érsek: „Amikor az Isten kiválasztotta ezt a helyet, nem választotta el sem ettől a tömbháztól, sem az élet valóságától. Nem úgy foglalta le, különítette el, hogy oda ne mehessen senki, hogy az teljes egészében csak az Istené legyen; hanem úgy, hogy közben teljes egészében a világe is maradt. Mi is jelen vagyunk a világban, és továbbadunk mindent, amit kaptunk az Istentől.”

**A feladat,
amelyet kapunk Istentől,
felelősségteljes:
hogy prófétákká legyünk
a világban,**

mint Keresztelő Szent János, és mint a többi próféta, akiknek ábrázolásait a templom oldalfalain láthatjuk. Nem elég jámbor életet élni, csak „jónak lenni”. Próféta-nak kell lenni.

Vasile Bizau megyéspüspök a záróáldás előtt érdemoklevelet adott át Stan Zsoltnak, és papi mellkeresztet id. Pallai Bélának papi szolgálatukért és a templomon végzett munkálatok elismeréseként.

Puskás László – A szent vonzásában

A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola kiadásában megjelent Puskás Bernadett görögkatolikus művészettörténész, egyetemi tanár legújabb monográfiája.

A képzőművészeti album a 80. évéhez közeledő görögkatolikus pap, képzőművész gazdag életművét tekinti át négy fejezetben:

- VILÁGI TÁBLAKÉPEK AZ 1960-AS ÉVEKTŐL
- IKONOSZTÁZOK, IKONOK ÉS FALKÉPEK
 - MOZAIKOK
- KUTATÓI, ÍRÓI MUNKÁSSÁGA.

A könyv szerzője – a művész lánya – a Nyíregyházi Egyetem professzora, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola megbízott előadója. Az albumoldalak felvételeit Mudrák Attila fotóművész készítette. A 400 oldalas, keménytetővel ellátott könyv grafikai tervezője, nyomdai előkészítője a művész unokája, ifj. Janka György. A könyv a Szent Atanáz Könyv- és Kegytárgybolt budapesti (1056 Budapest, Molnár u. 3.) és nyíregyházi (4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor u. 5.) üzleteiben kapható, valamint online is megrendelhető a szentatanazbolt.hu oldalon keresztül.

Puskás László festőművész, görögkatolikus lelkész a hazai szakrális művészet egyik meghatározó alakja. Az 1941-ben Ungváron született művész jelentős szerepet játszott a nyugat-ukrajnai Lviv (Lemberg) művészeti életében mind festőként, mind a Képzőművészeti Főiskola – ma Művészeti Akadémia – tanáraként. A legendás leMBERGI 1960-as értelmiségi és művésznemzedék egyik kiemelkedő alakjaként tartják számon ma is Ukrajnában. Mintegy ötven munkáját őrzik közgyűjteményekben, többek között a Tretyjakov Képtárban és a Lembergi Nemzeti Múzeumban.

1974-ben családjával Magyarországra repatriálva a táblaképfestés mellett Puskás László a Képzőművészeti Kiadó művészeti szerkesztő-

Fotó: Marosi Marcell

ségének vezetője lett Budapesten. Eközben – a PPKE levelező teológiai tagozatának elvégzése mellett – egyre inkább a szakrális művészettel jegyezte el magát, amely 1984-től kizárólagos művészi hivatása lett. Tizenegy templom számára készített falképeket, köztük a hajdúdorogi és a torontói görögkatolikus székesegyház számára, több ikonosztázt tervezett és festett meg. Az 1990-es évektől tizenhat mozaikkompozíciót készített a görögkatolikus, az ortodox és a római katolikus egyház felkérésére Újvidéken és Nagybecskerekén, Ungváron, Egerben, Krakóban, Kazincbarcikán, Bécsben, Újpalotán.

1989 után az illegálitásból kilépő kárpátaljai görögkatolikus egyház segítésére 1993-ban Puskás Lászlót a munkácsi görögkatolikus egyházmegye papjává szentelték, ottani szolgálata mellett nemzetközi alkotó-, kutató- és oktatómunkát is végzett. Életrajzíróként és az ereklyék megtalálójaként tevékeny részt vállalt Romzsa Tódor munkácsi görögkatolikus vértanú püspök boldogáavatási eljárásában. Puskás László több évtizedes alkotói munkásságát, amelynek részét képezi kutatói, írói tevékenysége is, több alkalommal díjjal jutalmazták. Nemzetközi ismertséget a szakrális művészet területén a krakkói Isteni Irgalmasság-bazilikában található magyar kápolna mozaikfrízei hoztak számára.

PUSKÁS BERNADETT tisztelendő asszony, művészettörténész, egyetemi tanár. A Nyíregyházi Egyetem professzora, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola megbízott előadója. Doktori disszertációját a történelmi munkácsi görögkatolikus egyházmegye 16–19. századi művészetéből, habilitációs disszertációját a 14–16. századi Kárpát-vidéki ikonosztázok ikonográfiai típusairól írta. A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat Választmányának, az MTA Filozófiai és Történettudományok Osztálya Művészettörténeti Bizottsága Köztudományi Bizottságának, az MTA DAB Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szakbizottság Képzőművészeti Munkabizottságának, a Görögkatolikus Metropólia Liturgikus és Művészeti Bizottságának és az Egyházi Muzeológusok Egyesületének tagja. Érdeklődésének középpontjában főképp a tágabb Kárpát-vidék, Dél-Lengyelország és a Magyar Királyság bizánci rítusú egyházának művészete, elsősorban festészete áll. Ebben a kontextusban vizsgálja az egykori munkácsi görögkatolikus egyházmegye templomainak és berendezésüknek sajátosságait. Több tucat hazai és nemzetközi tudományos konferencián, szakmai fórumon adott elő, közel kétszáz publikáció szerzője. A magyaron kívül francia, ukrán, orosz, szlovák és angol nyelven beszél. 2010-ben szakmai tevékenységét a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat Pasteiner Gyula-díjjal jutalmazta. A Nyíregyházi Főiskola 2010-ben kiváló oktató díjban, 2014-ben Tudományért–Művészetért díjban részesítette, 2015-ben Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése „Nyíregyháza Város Tudományos Életéért” Westsik Vilmos-díjjal tüntette ki.

KANYÓ ÁRPÁD

A sztaszidion

Gondolatok a bizánci templom ülőalkalmatosságairól

Hatodéves kispapként, a féléves lelkipásztori gyakorlat kezdetén örömmel fedeztem fel az újfehértói templom egyik kincsét, azt a szentélyben őrzött régi ülőszéket, amely valószínűleg a kőtemplomot megelőző egyik fatemplom berendezése lehetett. Majd az évek múltán, 2009–2014 között, mindig örömmel szolgáltam abban a templomban is, ahol máig használatban vannak ezek a hajó oldalfalai mellett elhelyezett különleges ülőpadok. Ott, Biharban – főként a román alapítású egyházközségekben – teljesen megszokottak és használatosak ezek az ülőalkalmatosságok, sőt olyan egyházközséget is ismerünk, ahol ezek a székek román névvel ellátva maradtak fenn. Így nem túlzás azt állítanom, hogy nem pusztán az újonnan épülő templomaink némelyikének sajátosságai ezek a berendezések, hanem ismerték azokat számos mai közösségünk ősei is.

A bevezetőben mindeddig mellőztem eredeti megnevezésüket: „sztaszidion”, hiszen magyar nyelvre fordításával is bajban vagyunk akkor, ha olyan szót igyekszünk találni, amely jól kifejezi valódi rendeltetésüket. A művészettörténeti leírások hol „ülősék”, hol „ülőpad”, néhol „állósék” vagy „könyöklősék” néven emlegetik. Azt gondolom, leginkább liturgikus álló- vagy könyöklőszékként definiálhatjuk a templomhajó eme berendezését, ami nem más, mint magas karfákkal ellátott, háttámlás szék, melynek ülőrése felhajtható, így egyszerre állni és ülni is lehet benne az istentiszteletek során. Tehát nem feltétlenül csak ülőhely, ám lehetővé teszi a test megpihenését, eme szerepében pedig Isten szeretetének jele a gyenge, fizikailag tehetetlen és megfáradt ember iránt.

A sztaszidionok kialakulása egyértelmű összefüggésben áll az istentiszteletek során felolvasott zsoltárok számának – az első négy század szerzetesi befolyásának köszönhető – folyamatos növekedésével. Ennek értelmezését kezdjük az időben kissé visszafelé tekintve.

Az első századokban megszülető önálló – olykor helyi hagyományokban itt-ott eltérő – keresztény imarend, a zsolozsma fejlődését övező számtalan bizonytalanság és kérdés mellett abban teljesen biztosak lehetünk, hogy a keresztény egyház kezdetől fogva imádkozta a zsoltárokat. A páli levelek tanúskodnak

arról, hogy az összejöveteleken volt éneklés, zsoltárolvasás, olvasmányok és egyéb himnuszok (vö. Ef 5,19; 1Kor 14,26). A Jakab-levél a jó hangulatban lévő keresztény embert buzdítja: „Énekeljen zsoltárokat!” (Jak 5,13) A 2–3. század közösen végzett imádságaiban még inkább előtérbe kerülnek a zsoltárok, mind jobban formálódik az éjszakai virrasztás gyakorlata, több típusban fejlődve egyre gazdagodnak a szertartások, a Nagy Konstantin által meghozott békének (313) köszönhetően pedig impozáns bazilikák épülnek az összegyülekezés szentségének, az Eucharisziának méltó megünneplésére.

Mindaddig, amíg a templomi istentiszteleteken kevés számú zsoltárt olvastak fel, komolyabban talán fel sem merült a leülés gondolata. Számtalan ókeresztény tanú arról beszél, hogy az imádság alapvető testhelyzete az állás, a keresztény Kelet pedig most sem szabályozza különösebben azt, mikor lehet vagy kell egy istentisztelet során ülni vagy állni. A szerzetesi zsolozsmában egyre bővülő számú zsoltárolvasás gyakorlata, az éjszakai virrasztó istentisztelet idejének ezzel együtt járó meghosszabbodása a monostorokban ülőhelyek kialakításához vezetett az idősebb szerzetesek számára. A sztaszidion eredetét tekintve monostori hagyomány, amelyet a beteg és idős szerzetesek számára alakítottak ki, majd innen átkerült a nem szerzetesi templomok gyakorlatába is. A minél több

zsoltár felolvasására való törekvés vezetett el a fejlődés azon szakaszához, hogy egy hét alatt az egész Zsoltároskönyv (a nagybőjtben ráadásul kétszer) felolvasásra kerül az istentiszteleteken, s ez általánossá lett a keleti liturgikus gyakorlatban.

Mi tehát a templomi sztaszidionok szerepe?

1. Az állást segítő hely az idős, beteg szerzetesek, majd később a hívek számára: A szertartások ideje alatt elősegíti a test számára az erőtgyűjtést azokhoz az imádságokhoz, amelyek kiemelkedőek az istentiszteletek menetében, és ezeket figyelmesen, mindannyian állva hallgatják. A kezdeti időkben a zsoltárokat is állva hallgatták – erről régi utasítások is tanúskodnak –, majd később ezek olvasása alatt már leültek. A zsoltárok felolvasása a szertartások kevésbé ünnepélyes, monotonabb része, mely emlékeztet a hajdani remeték ősi imádságára.

2. Ülőhely: az egy évtizedet a sivatagi szerzetesek körében eltöltő Johannes Cassianus, amikor az egyiptomiak imádságos gyakorlatát mutatja be, már az 5. században arról tanúskodik, hogy az előénekes kivételével a testvérek azért ülnek alacsony székeken az éjjeli zsolozsmán, mert „az éjjel-nappal szakadatlanul tartó böjttől és munkától (...) annyira elgyengülnek, hogy e kis pihenés nélkül még a tizenkét zsoltárt sem tudnák állva elvégezni”.

A 6–8. század között inkább csak a tanító, a lélek épülését szolgáló olvasmányok idején ültek. Amikor kialakulnak a zsolnári kathizmákat követő leülőénekek (amit mi „kathizmálon”-nak nevezünk, és már a 7. századtól ismertek), ezek alatt a hívek leülhetnek. A 9. században már megvan a „kathizma” fogalma, ami egész egyszerűen „ülés”-t jelent.

A leülőénekek egyenletes és nyugodtabb dallama elősegíti a figyelem fenntartását, könnyebb azokat hallgatni/énekelni, mivel a test nyugalmi állapotban van, azaz az imádkozó ember ül. Kathizma általában olyan kathizma után van, ahol felolvasás is szerepel, nem találjuk például a vecsernyei kathizmák vagy a nagyböjti imaórák kathizmái után. Néha találunk leülőéneket kathizma nélkül is (pl. a kánon 3. ódája után), de akad, hogy némelyik vasárnapi leülő tropárrá válik a nagyobb ünnepeken (pl. a 7. hangú „Habár sírod megpecsételtetett,” a Tamás-vasárnap főéneke, és sokaknak ismer-

rősek a 2. hangú „Az istenfélő József,” „A kenetához asszonyok előtt” kezdetű imádságok is). Ezek az énekek nem csupán költői kifejezésekkel, hanem képszerű leírással a feltámadás (a leülők istenszülei énekei esetében pedig a megtestesülés) titkával szembesülő résztvevők pszichológiai elemzését is nyújtják. (Példának okáért: a sirt őrző katonák a megjelenő angyaltól „holttá meredtek,” a kenetvivő nők „megréműltek,” „megdöbbenek és remegve mondták,” stb.) Egy kivételes eset, amikor a leülőénekek alatt sem ülnek le, az a nagypénteki hajnali istentisztelet (a 12 kinszenvedési evangélium olvasásának) sajátossága, melyre a Triódion külön figyelmeztet: ezekre „ma nem ülünk le, hanem állva énekeljük végig”.

3. A befogadó és figyelő hallgatás, a tanítás meghallgatásának helye: az imádkozók a szertartások zsolnára nemcsak mint imádságra, hanem mint tanításra is tekintenek, így hallgatva azokat gyönyörködnek ennek költésze-

tében, mely leköti az ülő helyzetben lévő ember figyelmét.

Míg az alkonyati zsolozsma olvasmányai a Szentírásból, addig az utrenye olvasmányai a szent atyák írásaiból vannak kiválasztva. Ezek alatt is a zsolnáriokban ülhetnek: a 3. óda után általában az ünnep értelmezésével kapcsolatosak (Aranyszájú János, Bolgár Theofilaktosz vagy Metafrasztisz Simeon értelmezései), míg a 6. óda után a szinaxariont (szentek élettörténetét) olvasják fel. Az utrenye végén a „sztudita oktatás” Szent Tivadar katekéziseiből az előjáró által kijelölt rész felolvasását jelenti, mely a nagyböjten, legalábbis szerdán és pénteken a szertartást zárja.

A Nagyböjti énektár a szent negyven nap kezdetén főként a bonyolultabb végzési rend miatt precízen leírja a szerzetesek számára a böjti zsolozsma végzésének rendjét. Az első hétfőn emlékeztet, hogy a hajnali istentisztelet első és második zsolnárcsoportja után Szent Efrém írását, a harmadik után pedig Palladiosznak II. Theodósziosz császár (401–450) kancellárjához, a szerzetesek élete után érdeklődő Lauszoszhoz 420 körül írt könyvéből olvasnak fel. A trithekti (egyben végzett III–VI.) és a IX. imaórán Lépcsős Szent János könyvéből, a Mennyekbe vezető létrából olvasnak fel. Bár a templomba nem pihenni, hanem imádkozni járunk, a felolvasások alatti leülés a megfáradt szerzetesek számára is olykor teret enged a test elgyengülésének. Nagyon találóan fogalmaz erről a harmadik-hatodik imaóra bemutatásánál a Triódion: „Mostantól fogva az erre beosztott szerzetes az egész szent nagyböjten keresztül ébresztgeti a szerzeteseket. Csendes végigmegy, s megnézi, hogy ki alszik, s fel is ébreszti az ilyeneket, hogy hallgassák meg és kísérik figyelemmel a felolvasott szöveget.” A naplementét követő esti zsolozsmánál is ezt olvassuk: „Bemegyünk a templomba, elvégezzük mindnyájan az előírt metániákat (három teljes földre borulást), majd rövid időre leülünk, s mikor már mindenki vagy a nagy többség együtt van, a pap feláll ülőhelyéről, az előjáró előtt elvégzi a szokásos tiszteletadást, és áldást mond.”

A SZTASZIDION FAJTÁI

A sztaszidion formája kezdetben igen egyszerű volt. A későbbi fejlődés elvezetett oda, hogy manapság három fő változatát különböztetik meg:

1. *Szerzetesi (szenthegyi) típus:* ez a forma nem csak a művészi kivitelű díszítése miatt jelentős, hanem különlegessége, hogy a felhajtható ülés alján egy újabb kisebb ülés is található, amely felhajtott állapotban ím-mét támaszkodási lehetőséget nyújt az abban elhelyezkedőnek.
2. *Világiak számára készült típus:* ezek díszítése egyszerűbb, és az alsó kis támaszkodóülés is hiányzik.
3. *Az énekesek sztaszidionjai:* Ezek a klíroszban található kántorpadok, melyek a görög egyházban egy kisebb emelvényen állnak, és magukba foglalják a könyvtartó állványt is. Általában díszesebbek, és méretük (magasságuk) szintúgy meghaladja a hajó többi, a hívek számára kialakított sztaszidionját. Vannak olyan keleti egyházak, ahol a kántorok számára kialakított külön emelvényt nem alkalmaznak, hanem annak kialakítása megegyezik a hajó szintjével. A görög hagyomány egyébként azt is szabályozza, hogy az énekeseknek az istentisztelet melyik részén kell kilépni a sztaszidionból, és mikor kell oda visszaállniuk.

A keleti egyház liturgiája a maga teljességében lendületes, mozgásokkal telített, így a templom berendezési tárgyai is ennek szolgálatában állnak. Az imádságos gyakorlatban azonban sosem az ülés vagy állás szabályozása volt az igazán fontos, hanem a „szüntelen imádkozzatok” felszólítás minél eszményibb megvalósítására való törekvés. Így napjainkban is akár padban ülünk, vagy épp a sztaszidionban állunk, ez csak az egyik nézőpont: ami igazán fontos, hogy minél gyakrabban vegyünk részt és imádkozunk a templomi szertartásokon!

Ma a Szűz a legfelsőbb Lényt szüli,
és a föld a befogadhatatlannak
istállót ajánl fel;
az angyalok a pásztorokkal
dicsőítő éneket zengenek,
a keleti bölcsek pedig a csillagtól vezéreltetve
közelednek, mert értünk született
a kised csecsemő, az örökkévaló Isten.

NEGYVEN ÉVE SZENTELTE FÖL SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA A vatikáni magyar kápolnát

A magyarok hűsége Péter székéhez, Péter szeretete a magyar helyi egyház iránt – ezt jelképezi a vatikáni magyar kápolna. Október 8-án, csütörtökön, Magyarok Nagyasszonya ünnepén emlékeztek meg arról, hogy Szent II. János Pál pápánk negyven évvel ezelőtt szentelte fel a Szent Péter-bazilika altemplomában, a Vatikáni Grottában a „Magna Domina Hungarorum” tiszteletére emelt magyar kápolnát.

Ismertetjük az Osservatore Romano vatikáni napilap 1980. október 9-i, csütörtöki számának cikkeit, amelyek részletesen beszámolnak a világegyház szívében lezajlott pápai szertartásról és a hozzá kapcsolódó eseményekről, felidézve az ezeréves magyar helyi egyház történetének gazdagságát.

A vatikáni napilap az első oldalán „Egy békés és valóban emberi Európa építésének kíváló útvonala” című cikkében számolt be az eseményről. A vastag betűs címet néhány bevezető sor követi, rámutatva az esemény központi üzenetére: „A szentek életművéből született meg a Krisztus evangéliumára épülő civilizáció, és fakadt a hiteles, örök értékektől áthatott humanizmus kovása, gyökeret vert továbbá a civil társadalom támogatásának műve, a lelki értékek elsőbbségének jegyében és tiszteletben tartása mellett.”

A bevezető sorok alatt közzétett képen látjuk Szent II. János Pál pápát, amint az aláírás szerint: „A Szentatya a szertartáson átveszi Lékai bíboros ajándékát”. A kép alatt folytatólagos beszámoló a következőkben felsorolja a szentmise résztvevőit: „A Magna Domina Hungarorum – Magyarok Nagyasszonya – tiszteletére szentelt új, magyar kápolnát ma reggel avatta fel a Vatikáni Grottában a Szentatya, aki a magyar püspöki konferencia tagjai, egy kormányküldöttség, továbbá a hazájukból és a világ más országaiból érkezett mintegy 500 zarándok jelenlétében mutatta be a szentmisét. A kápolnában helyet foglaltak a püspökök, Lékai László esztergomi érsekkel és a püspöki konferencia titkárával, Cserhádi (József)

pécsi püspökkel. Csatlakozott a csoporthoz az ausztriai Kismarton (Eisenstadt) püspöke, a jugoszláviai Szabadka (Subotica) püspöke. Velük volt Agostino Casaroli bíboros államtitkár, Achille Silvestrini érsek, az Egyházi Közügyek Tanácsának titkára és Franciszek Macharski bíboros, krakkói érsek, továbbá Luigi Poggi érsek, különleges megbízatásokkal rendelkező

apostoli nuncius, Mons. Dias, Celata és Sainz, a fent említett tanácsból. Jelen volt Vacchini mérnök és (Pierluigi) Silvan építésmérnök is. (Hozzáteesszük, hogy a két műszaki vezető képviselte a szentély berendezését, az oltárt, a trónust, a gyertyatartókat kivitelező vatikáni Szent Péter Műveket, olasz nevén »Fabbrica di San Pietro«.)

A világ számos részéből érkeztek magyar hívek a kápolna felszentelésére

Itt jegyezzük meg továbbá, hogy a Békés Gellért OSB Biblia-fordító bencés szerzetes főszerkesztésében Rómában negyedévenként megjelenő „Katolikus Szemle” irodalmi és tudományos folyóirat 1980/32. számában szintén részletesen beszámol az eseményről: „II. János Pál pápa 1980. október 8-án felszentelte a Szent Péter-bazilika altemplomában –

VI. Pál pápa sírja mellett – a Magyarok Nagyszonyja-kápolnát. Már előző nap különvonat érkezett Budapestről mintegy 320 zarándokkal (köztük 110 pap és seminarista); Európából és Észak-Amerikából szintén számos magyar zarándok jött össze az ünnepi alkalomra. A pápa reggel 7 órakor mutatta be a szentmisét az új kápolnában, amelyet a homília után szentelt fel.”

Ez után a rövid kitérő után térjünk vissza az Osservatore Romano negyven évvel ezelőtti cikkéhez, amely a bevezetősorok után így folytatódik: „A szertartás elején Lékai bíboros néhány üdvözlő szóval fordult a Szentatyához. Az evangélium után II. János Pál a következő homiliát mondta” (a pápa olasz nyelvű homíliájának fordítását a Vatikáni Rádió magyar műsorának negyedszázadon át volt főszerkesztője, P. Szabó Ferenc SJ készítette, és a szertartás után a kápolnában felolvasta a magyar zarándokcsoportok számára, miközben II. János Pál pápa körbejárt, hogy személyesen köszöntse a híveket):

A kápolna a magyar nemzet Krisztushoz való megtérésének örök záloga és tanúsága

Dicsértessék a Jézus Krisztus! Bíboros Úr! Tiszteletre méltó Püspöktestvérek! A magyar nemzet illusztris Képviselei! Kedves Hívek!

Egybegyűlve az Úr oltára körül, hogy megünnepeljük a szent eucharisztikus áldozatot, nem könnyű kifejezni e pillanat megindultságát, amely gazdag emlékeket idéz fel, amely bizonyos értelemben ünnepélyes lezárását jelzi azoknak a jubileumi ünnepeknek, amelyek a magyarországi egyház kezdetével és a magyar nemzet eredetével kapcsolatosak.

1. A magyarországi egyház, valamint Szent István király születésének és megkeresztelésének milleniumi megemlékezései után,

amely ezredévet elődöm, VI. Pál pápa 1970. augusztus 6-án kelt „Sancti Stephani Ortum” kezdetű apostoli levelével méltatott, ezekben a napokban ünnepélyesen megemlékeztek Szent Gellért püspök és vértanú születésének ezredik évfordulójáról. Az elmúlt tíz év oly jelentős évfordulói után e kápolna felszentelése örök zálog és tanúság világos jelentésével bír. A művészet szuggesztív erejével jelzi a jelen és jövő nemzedékeknek a nemzeti öntudatban mindig elevenen élő történelmi pillanatok állandó hívását. E pillanatok kapcsolatban vannak annak a népek legmélyebb eszményével, amelynek Krisztushoz való megtérése egybeesik civilizációja kezdetével.

2. Amikor veletek együtt e monumentális kezdeményezés értékét el akarom mélyíteni, az első gondolat, amely figyelmünket magára vonja: a Magyarok Nagyszonyja iránti tisztelt és áhítat. Máriát szakadatlanul segítségül hívta a nép nemzeti élete sorsdöntő óráiban. Attól az időtől fogva, hogy Szent István a Szent Koronát, a nemzeti egység tisztelt jelképét és az egész népet a legszentebb Szűz gondjaira bízta, egészen a II. világháború fájdalmas és megrázó óráiig, sohasem szakadt meg Magyarország gyermekeinek bizakodó imája Máriához, aki – a zsinat szavaival – „anyai szeretetével gondoskodik Fiának testvéreiről, akik még zarándokúton vannak, a sok veszedelemben és bajban”.

A kápolna a Szent Péter utódához való hűség jele

3. E misztikus kápolna második világos jelentése kétségkívül a Szent Péter utódához való hűség tanúsítása. VI. Pál pápa ajándéka emlékezetünkbe idézi II. Szilveszter pápa nagylelkű lelkipásztori gesztusát, aki a fiatal magyar egyház iránt szerető gondoskodásában meghallgatta Szent István óhaját: Szent Péter sírja mellett legyen a magyaroknak egy nemzeti szentélyük és zarándokházuk. A római pápával való hitbeli és egyházfegyelmi egységet hirdeti ez a szentély, amely jel marad. Jele a magyarországi helyi egyház bekapcsolódásának Krisztus Egyházának egyetemes közösségébe.

A Krisztushoz hősiesen ragaszkodó szentek előmozdítják a polgári haladást

4. Ezután, ha tekintetünket körülhordozzuk a kápolna oldalfalainak domborművein – a magyar szentek és boldogok életjeleneteit ábrázoló műalkotások mintegy koszorúként övezik a szent Szűz nagy szobrát –, a szentek művéről kell elmélkednünk, ők az evangéliumi megbízatás szerint testvéreiket szolgálták, hogy elősegítsék annak a népek emberi és társadalmi felemelését, amely még éppen csak az első lépéseket tette a civilizáció felé. Oly sok

szent példakép világította meg a magyar nép életének első századait! Ezt látva, önként felmerül a gondolat: a Krisztushoz való ily hősies ragaszkodás öhozza mélyen hasonló embereket teremt (vö. Róm 8,29), akik készek önmaguk teljes odaajándékozására, hogy előmozdítsák az igazságosságot, a szabadságot és a békét. Csakugyan, amint a II. Vatikáni Zsinat tanítja (LG 40): „az életszentség a földi társadalomban is előmozdítja az emberhez méltóbb életmódot,” továbbá bátorítja és elősegíti az igazi polgári haladást.

Az európai civilizáció Krisztus evangéliumára épült a lelki értékek elsőbbsége jegyében

5. Hadd tegyek még egy utolsó megjegyzést! A szentek műveiből, akikről megemlékeztünk, született meg a Krisztus evangéliumára alapozott európai civilizáció és származott az igazi humanizmus kovásza, amelyet áthattottak az örök értékek. Továbbá e műben gyökerezik a lelki értékek elsőbbségének jegyében és tisztelőben kibontakozó polgári fejlődés is. A hit eme tanúi állhatatossága révén megnyitott távlat ma is időszerű, és azt a kiváló utat jelenti, amelyen haladva tovább építhetjük a békés, szolidáris, valóban emberi Európát. És legyőzhetjük azokat az ellentéteket és viszállyokat, amelyek az egyesek és a nemzetek békéjét fenyegetik. Szeretném azt hinni, hogy ez az értékes és máris annyira szeretett kápolna az imádság és az ihlet coenaculumává válik a keresztények és a jóakarató emberek számára, akik az egyesült Európa békéjének hathatós munkásai akarnak lenni.

6. Amikor kifejezem szívélyes köszönetemet a bíboros primásnak hozzám intézett nemes és szerető szavaiért, ezekkel az érzésekkel köszöntelek valamennyiőtöket, akik itt jelen vagytok. E köszöntés a szív rejtett, de biztos útján szeretne eljutni Magyarországra minden

gyermekéhez. Azt kívánom, hogy mindig hűségesen őrizzék meg és egyre gyarapítsák a múlt lelki gazdagságát, vagyis az értékes vallási örökséget és a haza gyallelkű szeretetét.

Szent II. János Pál buzgó imája Magyarok Nagyasszonyához

Jókívánásaimhoz csatolom a Magyarok Nagyasszonyához intézett buzgó imámat, abban a bizakodó bizonyosságban, hogy anyai oltalmában soha nem csalatkoznak segítségét esegve váró gyermekei. Mária és valamennyi szentetek közbenjárása által esdem le rátok, családjaitokra és egész Magyarországra Isten bőséges áldását!

Szent II. János Pál homiliáját követően az Osservatore Romano a napilap harmadik oldalán folytatja beszámolóját:

Magyar ajándék a lengyel pápának

A homília után a Szentatya felszentelte az új kápolna oltárát. Felajánlaskor az adományok között a pápának ajándékozták Boldog Hedvig porcelánra festett képét, Szász Endre magyar művész alkotását. A szertartás végén a Szentatya elidőzött a hívek népes csoportjával, amely megtöltötte a bazilika altemplomának különböző termeit. Azután találkozott a püspökökkel és a hivatalos küldöttséggel, amelynek tagjai a következő személyek voltak: Miklós Imre államtitkár, az Állami Egyháziügyi Hivatal elnöke; Szita János, a Magyar Népköztársaság olaszországi nagykövete és felesége; Szigmond Ferenc, a római magyar nagykövetség titkára és felesége; valamint Banadics (Ferenc), az Állami Egyháziügyi Hivatal tagja.

„A pápa végül fél 9 körül távozott a Grottából, miközben a jelenlévők a »Christus vincit«-et énekeltek” – ezzel a mondattal fejezi be az Osservatore Romano újságírója a magyar kápolna felszenteléséről szóló krónikáját, majd ismerteti Lékai László bíboros üdvözlőbeszédét, amelyet a szertartás elején intézett II. János Pál pápához:

Az európai béke legyen a lélek felemelkedésének a forrása

„Szentatyánk, sok évszázad óta mi, magyarok érezzük, hogy a Szentszék öszintén részt vesz nemzeti örömeinkben és tragédiáinkban, ezért mondhatnánk: »Prope Romam Semper« (mindig közel Rómához), ami alapjában véve azon túl, hogy kápolnánk célja, egyben mottója is. De ehhez a célhoz kapcsolódik egy másik, az elsőnél még fontosabb cél: a Magyarok Nagyasszonyának kultusza.”

Magyarok Nagyasszonya egyesíti a nemzet szétszóratásban élő tagjait

Szent Imre tragikus halála után maga Szent István terjesztette és hirdette a Magna Domina Hungarorum kultuszát. Mi szeretnénk elmélyíteni, felélnéketni ezt a szeretetet, amely anyai szeretet, és amely egyesíti a világ minden részén szétszóratásban élő magyar testvéreket. A Magna Domina Hungarorum iránti szeretet és tisztelet azonban nem feledtetheti el számos magyar szentünk szent tevékenységét.

Ők az elmúlt évszázadokban sok országot bejártak, mindegyikbe elvitték Isten szavát, a békét és a szeretetet. Nekünk a keresztény békét adták, és szeretnénk, ha ez a béke lenne kápolnánk harmadik célja. Egy európai béke, Pax Europaea, amely legyen a lélek felemelkedésének forrása egészen odáig menően, hogy felemelje az embert az emberek Megváltójának a szintjére.

Isten országának építői között mindig legyenek magyar hívek

Szentségedtől azt kérjük ma, hogy áldja meg ezt a kápolnát, azzal a szándékkal, hogy soha ne hiányozzanak a magyar hívek között Isten országának építői, és azon a térségen soha ne hiányozzon Krisztus békéje, a szeretet, amelyet szentjeink terjeszteni tudtak a világban.

Szentatyánk, végül szeretném kifejezni a Magyar Püspöki Konferencia és Magyarország minden hívének szívből jövő köszönetét azért a három levélért, amelyet atyailag nekünk címzett, ezek közül az utolsót velencei Szent Gellért születésének millenniuma alkalmából.

(Ezt követően a bíboros még néhány szót mondott magyarul – teszi hozzá az Osservatore Romano újságírója.)

Mivel a magyar kápolna felszentelése szerdai napon történt, a szertartást követően II. János Pál pápa megtartotta a szokásos általános kihallgatást, amelyről a vatikáni napilap

a második oldalán számol be, már a címben kiemelten utalva a nap főszereplőire: „Magyar zárandokok és svájci újságírók ma délelőtt a Szent Péter téren”. A negyven évvel ezelőtti október 8-i pápai audiencián Szent II. János Pál köszöntése mindenekelőtt a magyar híveknek szólt. A pápa a következő szavakat intézte a világ minden részéről összegyűlt hívekhez:

„A kihallgatást azzal szeretném kezdeni, hogy köszöntök minden jelenlevőt nemzetisége és nyelve szerint, kezdve az olasz nyelvvel. Különösen üdvözlöm az esztergomi bíboros érseket, a magyar érseket és püspököket és a többi, különböző nemzetiségű püspököt. Emlékeznünk kell arra is, hogy ebben az időszakban a világ minden részéről sok püspök gyűlt össze itt, Rómában a püspöki szinódus alkalmából, amelynek témája: »A keresztény család feladatai a mai világban«.”

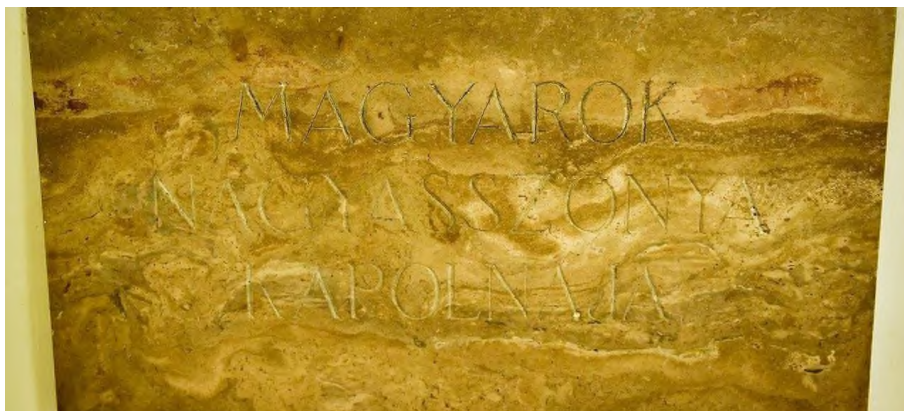
A magyar zárandokokról a következő sorok számoltak be: „Különösen jelentős volt ma délelőtt a számos magyar zárandok jelenléte, akik egyrészt az anyaországból, másrészt a különböző európai nemzetekből, főleg Németországból érkeztek. Lékai László bíboros primás és mintegy húsz magyar püspök vezetésével azért jöttek Rómába, hogy részt vegyenek a Vatikáni Grottában a kápolna felavatásán, amelyet ma reggel végzett el a pápa.”

Az Osservatore Romano cikkírója végkövetkeztetésében összefoglalja az új szentély jelentőségét:

„Az új kápolna, amelyet Magyarok Nagyasszonyának – Magna Domina Hungarorum – szenteltek, jelképe a magyarok Péter székéhez való hűségének és annak a szeretetnek, amelyet a pápa érez a Szent István által alapított helyi egyház iránt.”

II. János Pál pápa olasz nyelvű katekézise után a számos zárandokcsoport között a magyar híveket is anyanyelvükön köszöntötte.

Forrás és fotó: Vatican News

Október 2.

Október 17.

Október 8.

Október 20.

Október 12.

Október 22.

Szeptember 20. Vasile Bizau máramarosi megyéspüspök és Fülöp metropolita magyar görögkatolikus templomot szentelt Szatmárnémetiben.

Október 2. Püspökeink a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola szomszédságában megáldották és elhelyezték Európa első görögkatolikus egyházművészeti múzeumának alapkövét.

Október 8. Nyíl Luscsák munkácsi görögkatolikus püspök Beregszászban ünnepélyes keretek között megszentelte az újonnan épült Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégiumot.

Október 12. A Néprajzi Múzeum és a Görögkatolikus Egyházművészeti Gyűjtemény „Életre kelt ikonok” címmel nyitott közös kiállítást a metropólia debreceni hivatalában. A tárlat válogatást mutat be az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra készülő görögkatolikus kiállítás restaurált tárgyaiból.

Október 15. A Nemzeti Értéktár része lett Máriapócs Nemzeti Kegyhely és a pócsi búcsúk.

Október 16. Megáldották és elhelyezték a debrecen-józsai görögkatolikus fatemplom alapkövét.

Október 17. A horvátországi Kőrösön püspökök szentelték és beiktatták hivatalába a Horvátország, Bosznia-Hercegovina és Szlovénia egész területét lefedő egyetlen görögkatolikus egyházmegye, a Kőrösi (Križevci) Egyházmegye új püspökét, Milan Stipičić atyát. A szentelésen jelen volt Fülöp metropolita és Ábel püspök.

Október 18. Fülöp metropolita fölszentelte az újonnan épült dunajvárosi görögkatolikus templomot.

Október 20. Az egyháztörténelem területén végzett kiemelkedő munkásságáért, a magyar görögkatolikusok múltjának elkötelezett kuta-

Október 23.

November 19.

November 7.

November 21.

November 11.

November 26.

tásáért, a magyar egyháztörténet-írás szempontjából hiánypótló, vatikáni levéltárakban folytatott kutatásaiért és a Kárpát-medence bizánci rítusú egyházainak együttműködését is szolgáló tudományos szervező tevékenységéért Fraknói Vilmos-díjban részesült Véghseő Tamás atya, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola rektora.

Október 22. A magyar görögkatolikus teológiai szakirodalmat gazdagító tudományos munkája, valamint papok, hittanárok és lelkipásztori munkatársak nemzedékeinek magas színvonalú képzésében vállalt szerepe elismeréseként Ivancsó István atya, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola litur-

gikus tanszékének vezetője a Magyar Érdemrend lovagkeresztjé kitüntetésben részesült.

Október 23. Sajópálfalai zarándoklattal adtak hálát a motoros szezonért a görögkatolikus motorosok.

November 7. A Görögkatolikus Papnevelő Intézet szemináriumi kápolnájában négy másodéves papnövendék ölthette magára a reverendát.

November 11. Szalay-Bobrovniczky Vince, a civil és társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár hivatalos látogatást tett a metropólia székházában.

November 19. A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola liturgikus tanszékének egykori liturgikus tanáira emlékező sorozatának legutóbbi konferenciáján id. Mosolygó Marcell atyáról emlékeztek meg a főiskolán.

November 21. Fülöp metropolita Hajdúdorogon diakónussá szentelte Domokos Zsoltot.

November 26. Nagy István agrárminiszter, a Hungarikum Bizottság elnöke Máriapócsra tett hivatalos látogatást, ahol méltatta a görögkatolikus egyház tevékenységét, és átvette a nemzeti kegyhely hungarikummá nyilvánításának kérvényét.

Görögkatolikus karácsonyi énekünk eszperantó nyelven

FORDÍTOTTA: GAJDOS PÁL ESZPERANTÓTANÁR

Csillag gyullad magas égen...

Csillag gyullad magas égen,
Égi sereg jön az éjben,
Örömhírét hozzák nekünk,
Ma született üdvösségünk, Megváltónk!

Betlehem kis városában,
Elhagyatott istállóban
Született a kis Jézuska,
Mindnyájunknak Megváltója, valóban.

Nem királyi fényes lakban,
Hideg szalmán a jászolban,
Fekszik gyermek kis Jézuska,
Melengeti édesanyja, Mária.

Nincsen bíbor, hanem jászol,
Hideg szalmán nagyon fázol,
Isten-gyermek, értem szenvedsz,
Már mint kisdéd nagyon szeretsz, Jézusom.

Mit adhatnék vissza érte?
Mi legyen a hála érte?
Itt a szívem, neked szánom,
Lépj be rajta, ím, kitárom, légy ura!

Mi siessünk ho-ozzája,
Imádjuk térdre borulva,
Üdvözljük Istenünket,
Ki hozott ö-örök életet, A-amen!

Stel' elkumas en la alto...

Stel' eklumas en la alto,
Anĝelaro en la nokto
Ĝoj-novaĵon al ni portas:
Nia Sava-anto naskiĝas, Mesio!

En urbeto Bet-Leĥemo,
En malnova groto-stalo,
Jen naskiĝis Jesueto,
Ĉies Li e-estas Savanto, en vero!

Ne en reĝa luma domo,
Sed en kripo sur la fojno,
Kuŝas infan-Jesueto,
Flegas Lin Lia patrineto, Maria.

Mankas purpur' en la kripo,
Li malvarmas sur la pajlo,
Dio-Filo tre suferas,
Kiel infano jam min amas, Jesuet'!

Kion mi redoni povus?
Kio la dank' de mi estus?
Mian koron jen mi donas,
Venu en ĝi-in mi malfermas, ho Sinjor'!

Ni akiru al Li haste,
Preĝu adorsterniĝante,
Ni salutu nian Dion,
Kiu portis eternan vivon, A-amin!

P. TÓTH NÓRA

Hat új bölcsődét épít a Nyíregyházi Egyházmegye

A Nyíregyházi Egyházmegye hat helyszínen kezdett új beruházásba 2020-ban: Nyírbátor, Mátészalka, Fehérgyarmat, Vásárosnamény, Demecser és Máriapócs településeken új bölcsődéket létesítenek. Az egyházmegye a TOP-1.4.1-19 kódszámú, „Bölcsődei férőhelyek kialakítása, bővítése” címmel elnyert pályázatokkal arra az igényre válaszolt, hogy ezeken a településeken és vonzáskörzetükben a családok legkisebjeinek is biztosított legyen a megfelelő intézményi ellátás, valamint újabb munkahelyek létesüljenek.

Az idén elnyert pályázatokról a Nyíregyházi Egyházmegye Püspöki Hivatalában sajtótájékoztatót tartottak, de a járványra való tekintettel csupán zárt körben: Szocska A. Ábel nyíregyházi megyéspüspök, Seszták Oszkár, a megyei közgyűlés elnöke, valamint dr. Papp Tibor főhelynök mutatták be az elindult projektek részleteit.

„Nagy örömmel támogatjuk az egyházi közösségek olyan pályázatait, melyek társadalmi felelősségvállalásról tanúskodnak, és egybeesik ez a társadalmi lehetőség az egyházak küldetésével, missziójával” – mondta Seszták Oszkár, a megyei közgyűlés elnöke. A görögkatolikus egyház bölcsődeépítési prog-

ramja összhangban van a Magyar Kormány és a megyei önkormányzat fejlesztési elképzeléseivel is. Az egyház társadalmi szerepvállalásának egyik megnyilvánulása ez, hiszen ezzel a felnövekvő nemzedék legkisebjeinek a nevelésében is részt vállal, s „a bölcsődei program a választás lehetőségét adja meg a szülőknek, családoknak”. A megyei közgyűlés elnöke elmondta: „Ismerve az eddigi tapasztalatokat, a hozzáállást, biztos vagyok benne, hogy színvonalas intézményeket alakít majd ki a Nyíregyházi Egyházmegye, és így közösen munkálkodhatunk a megye bölcsődei fejlesztési programján.” A program a koronavírus idején is jelentős megyei munkaerőgondokon is segít.

Szocska A. Ábel megyéspüspök az egyházmegye területén épülő bölcsődék jelentőségéről szólva így fogalmazott: „az elsődleges szempont a keresztény értékek, hitigazságok átadása,” s hogy minél fiatalabb korban érjük el a gyermekeket. A másik alapvető törekvést az épületek külleme is kifejezi majd: a bárka, ami az épületek kinézetét is uralni fogja, a bibliai tanítás szerint a bajban a menekülés, az oltalom helyét jelenti. „Szeretnénk gyermekeink számára a bölcsődéinkben, mint egy bárkában oltalmat, biztonságot, olyan hátteret biztosítani, mely a jelenlegi nehéz helyzetben, a világ nehézségei közepette is vigasztalást, jobb lehetőséget, jobb feltételeket terem” – mondta a főpásztor.

Öt helyszínen (Nyírbátor, Mátészalka, Fehérgyarmat, Vásárosnamény, Demecser) négy csoportban negyvennyolc gyermeket fogadnak majd az intézmények, Máriapócson kétszázötven férőhelyes bölcsődét alakítanak ki. Ezekről a részletekről Papp Tibor, a Nyíregyházi Egyházmegye főhelynöke tájékoztatót, és hozzátette: „Igyekszünk úgy megépíteni a bölcsődéket, hogy vonzóak legyenek a gyermekek számára: ahol egészséges körülmények között, otthonosan érezhetik majd magukat.”

A fiatal családok munkavállalását is támogatják a létrehozott bölcsődei férőhelyekkel: a szülők jó helyen tudhatják gyermeküket, akik szép körülmények között olyan lelki nevelést kapnak, melyre a későbbiekben is építeni lehet. Ez annál is inkább fontos szempont, hiszen a kialakítandó intézmények jól illeszkednek az egyházmegye szociális hálójába és oktatási rendszerébe is.

A TOP-1.4.1-19 „Bölcsődei férőhelyek kialakítása, bővítése” címmel induló beruházások, melyeknek értéke együttesen mintegy 3 milliárd forint, hat különálló projekt keretében valósulnak meg, ezek során teljeskörűen akadálymentesített épületeket alakítanak ki. Az épületek tervezése már november 1-jén elkezdődött, s a bölcsődék várhatóan 2022 decemberéig felépülnek.

*Különös és dicsőséges titkot látok:
mennyet és istállót, királyi széket és szüzet, jászolt,
melyben a befogadhatatlan Krisztus Isten nyugovék,
kit énekekben magasztalunk.*

ALFÖLDI GÉZA

Ha nálunk született volna...

Népszámlálás volt Betlehemben, –
így szól a Karácsony története, –
s akkor született meg egy istállóban
az Úr egy Fia, – Mária Gyermeké...

Nem volt, ki szállást adjon nekik.
Barmok lehelték rá a meleget.
Nem volt egy pólyája, egyetlen takarója,
Meséli a monda... Mert ott született!

De Cegléden, vagy Kecskeméten,
a Hortobágyon ha született volna,
az első Karácsony igaz történetéről
így szólna ma a bibliai monda:

... Rozál épp az udvart seperte.
János meg a jószágnak almozott.
A kis Péterke az öreg kandúrral játszott.
A Puli, az meg hátul kalandozott.

Akkor ért a ház elé József.
Jó tejszagot lehelt a méla csönd.
Mária, fáradtan, alig vonszolta magát
S a kerítésen át József beköszönt.

Rozál fogadta hangos szóval:
– Mi szél sodorta erre kendteket? –
– Törvénybe mennénk. De beteg lett az asszony
s pihenni kéne, mert – ránk esteledett.

Kerestünk fődélt a korcsmában.
De szállást a bérlője nem adott.
Hej pedig az asszony az utolsóban van már,
de hiába – nincs pénz, mert szegény vagyok...

Már istálló is elég lenne,
Csak tető legyen már fejünk felett... –
Rozál a seprűjét a falnak támasztotta,
Bodri a kiskapuig settenkedett.

– Takarodsz vissza, beste lelke!
Kerüljenek csak kietek bentébb!
Talán egy ágy, az csak akad majd még a háznál.
Hogy elfáradt, szegény!... Eszem a lelkét!...–

Szélesre tárta a kiskaput.
Mária arca, mint viasz: sápadt.
– Ne ugass már, Bodri!... Hát nem látod, hogy vendég?!
Eredj csak, Péterke s szólj az apádnak!

Jöjjön csak, lelkem, segíték én...
Támaszkodjék rám!... Óvatost lépjen!...
Úgy-úgy, lelkem!... Kend meg csukja be csak a kaput,
de siessen, oszt maga is segéljen!...–

János is sebtben előkerült.
Kemény keze még a villát fogta.
– Utasok... Nincsen szállásuk... S beteg az asszony...
Behívtam őket...– Mért ne tettek volna?

– Az asszonynak vess tiszta ágyat!
Az ember meg a lócán elalhat.
És valami enni is akad tán a háznál...
Péter, egy kis borért, fiam, szaladj csak!...–

A Bodri is odasündörgött.
Péter a butykossal máris kocog.
S ameddig az asszony megvetette az ágyat,
János kolbászt s egy köcsög tejet hozott.

Máriát már a fájdalom rázta.
A párnák között csöndesen feküdt.
S amíg az asszony terít, megnyugodva látja,
Hogy János a szobába épen befűt.

A kemencében lángolt a tűz.
Rozál az ágynál csendesesen állt ott
És lelkükre a tiszta ágy friss párna-szaga,
Mint békesség, csendesesen leszállott...

Kint az égen holdfény ragyogott.
Házra, tájra ezüstsín-port hintett.
S még nem volt éjfél, mikor a meleg szobában,
ím, megszületett a régenvárt Kisded...

A szomszédságból akadt bölcső...
Nagy Andráséktól csipkés kis paplan.
S nagy-öt asszony zsi bongott a szomszéd szobában,
a kis teknő körül szép kör-alakban...

Jaj de szép... s fiú!... Nézd csak, apjuk!...
Ujjongott Rozál, míg óva mosta...

És ígyen született meg az Isten Gyermek...
... Már... hogyha nálunk születhetett volna!...

